

ILÚZIA MOZGU AKO REALITA

zborník vybraných prác
literárnej súťaže
Cena Gustáva Reussa 2024

Cena
Gustáva
Reussa

ILÚZIA MOZGU AKO REALITA

zborník vybraných prác literárnej súťaže Cena Gustáva Reussa 2024

Vydalo Mestské kultúrne stredisko v Revúcej
Revúca 2025

LITTERA
Priestor pre fantáziu

ILÚZIA MOZGU AKO REALITA

zborník vybraných prác literárnej súťaže

Cena Gustáva Reussa 2024

Revúca

OBSAH

Z REVÚCEJ AŽ KU HVIEZDAM	5
PROGRES SÚŤAŽE JE EVIDENTNÝ	7
VÝSLEDKY CENY GUSTÁVA REUSSA 2024	7
PROFESIONÁLI V HODNOTIACEJ POROTE	11
Juraj Medved' – HOMO TECHNICUS	15
Juraj Medved' – DOHODA	21
Mária Pidíková – STAČÍ VEDIEŤ LIETAŤ	27
Iveta Kosálová – HLAD PO MOCI	35
Zuzana Faganová – LEGENDA O STRÁŽCOVI STARÉHO LESA	39
Patrícia Grachová – POD VRBAMI	43
Katarína Cigánová – PIVNICA	51
Dominika Sakmárová – ŠIESTY HOST	57
Ingrid Sekelová – BERIEŠ MAČKU?	65
Martin Pollák – MOMI	71
Frederika Háberová – MATKA	77
Henrieta Lenčéšová – PÁN NOČNÝCH MÔR	79
Daniela Romanová – POSLEDNÉ VIANOCE	85
Ivana Majcherová – ZATIAĽ BEZ MENA	93
Miroslava Vaníková – HOSTINEC U ŽLTEJ CHOBOTNICE	99
Eva Myjavcová – KÝM PRÍDE TRETÍ DEŇ	105
Marián Grupač – TMA	111
VYHLÁSENIE celoslovenskej literárnej súťaže	
CENA GUSTÁVA REUSSA 2025	117

Z REVÚCEJ AŽ KU HVIEZDAM

K aktuálnemu ročníku súťaže Cena Gustáva Reussa

Gustáv Maurícus Reuss, náš slávny rodák, takmer pred dvesto rokmi nechal vzlietnuť nielen svoje myšlienky a balón, ale aj sny a túžby všetkých jeho nasledujúcich čitateľov. Inšpiroval vznik tejto súťaže, ktorá už viac ako tridsať rokov nesie jeho meno. Sú to, takpovediac, preteky ducha v žánri, ktorý sám naštartoval, keď z Revúcej začal siahať po hviezdach.

Aktuálny 4. ročník Ceny Gustáva Reussa nadväzuje na pôvodnú jedennásť rokov trvajúcu súťaž, ktorá vznikla v spolupráci so Slovenským syndikátom autorov fantastiky už v roku 1991 a trvala do roku 2002. Svojho času bola označovaná za základnú školu súčasnej slovenskej fantastiky. Súťaž sme po dvadsiatich rokoch obnovili najmä z úcty k dielu Gustáva Reussa a pre renesanciu pozitívneho vnímania pôsobenia celej rodiny Reussovcov v našom meste.

Leitmotívom súťaže je od jej začiatkov Reussova Hviezdoveda, preto sme všetky vychádzajúce spisovateľské hviezdčky na nebi slovenskej sci-fi pozvali na záver ročníka 2024 do unikátnej, atraktívnej, zrekonštruovanej historickej stavby – do revúckej novšej budovy Prvého slovenského gymnázia, ktorú Revúčania postavili zo zbierok v 2. polovici 19. storočia. Práve tam sme 25. októbra 2024 večer vyhlásili výsledky súťaže. Dnes tam sídli novovytvorená kultúrne vzdelávacia inštitúcia Litterra, ktorá sa charakterizuje aj ako „priestor pre fantáziu“. Ideálne miesto pre zhodnotenie súťaže v písaní poviedok v žánri sci-fi a fantasy!

Do tohto výberu zo súťažných poviedok sme prvý raz zaradili okrem ocenených prác aj tie diela, ktoré porotu tiež výrazne zaujali. Vzorka snáh autorov sci-fi a fantasy za rok 2024 sa tak rozširuje a dostáva azda aj reprezentatívnejší charakter vzhľadom na aktuálny celoslovenský literárny pohyb.

Juraj Genčanský

zostavovateľ zborníka

PROGRES SÚŤAŽE JE EVIDENTNÝ

Hodnotiace slová porotcu

Zovšeobecňujúci názor z titulku by sa dal vnímať priam axiomatically – štvrtý ročník obnovenej súťaže Cena Gustáva Reussa zaznamenal evidentný kvantitatívny a kvalitatívny posun v porovnaní s predchádzajúcim ročníkom, v ktorom poviedky hodnotila rovnaká porota (Lucia Lackovičová, Peter Michalík a autor tohto textu). Nebolo až také podstatné, že súťaže sa zúčastnilo výrazne viac textov a autorov a autoriek: v roku 2023 bolo 9 poviedok v kategórii 15 – 25, v roku 2024 prišlo 63 textov, v roku 2023 kategóriu nad 25 rokov reprezentovalo 25 poviedok, teraz ich prišlo 68. Oveľa podstatnejšie pre samotnú súťaž a jej budúcnosť bolo, že prišlo oveľa viac výrazne kvalitnejších textov ako vlni a tie najlepšie by sa určite nestratili ani v renomovanejších súťažiach.

Samozrejme, okrem naozaj čítavých a príťažlivých textov s premyslenou kompozíciou, zaujímavými postavami a napínavým príbehom sa súťaže zúčastnilo aj nemálo autorov s menej kvalitnými až vyslovene slabými textami, ale ani v Lige majstrov nie sú všetci na úrovni Liverpoolu či Barcelony alebo Arsenalu.

V každom prípade 119 autorov so 130 poviedkami je veľmi optimistický údaj pre organizátorov tejto literárnej súťaže – a napokon, aj pre autorov samotných. Okrem troch najúspešnejších poviedok v každej kategórii podľa hodnotení porotcov, udeľované boli aj Cena mesta Revúca a Cena Litterry.

VÝSLEDKY CENY GUSTÁVA REUSSA 2024

Kategória 15 až 25 rokov

1. miesto: Homo technicus – **Juraj Medved'**
 2. miesto: Dohoda – **Juraj Medved'**
 3. miesto: Stačí vedieť lietať – **Mária Pidíková**
- Cena Mesta Revúca: Hlad po moci – **Iveta Kosálová**
- Cena Litterry: Legenda o Strážcovi Starého lesa – **Zuzana Faganová**

Kategória nad 25 rokov

1. miesto: Pod vrúbami – **Patrícia Grachová**

2. miesto: Pivnica – **Katarína Cigánová**

3. miesto: Šiesty hosť – **Dominika Sakmárová**

Cena mesta Revúca: Berieš mačku? – **Ingrid Sekelová**

Cena Litterry: Momi – **Martin Pollák**

Ešte pred samotným hodnotiacim textom zrejme treba vysvetliť nečakanú a aj pre samotných porotcov prekvapujúcu situáciu s prvým a druhým miestom v súťaži do 25 rokov, ktoré za poviedky *Homo technicus* a *Dohoda* získal jeden autor, Juraj Medveď. Porotcovia dostali poviedky na hodnotenie bez uvedenia mien autorov a samotné výsledky sa dozvedeli až „na mieste činu“ – teda v Revúcej 25. októbra. Premyslenejšia komunikácia organizátorov a porotcov by zrejme predišla tejto jemne kontroverznej situácii – a ocenenie mohla získať ďalšia poviedka. Ocenenia hodných prác bolo v tomto ročníku naozaj oveľa viac, sám som preferoval okrem víťazných poviedok ešte niekoľko výrazných a kvalitných textov a uprednostnil by som iné riešenie ako to výsledné, keď dve ceny bral jeden autor, akokoľvek v tejto kategórii vyčnievajúci...

Kategória 15 – 25 rokov

Zrejme zopakujem svoj predchádzajúci názor na priveľký vekový rozsah tejto kategórie, ktorý sa prejavuje aj v priveľkých kvalitatívnych rozdieloch jednotlivých poviedok. Text, ktorý zhovievavo akceptujete pri 15-ročnom autorovi/autorke, sa vo veku 25 rokov javí ako dosť premárnená a možno až zbytočná aktivita. Priznávam však, že proti tomuto názoru stoja prinajmenej tri fakty: 1. toto konštatovanie platí aj o kategórii 25+; 2. písanie literárnych textov je jednoznačne zmysluplná aktivita, len nie vždy vedie tam, kam to autor očakáva; 3. úroveň súťaže pri kategórii 15 – 20(?) by zrejme výrazne poklesla.

Positívne určite je, že oproti minulému ročníku prišiel do súťaže šesťnásobok textov – a medzi nimi aj pár naozaj veľmi dobrých, kde má pre autorov zmysel pokračovať v písaní a hľadaní vlastného výrazu a slovníka.

Pre väčšinu autorov tejto kategórie mám viacero odporúčaní – čítajte oveľa viac a najmä dobrých textov od svetových a domácich autorov,

ponuka je naozaj dostatočne široká. Vhodné je nesústrediť sa predovšetkým na emocionálne poryvy vlastného ega, ale skúsiť vyjsť z osobného mikropriestoru a rozhliadnuť sa po svete a jeho ponuke tém, konfliktov, vzťahov, problémov, trendov... Odporúčal by som tiež vrátiť sa k napísaným textom s istým časovým odstupom a editovať ich s vedomím, že sujet či kompozícia (o gramatike a štylistike ani nehovoriac) nie sú zbytočné rekvizity literárneho remesla.

Víťazné poviedky Juraja Medveďa sú predsa len vypracovanejšie ako ostatné v tejto kategórii, oceňujem záujem autora o hlbšie spoločenské problémy globálneho významu, jeho obraz Európy po klimatickej katastrofe a zániku mnohých miliónov ľudí sa zakladá na premyslenej stratégii apokalyptického sveta, prepojenej s malými dejinami intímnych osudov. Predpokladom literárnosti sú aj zvládnutie dialógov a gradovanie príbehu, kde sa autor pohybuje veľmi isto. Téma by obstála aj pri rozsiahlejšom texte, prinajmenej novela by sa priam žiadala.

Okrem už spomínaných ocenených textov ma zaujali predovšetkým: *Matka* od Frederiky Háberovej, *Pán nočných môr* od Henriety Lenčéšovej, *Posledné Vianoce* od Daniely Romanovej a *Zatiaľ bez mena* od Ivany Majcherovej.

Kategória 25+

Pri čítaní viacerých poviedok som sa neubránil „podozreniu“, že sa súťaže zúčastnilo aj niekoľko renomovaných mien (nielen) slovenskej fantastiky (napokon s istým zahanbením musím priznať, že texty Dominiky Sakmárovej som predtým nečítal, inak by mi jej čínsky kontext v poviedke *Šiesty hosť* musel byť povedomý). Pochybnosti, či poviedku *Pivnica* nenapísala Veronika Šikulová, sa nepotvrdili, ale s týmto dojmom som nebol sám, takže lepšie ocenenie pre text Kataríny Cigánovej sa hádam ani nedá vymyslieť.

Pri najlepších textoch tejto kategórie som presvedčený, že by nehrali druhé husle ani v renomovanejších súťažiach a pokojne by zaujali slušné miesto aj v zborníkoch slovenskej fantastiky. Z tohto hľadiska vidím perspektívu Ceny Gustáva Reussa veľmi pozitívne a optimisticky a predpokladám, že jej médiá budú venovať väčšiu pozornosť. Pri viacerých textoch však musím priznať, že vo veku 25+ by som očakával vyzretejšie

texty, menej barličiek typu snov a prebudenia z nich, menej literárne nepodloženej výnimočnosti hrdinov pri záchrane Zeme či celého vesmíru, viac racionálneho uvažovania pri kreovaní faktografickej línie textu. Za významný nedostatok považujem priveľkú koncentráciu na emocionálne boliestky protagonistov. Ak nie sú totiž podložené zaujímavým príbehom a zmysluplným kontextom, nemajú šancu zasiahnuť čitateľskú obec hodnotným umeleckým zážitkom.

Viacero textov som však čítal vyslovene s nadšením a občas mi bolo aj ľúto limitov rozsahu tejto súťaže, či toho, že autor(ka) ma cynicky zanechal(a) v očakávaní, čo bude ďalej. Oceňujem takisto, že viacerí autori/ky nepodliehali dramatickosti až tragickosti stavu sveta a Slovenska a regiónu a rodiny, a napísali vtipné texty, alebo prinajmenej využívali vtipné poznámky vo svojich textov a nevyznievali pritom nasilu „rádobytipne“.

Vítaný text *Pod vírbami* od autorky Patrície Grachovej si svoj post zaslužil, zrejme sme sa na ňom zhodli všetci traja porotcovia. Famózný príbeh zrad, žiarlivosti a pomsty v podobe ponášky na ľudovú slovesnosť, okorenený zlovestnou láskou bludičky k odstrkovanej Anežke, zakotvený v jazyku Dobšinského či štúrovcov, dodáva textu zvláštnu patinu a vyvoláva mimoriadny čitateľský zážitok.

Okrem už spomínaných ocenených textov ma zaujali predovšetkým: *Hostinec u žltej chobotnice* od Miroslavy Vaníkovej, *Kým príde tretí deň* Evy Myjavcovej či *Tma* od Mariána Grupača.

Nemal by som v tomto texte zabudnúť ani na vyhlasovateľov, organizátorov a garantov súťaže – sú nimi Mesto Revúca, Mestské kultúrne stredisko v Revúcej a Litterra, n. o., kultúrna inštitúcia Banskobystrického samosprávneho kraja. Dobrého čítania totiž nie je nikdy dosť a zborník najlepších poviedok tohto ročníka iba potvrdí, že vklad čitateľov Gustáva Reussa nie je v žiadnom prípade zanedbateľný (s väčšinou sa stretnete nielen v tomto zborníku, ale po jeho vydaní aj na www.magazinoknihach.sk).

Róbert Kotian

člen poroty

PROFESIONÁLI V HODNOTIACEJ POROTE

Objavili Revúcu, chodia sem radi a pomáhajú v tom ďalším

Lucia Lackovičová

Literárna publicistka, autorka a editorka kníh: *Žena z Marsu*, *Výdych, nádych*, *Slovensko komické*, *Prešporské legendy ožívajú*. Píše recenzie aj interview s autormi pre *Magazín o knihách*, moderuje literárne a vedecké podujatia, vo vydavateľstve Sloart má na starosti mediálne aktivity a propagáciu autorov.

Róbert Kotian

Pracoval ako editor vo Východoslovenskom vydavateľstve, neskôr v časopise *Dotyky*, potom ako spravodajca a politický komentátor v denníku *Smena*. Spoluzakladal *SME* a po odchode odtiaľ pracoval vo viacerých redakciách ako publicista a komentátor (*Formát*, *Domino fórum*, *Hospodárske noviny*). V súčasnosti novinár na voľnej nohe, pre denník *SME* pripravuje prílohu *Magazín o knihách*. Zostavil antológiu slovenskej sci-fi *Planéta Zem potrebuje hrdinov* a napísal *Ako sa delil štát a 30 rokov po o Slovensku po roku 1989*.

Peter Michalík

Vydavateľ a knižný redaktor, v súčasnosti sa venuje vlastnej vydavateľskej značke *Monokel*. Tam vyšlo aj ostatné vydanie *Hviezdovedy* z 19. storočia, od patróna a nežijúceho garanta našej súťaže.

OCENENÉ POVIEDKY

Juraj Medved'

HOMO TECHNICUS

Z juhu sa k Alpám blížil obrovský hnedo-oranžový mrak. Gisela vedela, že na dokončenie práce zostávajú maximálne dve hodiny. Októbrová sezóna prašných búrok vrcholila a údržbu elektrických plotov museli dokončiť čo najskôr.

Zrnká piesku zanášali rozvodné skrine a vedeli z prevádzky vyradiť aj veterné turbíny na výrobu elektriny. Tá bola aktuálne pre udržanie stabilných hraníc naozaj dôležitá.

– No čo? Ako sme na tom? – zastavil sa vojak pri Gisele a jej kolegyni. Robotníci k hraniciam chodili vždy so sprievodom. Pokusy o nelegálne prekročenie neboli nikdy celkom eliminované a s prichádzajúcim jesenným znížením teplôt ľudia na druhej strane vyliezali zo svojich nôr. Tak si to Gisela predstavovala, keď sledovala štátne médiá.

– Ešte jedna skriňa, – skúšala Gisela poistky a druhá technička vyfukoval kompresorom zanesené drážky.

Medzi prenosnými stĺpmi plota šľahali biele elektrické blesky. Lúče boli také silné, že sa svetlo dalo pozorovať voľným okom. Človeka by uškvarilo skôr, než by Gisela otočila vypínačom.

– Dobré, už nech to máme z krku, – vykročil vojak pozdĺž plota.

Stál na vysokom vale vybudovanom zo sutín zničených miest a stavebného odpadu. Krajiny Mníchovskej federácie sa začali formovať pred štyridsiatimi piatimi rokmi a výstavbu hraničného valu realizovali ako jeden z prvých projektov.

Tiahol sa pozdĺž celých hraníc. Gisela žila blízko pohraničného mesta Graz. Odtiaľ val pokračoval k Linzu a prechádzajúc na západ od Prahy a Drážďan sa na severe dotýkal pobrežia pod zatopeným a bombami zničeným Berlínom. Popri pobreží pokračoval cez prístav Magdeburg k obrovským filtračným zariadeniam a vodným turbínam na polostrove pod zatopeným Hamburgom. Hranice sa ďalej tiahli po pobreží k prístavu Düsseldorf a z východu obchádzajúc Frankfurt a Stuttgart smerovali k starému Švajčiarsku, ktoré celé obchádzali a Alpami sa vracali ku Grazu.

– Táto je dobrá, – otvorila Gisela špeciálnym kľúčom rozvodnú skriňu na betónovom podstavci. – Trochu ju prefúkni, – zašla ku plotu a cez elektrické blesky pozerala na druhú stranu.

Pred dvadsiatimi rokmi Krajiny spustili nový projekt. Pri hraničnom vale sa začalo s výsadbou drevín do vzdialenosti troch kilometrov na obe strany od jeho stredu. Z vojenského hľadiska to nebolo nič moc, aspoň to vypočula Gisela od ozbrojeného sprievodu.

Inak ju to absolútne netrápilo. Žila si svojím životom. Zarobila slušnú sumu kreditov pre zabezpečenie obživy, to jej stačilo. Okrem práce nikam nechodila, s nikým sa nestretávala. Už dlho nie.

Po zavedení zavlažovacích zariadení tiahnucich sa od Dánskeho mora po celých Krajínach sa drevinám ako-tak darilo. Niektoré druhy stromov vyhynuli, iné sa chytili a do ďaleka sa rozprestierali mladé lesy. Výskumné stanice zaznamenali klesajúcu koncentráciu oxidu uhličitého v ovzduší, no vonku bolo stále potrebné nosiť filtračné kyslíkové zariadenia. Také mala na tvári aj Gisela.

Vrtuľka prístroja zaveseného v puzdre na opasku sa krútila a okrem filtrácie vzduchu pomáhala ochladzovať telo odeté v špeciálnej termozolačnej kombinéze. Hadicou zariadenie privádzalo prefiltrovaný vzduch do masky.

– Som zvedavý, čo s tým chcú robiť, – pristúpil vojak ku Gisele a spolu pozerali do lesa na druhej strane hranice. V dvadsaťročnej mladine svietilo niekoľko pníkov a osekaných konárov.

– Stačilo by stromy vysádzať len na našej strane, – mykla päťdesiatdvaročná technička plecom a zapla svoj HBN. Išlo o mobilný počítač Handbuchnet umiestnený v podobe širokého lesklého náramku na predlaktí. Gisela niečo naťukala do holografického červeného displeja vznášajúceho sa nad projekčným výstupom.

– Päťdesiatštyri stupňov. Zamorenie ovzdušia tridsaťtri percent. Nechápem, ako v tom môžu žiť.

– Nemajú na výber, – poškrabal sa vojak na krku. Techničku poznal už dlhšie. Spoľahlivá bola, o tom potom. Niekedy z nej však vyžarovala dlhoročná zatrpknutosť.

– Mali by vôbec mať? – vyplla svoj Handbuchnet. – Ničia všetko, čo postavíme, – otočila sa vojakovi chrbtom a skontrolovala kolegyňu. Nahodila ističe, prezrela hodnoty na kontrolkách a skriňu uzamkla. Kľúč si zavesila na krk. Pár rokov tam už prežil v úplnom bezpečí.

– Balíme, – zamávala Gisela na vojakov. Jeden s nich zaujal pozíciu na čele skupiny a druhý ju uzatvoril. Po troch kilometroch prejdenej cez les našli zaparkované armádne vozidlo.

Vojaci odpojili káble prenosných solárnych panelov a naložili zariadenia na korbu. Gisela s druhou techničkou pridali svoje kufríky s náradím. Nasadli do zadnej časti, kým vojaci zaujali predné miesta.

– Konečne, – zaplesol vojak za volantom dvere a zložil si z tváre masku. Okamžite naštartoval a spustil klímu a filter vzduchu zabudovaný v terénnom aute.

– Ešte máme dvadsať bodov, – zložil si ten druhý na sedadle spolujazdca masku a helmu, a vyfukával čosi v HBN. – Ak to zajtra stihneme, ostane nám celý deň voľna, – obrátil sa na techničky.

– Stihneme, – nevšimla si ho Gisela a lačne si dole krkom púšťala vodu.

Vozidlo sa pohlo a vyštartovalo prašnou cestou popri okraji lesa. Gisela mŕtvo pozerala na zeleň. Zo svojho detstva si nič podobné nepamätala, poznala len malé háje a polia s chabou úrodnosťou. Posledných dvadsať rokov sa však Únia snažila zúrodňovať pôdu, vysádzať lesy a množiť divú zver. Vraj to tak bolo kedysi bežné, sto rokov dozadu. Následkom obrovských klimatických zmien, záplav, súch, občianskych a kontinentálnych vojen sa svet totálne rozpadol.

Vozidlo odbočilo od nekončiaceho pásu lesa na západ a hnalo sa pahorkatinou žijúcou si vlastným životom. Pre prísun vody z pobrežia pri Dánskom mori bolo potrebné ohromné množstvo elektriny a stovky kilometrov rúr. Aktuálne vláda investovala hlavne do zavlažovania lesov na hraniciach. Tie mali obnoviť ovzdušie a zachytávať vodu zo zimných dažďov a nepredvídateľných nárazových búrok. Časom sa mali rozširovať, ako do vnútrozemia, tak aj za hranice.

Žiadny štát, ktorý by sa mohol rovnať Krajinám neexistoval. Všetko dookola boli územia nikoho, obývané utečencami, kočovnými skupinami, lupičmi, zástupmi chorých a hladujúcich. Niektoré mestá mali vlastnú samosprávu, no silou, technickou vyspelosťou, úrovňou zdravotníctva a vlastne ničím sa nemohli s Krajinami zrovnávať.

– Tak dámy, sme tu, – vojak zastavil vozidlo pri malej stanici. Postávalo pri nej niekoľko robotníkov v kombinézach. Každý deň ich z Grazu dovážala pravidelná linka k vojenskej základni, kde si ich preberali jednotky a zadelili im úlohy. Gisela pracovala ako elektrotechnička od svojich dvadsiatich rokov.

– Uvidíme sa zajtra, – otočil sa spolujazdec na Giselu a pokúsil sa o úsmev. Techničkina ovisnutá tvár ho zasiahla tak, ako každý iný deň.

– Dovidenia, chlapci, – pozdravila jej kolegyňa a spoločne vystúpili. Gisela sa od nej odčlenila a stála na okraji stanice. Pozorovala tmavú machuľu približujúcu sa z juhu.

Auto zahrabalo kolesami v prachu, vojaci zamávali a po sto metroch sa stratili v bráne základne, obohnanej betónovým múrom.

Gisela nastúpila do kontajnera na korbe nákladného auta. Našla si miesto úplne vzadu a pritiahla sa k oknu. Niektorí robotníci si zložili masky, aj keď kontajner nemal zabudovaný filter. Gisela ich nikdy nechápala. Nerozumela, ako tak môžu riskovať. Na dýchanie znečisteného vzduchu jej skonali dve deti. To bola ešte úroveň znečistenia na tridsiatich šiestich percentách.

Skontrolovala HBN. Kontajner so slabou klimatizáciou bol pre robotníkov ako parný hrniec, a tak im aspoň chladenie fungovalo na plné obrátky. Tridsaťtri percent, prečítala. Pochybovala, že za svojho života uvidí tridsaťdva.

Vystúpila na predmestí Grazu, jedného s ôsmich miest so sídlom regionálnej správy. Graz bol plný navlas rovnakých poschodových bytových domov. Na kraji mesta boli nižšie. V centre zas vysoké, väčšinou obývané vedcami, zdravotníkmi, politikmi alebo vojakmi.

Gisele bol pridelený malý jednoizbový byt. Nemala žiadnu rodinu, žila sama. Keďže mal Graz spolu s menšími jednotkami na vidieku milión obyvateľov, každý dostával miesto podľa pevne stanovených kritérií. Ľudia žijúci sami dostali len najnutnejší priestor na prežitie. Giselina garsonka obsahovala posteľ, kuchynskú linku, šatník, niekoľko políc, stolík a stoličku. Sprchy sa nachádzali na prízemí domu, zdieľala ich spoločne s ďalšími devätnástimi obyvateľmi.

Po schodoch sa pustila do pivníc, kde zašla do súkromného bytového skleníka. Pod lampami si každý bytový dom pestoval vlastnú obživu. Solárne panely vyrábali v danej dobe dostatok elektriny pre spotrebu domácností a spotrebu inkubátorov na pestovanie zeleniny.

Plodiny na vidieku nedosahovali potrebné výživové hodnoty. Veľkosťou síce boli rovnaké ako kedysi, ale ich obsah živín pokryl len tretinu potrieb človeka. Do bytových domov vláda dodávala hnojivá a osivo. Tento plán sa v Únii realizoval posledné tri roky a Gisela si rýchlo zvykla. Vedci dokázali pripravovať syntetické hnojivá a armáda podnikala výpravy za hranice. Stavala zariadenia na vyťaženie potrebných látok z pôdy a tie transportovala do tovární Krajín, kde sa ďalej spracúvali.

Gisela si natrhala paradajky a šalátové uhorky. Zeleninu položila na váhu pri dverách do miestnosti s inkubátormi a do terminálu zadala druh navážených plodín. Na obrazovke zasvietilo potvrdenie a zostávajúca hmotnosť daných plodín, ktorú si mohla nájomníčka vyzdvihnúť.

Kartou zavesenou vedľa kľúča na otváranie rozvodní odomkla dvere bytu. Hneď za nimi zo seba stiahla kombinézu a nechala ju spadnúť na zem. V spodnej bielizni sa došuchtala k lôžku a unavene sa naň zvalila. Odhryzla z paradajky a lenivo ju nechala ležať v posteli. Po brade jej stekali kvapôčky šťavy.

Ležiac na boku zbadala na malom nočnom stolíku Wolfhartovu fotografiu. Síce bol takmer ku všetkému obsahu prístup v holografickej podobe, klasická fotografia aspoň čiastočne Gisele zhmotňovala mŕtveho manžela. O život ho pripravili tí druhí, tí za hranicou.

Obrátila sa na druhú stranu a zapla HBN na predlaktí. Holografická obrazovka vyskočila pred jej oči a automaticky sa presunula do vodorovnej polohy. Gisela prstom druhej ruky našla oficiálny vládny kanál.

– ... sčítaní obyvateľstva majú k dnešku Krajiny šesťnásť miliónov osemdesiatšesťtisíc obyvateľov. Čo si o tom myslíte, doktor Fink? Je to pre Úniu udržateľná hodnota? – opýtal sa moderátor sediaci na zmenšenej stoličke v Giselinej posteli.

– Pri tomto počte obyvateľov a dnešnom stave produkcie potravín a energií, by sa dalo zvažovať udelenie výnimiek v oblasti reprodukcie. Celkovo sa pri takmer rovnakom počte obyvateľstva za posledných päť rokov zvýšila produkcia kvalitných potravín o šesť percent. To znamená, že v prípade záujmu a po adekvátnych vyšetreniach by sme mohli geneticky a zdravotne najvhodnejším párom udeliť výnimočné právo na druhého potomka.

– O akom prírastku navyše hovoríme pri maximálnom využití výnimky? – odpil si moderátor z vody.

– Maximum by podľa aktuálnych výpočtov pripúšťalo takmer milión nových jedincov. Avšak s mojím tímom odborníkov sa zhodujeme, že by šlo o extrémne zvýšenie a takúto hodnotu prírastku neodporúčame. Kolegovia z SMMU nevedia z dlhodobého hľadiska predpovedať žiadne počasie a rovnako, ako sa nám podarilo aj vďaka vytrvalej poľnohospodárskej činnosti dopestovať dostatok potravy, už ďalší rok to tak byť nemusí.

– Koľko výnimiek by ste teda odporúčali udeliť? – podložil si muž v spoločenskej kombinéze a mikrofónom pri ústach ruku pod bradu.

– Stotisíc. Možno sa to zdá byť málo, no so zreteľom na zásoby dokážeme užiť stotisíc ľudí navyše aj v prípade, že by produkcia potravín znovu klesla. Ak by neklesla, potraviny vieme zakonzervovať a postupne udeľovať ďalšie výnimky.

– A čo ľudia za hranicami? Pri Grazi sa aktuálne tvoria obrovské zástupy a pravdepodobne by sa chceli dostať do Krajín.

– To nie sú ľudia, pán moderátor, – oprel sa doktor Fink v kresle a preložil si nohu cez nohu.

– Ako to myslíte? – zatváril sa moderátor prekvapene a vyzeral, že ho odpoveď mimoriadne zaujíma. Giselu a mnoho ďalších tým zakaždým dostal.

– Sú to len Homo sapiens. My, – naklonil sa doktor Fink dopredu, – sme Homo technicus. Oni tu nemajú čo robiť. Krajiny Mníchovskej federácie sme vybudovali my, zatiaľ čo sa oni krížili medzi sebou ako opice a teraz by chceli k nám, len tak. To nemôžeme dopustiť, – zvrátil obočie a pokrútil hlavou.

Gisela vedela, že doktor Fink má pravdu.

*** 1. miesto v kategórii 15 až 25 rokov**

Juraj Medved'

DOHODA

Drevená brána v kolovej ohrade sa otvorila bez toho, že by ktosi vzniesol akékoľvek námietky. Pár strážcov mlieko postávalo v tieni, skrývajúc sa pred žiarou spaľujúceho slnka. Niežeby bol problém v slnku. V skutočnosti sa ukrýval v deravej atmosfére a teploty na Zemi dosahovali svoje maximum. Päťdesiatštyri stupňov Celzia.

Skupina štyridsiatic dobre vyzbrojených jazdcov vcválala na nevelké nádvorie. Pár dedinčanov zvedavo nazeralo z okien chalúp a niekoľkých zachovaných murovaných domov. Po vojnách spreď sto rokov ich veľa nezostalo.

– Zosadať, – zavelil jazdec na čele skupiny. Zoskočiac z koňa si na plece vyložil pušku s bubnovým zásobníkom na brokové náboje. – Šarkan, – obrátil sa na muža obnaženého od pásu nahor – schovajte sa niekam do tieňa a zavedte kone k jazeru. Nieкто vám tu poradí, odkiaľ môžu piť. Hlavne na nikoho nesiahajte a nerobte nič bez pýtania.

– Áno, Titusz. Vykonám, – otočil sa žoldnierov pobočník k mužom a začal vydávať rozkazy.

Titusz cez udupaný dvor vykročil k jednému z domov. Prach z dopraskanej zeme sa mu usadzoval na čižmách.

Ak ešte starý Zolo žil, určite býval tam, kde vždy. V nízkom murovanom dome pokrytom starými škridlami čiernymi ako kapec. Keby ich chcel vymeniť, nemal by ako. Stavebniny by našiel tak maximálne v Krajinách mníchovskej federácie. A tam by sa Zolo dostal ťažko. Nepomohol by mu ani titul samozvaného starostu svetom zabudnutej obce ležiacej na okraji vyschnutého Balatonu.

Titusz ľavačkou zaklopal na dvere zbité z lát a otvoril. Do nosa mu udrela vôňa sušených bylín, sprevádzaná výparmi z hrncov.

– Zolo? Je nieкто doma? – prekonal malú chodbu a ocitol sa v priestrannej miestnosti.

– Pán Titusz? – prekvapene z ďalších dverí vykukla ženská postava. Zrejme jedna zo Zolových dcér.

– Zdravím! Hľadám Zola, – zložil si široký kožený klobúk.

– Nájdem ho. Je doma, – premerala si žena pušku na Tituszovom pleci a zmizla.

Žoldniersky veliteľ si sadol na gauč ohlodaný zubom času. Podobné

kúsky sa dali vyhrabať v ruinách starého sveta. Väčšinou však poslúžili ako palivo.

– Vidím, že si sa už usadil, – zachripel starší bielobradý muž. Na plešine sa mu perlili kvapôčky potu. V sprievode úderov drevenej paličky sa došuchtal k masívnemu stolu pred gaučom a spustil sa do kresla.

– Vonku je teplo, na človeka doľahne únava, – prehodil si Titusz nohu cez nohu a oprel zbraň o gauč.

– Chápem, – zohol sa starec pod stôl a čosi hľadal. – Prišli ste sa osviežiť?

– Áno aj nie, – zamyslene pozoroval Titusz starca. Hlodajúce pochybnosti šepkali jeho mysli, aby si zbraň nenechával príliš ďaleko. Aj keď Zolo už dávno nepatril medzi najrýchlejších.

– Ako to? – vyložil dedo na stôl hlinené poháre. – Kde som to len dal? – začal prehrabávať kusy odevu, zavesené na operadle kresla.

– Bude to vážnejšia debata, Zolo, – počúchal si Titusz medzi prstami konček šedivého vrkôčika. – Pravidlá hry sa menia. Na žoldniersky chlebič som už pristarý. Nemôžem len tak naverímboha brázdiť pustu do konca života.

– Hehehe. Pristarý, hovoríš? Požičiam ti palicu, – konečne starec našiel, čo hľadal. Z koženej čutory ponalieval do pohárov pálenku. Okamžite Tituszovi udrela do nosa prebýjajúc vôňu bylínok rozvešaných po stenách.

– Zatiaľ mi stačí kôň, – usmial sa žoldnier a načiahol sa po ponúkaný mok.

– Na zdravie, Titusz, – buchli poháre o seba. Žoldnier si nemohol nevšimnúť kvalitnú prácu. Ktokoľvek, kto ich vyrábal, musel dokonale ovládať znovu objavené hrnčiarske remeslo.

– Na tvoje, Zolo! Ale k veci. Podmanil som si sídla na brehoch Balatónu. Na západ od teba.

– Viem. Možno vás vždy moji chlapci vpustia dnu, ale nie sú celkom neschopní.

– To viem zasa ja. Tiež na nich príde, – odpil si z pálenky a zvrátil tvár. Nikdy celkom nepochopil, ako ľudia môžu pre slastné opojenie myslieť pravidelne podstupovať drastické spálenie hrdla. Zolovu domácu však odmietnuť nemohol. Zistiť, čo by potom nastalo, veľmi netúžil.

– Chceš si podmaniť aj nás? – vystrel sa starec v kresle a popraskal si hánky.

– Podmaniť nie je celkom správne slovo, – naklonil sa Titusz dopredu. – Skôr by som chcel nadviazať určitú formu vzťahu. Vzájomne výhodného.

– Vzájomného vzťahu hovoríš ? Ale veď ten predsa máme. Poznáme sa už dlhé roky. Vymieňame tovar, pijeme spolu pálenku. Hm?

– To áno. Lenže doteraz som mal túlavé topánky. Prišiel čas sa usadiť. A zabezpečiť si budúcnosť.

– Sebe?

– Ani ty tu nie si celkom sám, – znovu si žoldnier pustil dole krkom ohnivú vodu.

– Chápem. Tak aký vzťah nadviažeme? Ty budeš pán a ja...?

– Ide to rýchlejšie, než som si myslel.

– Pozri, Titusz, som fakt starý. Až sa čudujem, že som ešte nezgegol. Viem, aké dohody si uzavrel s tými sídlami. Viem, že ak sa s niekým dohodneš, stojíš si za svojim. Hoci niekedy si pekný zmrd. To sa ma ale netýka. Hehehe! A úprimne, tiež to tu musím niekomu odkázať. Nájde sa tu pár rozumných chlapov, ale... Chápeš? Doba je zlá. Z juhu sa k nám tlačí čím ďalej tým viac ľudí. Počul som, že sa chcú dostať za plot. Do Krajín. Alebo kdekolvek, kde je voda. A my tu vody máme dosť.

– Ani na staré kolená si nestratil čistý úsudok, – zdvihol Titusz obočie. Niežeby Zola podceňoval. Nepodceňovať kohokoľvek bolo podstatné žoldnierske pravidlo.

– To teda. Takže ako si to predstavuješ ?

– Ty mi budeš dodávať potraviny. Úrody máš dosť, viete vysiať dvakrát do roka. Na jar a v zime.

– To súhlasí.

– Chcem päť percent.

– Päť percent? – vyvalil Zolo oči. – To ti dám hocikedy. Hehehe!

– Dobre vedieť. Zatiaľ mi bude stačiť päť percent.

– A ďalej? – ukázal Zolo Tituszovi prázdny pohár. Ten sa na znamenie postavil z gauča a nechal si doliať.

– Koľko tu máš ľudí?

– Počkaj, mám to niekde zrátané, – rozhodil Zolo po stole hrbku špi navého papiera. Tiež sa dal vyhrabať len v troskách. – Štyristodvadsaťtri, – žmúril na rukou zapísané číslice.

– Výborne. Chcem päť percent tvojich mužov. A nech ti ich nezoberiem všetkých, tých päť percent vyrátame z celkového počtu. To zname-

ná... , – zadíval sa Titusz do stropu.

– Dvadsaťjeden.

– A štvrtí.

– To chceš štvrtí chlapa?

– Nie. Chcem tých dvadsaťjeden. Ja ti tu za to nechám dvadsaťjeden mojich.

– No tak počkať, – prižmúril starec oči. – Zatiaľ to vyzerá, ako ponuka výhodnejšia pre mňa. V čom je háčik, Titusz?

– V ničom. Chcem, aby boli moji klienti dobre chránení. Tvojou starosťou bude zabezpečiť pre nich strechu a jedlo. A, samozrejme, pomáhať s čímkoľvek, s čím bude treba. Pokiaľ by s nimi boli problémy, nahlásiš mi to. Budem vás pravidelne navštevovať. Alebo Šarkan, môj pobočník.

– No hej, ten sa okolo teba motá ako lačný pes.

– Pes pána obráni lepšie.

– Hehe, – odchlipol si Zolo z pálenky. – Pravda. Takže zabezpečíš ochranu...

– Ochranu a výcvik. Naučím tvojich ľudí brániť sa. A ty mi za to prídeš na pomoc kedykoľvek bude treba.

– Bez ohľadu na tých dvadsaťjeden?

– Správne. Ako si spomenul. Ľudia z juhu sa tlačia na sever a hoci je Balaton suchý ako konské lajno, stále je tu vody dosť. Môj systém zabezpečí komplexnú obranu. Ak bude tvoja dedina v ohrození, prídem ti pomôcť ja. A ľudia z ďalších usadlostí.

– To neznie zle. To vôbec neznie zle. Nie si len dobrý žoldnier, ale aj srt... str..., – hľadal Zolo správne slovo.

– Stratég.

– Áno. Hotový generál.

– Ďakujem. Tiež sa tvoji ľudia môžu slobodne pohybovať po celom mojom území. Odtiaľto až po Kaszthely. Môžeš obchodovať s mojimi usadlosťami koľko sa ti zachce.

– Ich tovar stojí za prd. Najlepšie veci si vždy vedel zohnať ty.

– Možno zväžím nejaké spoločné výpravy. Ale poďme ďalej. Moji chlapi majú toto, – natiahol k Zolovi ľavú ruku. Na opálenom predlaktí vykúkajúcom z vyblednutej havajskej košeľe mal upevnený striebnistý náramok.

– Čo to je? – predklonil sa Zolo a žmúril oči.

– Handbuchnet. HBN. Počítač. Je to z Krajín.

– Máš kšefty s Krajínami? – prekvapil sa Zolo. Krajiny Mníchovskej federácie boli jediným bodom, v ktorom sa na Európskom kontinente zachovala inštitúcia štátu. A taktiež jediným bodom, v ktorom civilizácia pokračovala bez pretrhnutia. Bez návratu a bez totálneho úpadku. Dobre si svoju pozíciu strážili a ľudí zo zvyšku kontinentu k sebe nepustili. Zolo počul aj o tom, že majú termoregulačné obleky a zariadenia na filtráciu znečisteného ovzdušia.

– Dali mi nejakú prácu, – mávol Titusz rukou. – Z HBN dokážem na diaľku komunikovať so svojimi mužmi, – stlačil Titusz na náramku gombík. S projekčného výstupu vyšlo červené svetlo. Žoldnier prstom ťukal na holografickú obrazovku a hologram sa transformoval do Šarkanovej podoby.

– Titusz? Nejaký problém? – otváral pobočník holografické ústa, z ktorých vychádzal jeho hlas.

– Nie. Napojili ste kone?

– Áno. Akurát, že by niečo zjedli aj muži.

– Vydrž, postarám sa o to, – vypol Titusz zariadenie a sledoval Zola. Ten sa v predklone držal stola a vyjavene sledoval lesklý náramok.

– Do riti, ako si to spravil? To bol normálne Šarkan? Videl nás?

– To ja nie. To HBN, – uškrnul sa Titusz. – Takže aby si tomu lepšie rozumel. Moji muži budú mať HBN so sebou. Ak by sa objavil problém, hneď mi dajú vedieť. A ja ti hneď môžem prísť pomôcť.

– Do pekla, Titusz. Ty teda vieš naozaj prekvapiť. O takýchto vecičkách som počul, keď som bol malý. Ľudia sa rozprávali z opačných koncov sveta.

– V Krajínach sa tak rozprávajú bežne. A dnes už aj my. Kedykoľvek budeš niečo potrebovať, zájdeš za mojimi mužmi. Oni už budú vedieť, čo majú robiť. Tiež budú mať solárny panel. To je taká vec, ktorá čerpá energiu zo slnka a vyrába elektrinu. Je potrebná na dobíjanie HBN, ale môže poslúžiť aj inak. Jeden jej síce veľa nevyrobí, ale stále je to viac ako nič. Ak by si potreboval, máš v dedine trocha elektriny. A aby som nezabudol, po roku ti chlapcov vrátim a zoberiem si ďalších. Samozrejme, päť percent zo stavu, ktorý bude aktuálny. A rovnako to bude aj s potravinami. Ak ti niečo napadá, pokojne sa pýtaj, – zopol Titusz ruky a oprel sa o gauč.

– Neviem, čo máš za lubom, ale musím sa priznať, že si ma ohromil. Tvoja ponuka je dosť výhodná. Dokonca by som povedal, že si v strate.

– Chcem vybudovať silnú komunitu. Komunitu schopnú sa brániť. Seba a svoje územie. Vzájomne si pomáhajú. Všetci tak máme väčšiu šancu prežiť. Muži u mňa rotujú aj z ďalších usadlostí. Vybudujú sa vzťahy. Čo nebudú mať jedni, dodajú druhí a naopak. Je to istejšia budúcnosť, istý život a zaručené prežité. Pre všetkých.

– Úprimne. Nevie, čo ti na to povedať. Je to dobrý plán. Máš to premyslené. Máš ľudí a zdroje. Zatiaľ ti to fungovalo...

– Stačí povedať, že to prijímaš. Ak ti to pomôže, ber to ako obchodnú dohodu.

– No, – ukázal Zolo vráskavým prstom na Tituszov pohár. – Mali by sme to zapíť a zohnať tvojim mužom niečo pod zub.

– Naším, – usmial sa Titusz.

*** 2. miesto v kategórii 15 až 25 rokov**

Mária Pidíková
STAČÍ VEDIEŤ LIETAŤ

V laboratóriu bolo nepríjemne sparno. Ani ventilátor v kúte zapnutý na maximum nestačil miestnosť vychladiť.

Chrbtom ruky si zotrel z čela pot a pomocou pinzety preniesol vzorku mäsa pod svetelný mikroskop. Zažmúril do okulára, pohral sa so skrutkami, aby nastavil správne zväčšenie a potom sa unavene odtiahol.

Mäso zabalil naspäť do fólie a vložil ho do prepravky po svojej pravej ruke. Povystieral si zhrbený chrbát.

Psia robota!

Vari na toto štyri roky poctivo študoval?!

Dvere sa rozleteli a dnu vošiel jeden zo zamestnancov tlačiaci drnčiaci vozík. Vyložil z neho prepravku plnú čerstvého mäsa a naložil naň tú prázdnu.

„Ďalšia várka,“ povedal stručne a zmizol aj s vozíkom.

Otrávene si vzdychol.

Siahol rukou do prepravky a vytiahol odtiaľ krvavý balíček. Odbalil fóliu, ostrým nožom odrezal tenkú vzorku a opäť ju vložil pod mikroskop.

„Tak, ako sú na tom moje bažanty?“ zahrnel riaditeľ za jeho chrbtom. Od ľaku sa trhol a zarezal si do prsta. Sykol.

„Vaše kurčatá sú zdravé a v poriadku ako vždy, až na pár nešťastných jedincov, ktorým ten klietkový chov očividne neprospeľ. Tie som, samozrejme, nevyradil z výroby, tak ako ste si želali. Peniaze sú predsa peniaze!“ povedal mierne ironickým tónom.

Riaditeľ mu huncútsky pohrozil prstom: „Nehovor nepekne o mojich bažantoch, mohlo by sa im to nepáčiť!“

Zamračil sa: „Zo svojich zákazníkov možno robíte bláznov, ale aspoň pred nami by ste nemuseli hrať toto hlúpe divadlo. Všetci dobre vieme, čo sú tie vaše bažanty v skutočnosti zač.“

Riaditeľ sa uškrnul: „Ó, niekto tu skúša byť priečny! No veď uvidíme!“

Do miestnosti vošiel zamestnanec s ďalšou prepravkou naloženou na starom rozheganom vozíku.

„Pán Yesman, podťe sem na chvíľu!“ pokynul mu riaditeľ.

Muž trochu neisto pristúpil k nim.

„Povedzte mi, aké mäso to my vlastne predávame?“ opýtal sa riaditeľ a z tváre mu neschádzal úškrn.

„Veľmi kvalitné a lahodné, pane,“ odpovedal poslušne zamestnanec.

Riaditeľ mávol rukou: „Ale na to som sa predsa nepýtal! To viem aj bez vás! Povedzte mi, z akého zvierata je to lahodné a kvalitné mäso?“

„Z bažanta, pane,“ odpovedal muž a vyzeral, akoby sa čochvíľa mal prepadnúť pod zem.

Riaditeľov úškrn už hádam ani nemohol byť širší.

„Počuli ste ho?“ obrátil sa naňho očividne spokojný sám so sebou, keď pán Yesman odhrkotal aj so svojím vozíkom.

„Áno, počul,“ zašomral.

„Tak sa teda pustite do práce! A nech vám to ide odruky! Ako vidím, už tu máte dve ďalšie prepravky plné mäsa, ktoré treba skontrolovať!“

„Nechápem, prečo to musím robiť,“ zamrmal si popod nos.

„Prosím? Nerozumel som vám,“ obrátil sa naňho riaditeľ s tým svojím lišiackym úškrnom.

Zamračil sa, no nič nepovedal.

„Zopakujte to, prosím, ešte raz. Čo ste povedali?“

„Že nechápem, prečo to musím robiť,“ povedal a stále sa pritom mračil.

Riaditeľ sa zasmial: „Ach, no asi preto, že nemáte veľmi na výber. Človek ako vy...“

„Mám za sebou štyri roky štúdia mikrobiológie,“ povedal trochu do-
tknuto.

„No veď práve! Mikrobiológia!“ zasmial sa riaditeľ znova: „S takým vzdelaním môžete byť rád, že máte prácu!“

„No dovoľte!“ ohradil sa teraz už naozaj urazene: „Ako mikrobiológ nemám najmenší problém nájsť si zamestnanie!“

„Myslíte?“

„Nemyslím, viem! A hneď vám to aj dokážem!“ strhol zo seba labora-
tórny plášť a rukavice a tresol ich na stôl: „Odchádzam. Nechajte si tie
svoje kurčatá, ja si nájdem poriadnu prácu!“

Nahnevane vypochoďoval z miestnosti. Ostal po ňom len kus mäsa,
ktorý nestihol zabaliť naspäť do alobalu.

Riaditeľ zdvihol zo stola nôž, na ktorom ostala kvapka jeho krvi a za-
točil ním vo vzduchu.

„No veď uvidíme, mikrobiológ!“ povedal s úškrnom.

Pred domom číslo 4 na Edisonovej ulici nerozhodne prešľapoval chla-
pec. Zazvonil. Za poslednú minútu už tretíkrát.

Žiadna odpoveď.

Možno je zvonček nefunkčný.

Položil ruku na mohutnú kovovú kľučku a skúsil stlačiť. Dvere sa za hlasného škripania pomaly otvorili. Za nimi sa v tme črtali obrysy chodby.

„Strýko Hubert, to som ja, váš synovec Tadeáš! Doniesol som vám nejaké koláče, čo poslala mama!“

Jeho hlas sa niesol chodbou ako ozvena.

Nikde nikto.

Prekročil prah a na stene nahmatal vypínač. Šťukol ním a chodbu zaplavilo svetlo.

„Strýko Hubert, ste tu?“

Stále žiadna odpoveď.

„Môžem vám tu nechať tie koláče?“ spýtal sa a vytiahol z ruksaku dózu plnú buchiet.

Keď nikto neodpovedal, položil ju na nízky stolík pri stene.

Porozhliadal sa okolo seba.

V dome vládol absolútny chaos. Nábytok rôznych farieb, tvarov a veľkostí bol porozkladaný po izbách, akoby s ním niekto hral karty. Na zemi ležali sklenené nádoby, fľaštičky a ostré kovové predmety, police boli plné zaváraninových fliaš s podozrivým obsahom.

„Hmm, pozoruhodné, naozaj pozoruhodné!“ ozval sa chrapľavý hlas za jeho chrbtom.

Zvrtol sa na päte. Nad dózou s koláčmi sa skláňal vysoký, vycivený muž so strapatými šedivými vlasmi. V jednej ruke držal lekárovú buchtu a v druhej lupu, pomocou ktorej si ju pozorne obzeral. Čosi si ticho mrmľal, potom k nej privoňal a s chuťou do nej zahryzol.

„Strýko Hubert?“ opýtal sa Tadeáš opatrne.

Muž chvíľu sústredene prežúval, napokon sústo prehltol a spokojne sa potľapkal po bruchu: „Znamenité!“

Zahľadel sa na zvyšok buchty vo svojej ruke.

„Čo je v nich?“ opýtal sa vkladajúc si koláč do úst.

Tadeáš sa zamyslel: „Múka, droždie, vajcia...“

Spozornel: „Vajcia? Aké vajcia?“

Chlapec naňho nechápavo pozrel: „Slepačie predsa.“

„Slepačie?!“ vyhrkol muž, jeho hlas znel takmer ako kotkodákanie: „Slepačie?!“

Zvyšok buchty mu vypadol z ruky.

„Neznášam sliepky! Sliepky sú hlúpe!“ začal nahnevane pobeťovať po izbe. „Majú krídla, ale nelietajú. Stále len kotkodákajú. Kotkodák!“ napodobnil sliepku.

Tadeáš nervózne ustupoval k dverám: „Ak vám tie buchty nechutia, tak poviem mame, ona vám napečie iné, bez vajec.“

Strýko Hubert sa naňho uprene zadíval: „Chlapče, zapamätaj si, že nič, čo je od sliepky, nemôže byť dobré!“ povedal tónom znalca. „Zato bažant... Bažant je niečo úplne iné. Chlapče, vieš ty, aký je rozdiel medzi sliepkou a bažantom?“ opýtal sa, tvár mal len pár centimetrov od chlapcovej.

Tadeáš pokrútil hlavou a ustúpil ešte o krok dozadu.

Muž pošmátral vo vreckách zástery, ktorú mal previazanú okolo pásu a vytiahol z nej dve skúmavky. V oboch sa nachádzal kúsok neidentifikovateľného krvavočerveného mäsa.

„Toto je bunkové tkanivo dvoch vtákov, bažanta a sliepky,“ povedal strýko Hubert s vážnou tvárou. „Takéto tkanivo majú vtáky na celom svete, či už lietajú alebo nie. DNA v ňom spôsobuje, že sa všetky rodia s dvoma krídlami, s dvoma behákmi a s perím. Medzi lietajúcimi,“ zdvihol skúmavku v pravej ruke „a nelietajúcimi,“ zdvihol skúmavku v ľavej ruke „je však veľký rozdiel. Pozri sa!“

Jednu zo skúmaviek mu natrčil rovno pod nos.

„Vidíš tie malé biele bodky na povrchu tkaniva?“ opýtal sa chlapca.

Tadeáš sa pozorne prizrel obsahu skúmavky.

„To sú baktérie,“ povedal strýko a tváril sa pritom smrteľne vážne. „Baktérie, ktoré majú v tele bažanty, ale sliepky nie. Tieto baktérie sú naozaj jedinečné a majú úžasnú schopnosť, dokážu prinútiť akéhokoľvek živočícha vzlietnuť,“ zamával rukami, akoby aj on chcel vyletieť do vzduchu. „Všetky vtáky na svete ich majú vo svojom tkanive, okrem sliepok, pretože sliepky sú hlúpe.“

Tadeáš si odkašľal: „A čo tučniaky?“

Strýko Hubert sa zamyslel: „A okrem tučniakov. A pštrosov. Tie sú tiež hlúpe.“

Na chvíľu zmĺkol.

Tadeáš položil ruku na kľučku, chystal sa odísť.

„Sliepky sú vlastne bažanty, ktoré boli príliš hlúpe na to, aby sa naučili lietať,“ vyhlásil strýko. „Keby spolupracovali s týmito úžasnými baktériami, mohli byť voľné a mohli si slobodne poletovať nad krajinou ako

bažanty,“ šermoval skúmvkami vo vzduchu. „Takto sú stále zatvorené v kletke, nechávajú sa druhými kŕmiť a nakoniec skončia na tanieri. Hlúpe sliepky! Ale uvidíš, chlapče! Ja nebudem ako sliepka! Nenechám sa zatvoriť do kletky a kŕmiť žbrndami,“ fľochol na dózu plnú buchiet ležiacu na stole. „Neskončím nikomu na tanieri! Naučím sa lietať a uletím ako bažant. A toto,“ víťazoslávne zdvihol skúmvku do vzduchu „mi v tom pomôže!“

„Ja už radšej asi pôjdem. Dovidenia, strýko!“ narychlo sa rozlúčil Tadeáš, vyšiel na ulicu a zabuchol za sebou vchodové dvere.

Tadeáš zamyslene vošiel do kuchyne.

„Ahoj, ty si už doma?“ opýtala sa mama, ktorá čosi miešala pri sporáku.

„Uhm,“ prikývol a duchom neprítomný sa usadil na lavicu pri stene.

„Chutili strýkovi Hubertovi koláče, čo som mu poslala?“

„Nie,“ odpovedal stručne.

Prekvapene nadvihla obočie: „Prečo?“

„Vadilo mu, že sú v nich vajcia.“

Plesla sa rukou po čele: „Ach, zabudla som! Sliepky!“

Teraz nadvihol obočie Tadeáš: „Čo máte obaja s tými sliepkami?“

„No vieš,“ začala mama a sadla si vedľa neho na lavicu aj s plechom plným buchiet v rukách. „Keď bol Hubert malý, zaujímala ho biológia. Najmä taká, ktorá sa nedá vidieť voľným okom, teda mikrobiológia. Vírusy, baktérie a tak. Neskôr, keď vyrástol a skončil strednú školu, rozhodol sa študovať mikrobiológiu na univerzite,“ vzala si z plechu lekvárovú buchtu a s chuťou sa do nej zahryzla „Štyri roky sa poctivo učil, všetky skúšky zvládol na výbornú a na konci štúdia získal vysnený titul. No po odchode z univerzity to už nebolo také jednoduché, ako si predstavoval. Plánoval pracovať vo výskume a naďalej získavať nové poznatky z odboru, ktorý miloval, no namiesto toho bol kvôli peniazom nútený zamestnať sa vo firme, ktorá spracovávala bažantie mäso. Ako nám neskôr povedal, riaditeľ firmy bol podvodník a namiesto bažantieho mäsa predával zákazníkovi omnoho lacnejšie kuracie mäso, ktorého chuť a vzhľad upravoval pomocou chemických prípravkov. Strýka Huberta tá práca ničila, kuracie mäso sa mu začalo bridiť, a tak odtiaľ odišiel. Chcel si nájsť novú prácu, no žiaľ, nepodarilo sa mu to. Rozhodol sa stať vedcom na voľnej nohe.“ Na chvíľu sa zamyslela a vložila si do úst zvyšok buchty: „Odvtedy to šlo

s ním dolu vodou. Začal sa správať zvláštne, väčšinu času trávil zavretý vo svojej spálni a návštevám vykladal o svojej nenávisti k sliepkam. Stal sa z neho napoly blázon,“ pokrčila plecami. „To sa občas vedcom pritrafí,“ povedala a vzala si z plechu ďalšiu buchtu.

Tadeáš zastal pred dverami domu číslo 4 na Edisonovej ulici, vrhol nerozhodný pohľad na zvonček, no napokon len jednoducho vošiel dnu.

„Strýko Hubert!“ zavolať. „To som ja, Tadeáš! Mama vám posielala čokoládový pudíng. Nemusíte sa báť, v pudíngu nie sú vajcia a ani nič iné, čo by súviselo so sliepkami.“

Žiadna odpoveď.

Vošiel dnu a rozsvietil svetlo na chodbe.

„Nechám vám ho tu, na stolčeku, ako minule,“ zavolať a položil pudíng na stolík pri stene.

Z vedľajšej miestnosti sa ozvali zvláštne zvuky.

Nakukol dnu.

„Strýko Hubert, ste tu?“ opýtal sa a rozhliadol sa po miestnosti.

Ozvalo sa čosi ako zaškríkanie.

Obrátil hlavu tým smerom a srdce mu od ľaku poskočilo.

„Strýko Hubert, ste to vy?“

Na okne sedel zvláštny tvor. Telo mal síce ľudské, no celú kožu mu pokrývalo perie. Vrchol na chlapca pohľad, ktorý akoby hovoril: „Vidíš, predsa len zo mňa nebude sliepka!“ Rozprestrel krídla a už ho nebolo.

„Mamiii!“ z chlapcovho hrdla sa vydral výkrik a čo mu len nohy stačili, rozbehol sa k východu.

Pred domom číslo 4 na Edisonovej ulici zastalo policajné auto. Vystúpili z neho dvaja policajti a pobrali sa ku vchodu.

Mladší stlačil zvonček.

„Zbytočne ho stláčate, v takomto starom, polorozpadnutom dome určite nebude fungovať. Verte mi, ja to poznám,“ povedal starší a stlačil kľučku.

Dvere sa otvorili.

„Pán Gray, ste doma?“ zavolať mladší.

Ticho, žiadna odpoveď.

„Očividne tu nikto nie je,“ poznamenal po chvíli. „Prezrieme dom?“

„Áno,“ prikývol starší. „Pravdepodobne si starý pán len vyšiel na pre-

chádzku, no aby z toho neboli opletačky, musíme to tu aspoň prezrieť.“

„Takže si myslíte, že chlapec nehovoril pravdu?“

„Určite len cigán! Dnešné deti nevedia, čo so sebou, a tak vymýšľajú kadejaké lotroviny. Verte mi, ja to poznám,“ povedal starší prehľadávajúc zásuvky.

Na zemi aj v skriniach sa povalovalo množstvo vecí, no nič nenaznačovalo, kam mohol zmiznúť starý pán.

„Podťe sa sem pozrieť!“ ozval sa mladší z vedľajšej miestnosti.

„Niečo ste našli? To budú zase len nejaké haraburdy, akých majú starí ľudia vo svojich domoch kopec. Verte mi, ja to poznám.“

Mladší z policajtov stál vedľa otvoreného okna a zrak upieral na čosi na zemi.

Na dlážke pod parapetnou doskou, vedľa chumáča sivých vlasov ležali tri krásne sfarbené bažantie perá.

*** 3. miesto v kategórii 15 – 25 rokov**

Iveta Kosálová
HLAD PO MOCI

Prekračujem z nohy na nohu.

Ľavá a potom pravá.

Môj dych sa spomaľuje a svet okolo mňa sa pomaly rozjasňuje. Vidím hviezdy a galaxie, ktoré sa prelievajú jedna cez druhú, tvoriace nekonečnú krásu. Cítim, ako sa umelá atmosféra okolo nás pomaly rozpúšťa a celá loď sa kúsok po kúsok rozpadá.

Vedci po každej strane kričia a utekajú, no nič ich už teraz nezachráni. Nie on, ani ja, už nikto.

Ľavá a potom pravá.

Krok po kroku chodím po chodbách lode, ktorá mi zničila život. Už sa ma ale nikto krivo nedotkne, nikto, už vôbec nikto. Už nie som to slabé a ustráchané dieťa ako kedysi.

Pár panikáriacich vedcov sa na mňa pozrelo s hrôzou v očiach, so strachom, že im urobím všetko, čo oni mne, no za nimi ja nejdem. Chodba po chodbe sa mi vracajú moje spomienky. Spomienky šťastných detí nevediac, že ich šťastie už dlho trvať nebude, spomienky krvi a krutých tvárí, ihel a kriku.

Ľavá a potom pravá.

Krok po kroku prídem k dverám, ktoré má strašia v nočných morách. Keď senzory zaznamenajú moju tvár, automaticky sa otvoria a odhalia mi cestu.

Tam stál. Otočený chrbtom ku mne, diabol a boh v jednom tele, pokojne sledujúc rozpad lode cez veľkú sklenenú stenu. Určite si už všimol, že som vošiel, ale nijako to neprejavil. Vedel, čo ho čaká, no stál tam pokojne a nehybne.

Ľavá a potom pravá.

Pomaly sa približujem. V pozadí je počuť hlasné sirény lode a hlas ženy hovoriaci, aby sa všetci pokojne evakovali. Až potom sa na mňa konečne pozrie.

„Toto neprežiješ!“ steny sa rozmrstia na kúsky pod strelbou z ďalšej lode, ktorá bola pravdepodobne privolaná na moju deštrukciu. Vznesiem sa.

„To sa ešte uvidí.“

„Ja som boh, všetko, čo poviem ja, sa uvidí, všetko, čo poviem, sa stane!“

Skôr ako mu odpoviem sa však zdvihnem vysoko nad všetkých, aby som mal presný výhľad na mojich nepriateľov. Štyri lode na mňa mierili v plnej rýchlosti. Jediným pohybom ruky som ich zhodil z osi do zvyškov miesta, ktoré som kedysi volal domovom. Ďalšie štyri sa na mňa pokúsili urobiť nálet spoza môjho chrbta, no sú príliš pomalé, lebo aj ony skončia ako ich kolegovia. Posielajú na mňa loď po lodi, no márne. Každá skončí ako tá predošlá, pretože mne už nikto neublíži.

Ale čo ak áno? Uvedomím si so strachom. Čo ak je tam vonku, niekto mocnejší ako ja? To im nesmiem dovoliť. Absolútne nie. Potrebujem toho viac. Viac moci.

Ľavá a potom pravá.

Kráčam po zdeformovanom kove.

Ľavá a potom pravá.

Kráčam po novej planéte.

Ľavá a potom pravá.

Kráčam po svojom novom impériu.

Ľavá a potom pravá.

Kráčam po bojisku znečistenom krvou, mŕtvymi telami a vznášadlami.

Ľavá a potom pravá.

Kráčam po chodbách svojej lode.

Ľavá a potom pravá.

Prechádzam radmi vedcov a detí v bielych košeliach.

Ľavá a potom pravá.

Prikročím k veľkej sklenenej ceste.

Ľavá a potom pravá.

Počujem tichý dupot nôh, no otočím sa len vtedy, keď začujem hlasný hukot sirén. Vidím tú istú tvár ako kedysi pred rokmi v zrkadle.

„Toto prežiješ,“ poviem.

„Ja viem,“ poviem.

„Ja som boh.“

„Ja viem.“

Stena za mnou sa rozpadne a ja som vtiahnutý do nekonečného priestoru vesmíru. Otvorím najprv ľavé oko a potom pravé. Nad sebou vidím chaos. Lode roztrhané na kúsky, mŕtve telá ladne sa vznášajúce pomedzi odpadky. Zatvorím najprv ľavé oko a potom pravé. Nemusím vidieť, aby som vedel, že sa ku mne blíži svetelná strela.

Ja som boh.

Ja potrebujem byť zničený.

*** Cena Mesta Revúca v kategórii 15 až 25 rokov**

Zuzana Faganová

LEGENDA O STRÁŽCOVI STARÉHO LESA

Bývať sama v bungalove pri jazere, byť obklopená samou zeleňou a vedieť, že najbližšia civilizovaná obec sa nachádza tri kilometre odo mňa – a aj to do nej vedie len jedna zarastená cesta lesom – to ma baví. Hoci priznávam, že noci mi tu naháňajú strach – najmä, keď sa za plotom mihne pár červených svetielok.

Starý les Strážca obýva,
aby chránil poklad zakopaný.
Ukrýva ho borovica,
strom ten veľmi starý.
Ak máš odvalu, chod' si poň,
no varujem ťa vopred,
že keď nemáš bosorčie srdce
a bosorčiu krv v ňom,
nedopadneš dobre.

„Nie, slečna Jariská, nemáte problémy so zrakom,“ vysvetľuje mi očný špecialista doktor Pojman, „prezreli sme vaše oči trikrát a výsledky boli zakaždým rovnaké. Nemusíte sa ničoho báť.“

„Ďakujem vám, pán doktor. Len som si chcela byť istá,“ odpoviem doktorovi, keď sa chystám na odchod.

„Potešenie bolo na mojej strane. Kiežby som mal viac takých svedomitých pacientov ako ste vy, ktorí by chodili na preventívne vyšetrenia zraku. Ľudia svoje oči veľmi podceňujú,“ vysvetlí mi dôrazne.

Nesmelo sa naňho usmejem a rozlúčim sa: „Dovidenia, pán doktor,“ pretože netuší, že ani mne nezáleží na preventívnej prehliadke očí. Myslela som si, že skutočne mám čosi so zrakom.

Ak však srdce bosorky máš,
nemusíš sa báť.
V podvedomí kliatbu poznáš,

tvojím otcom je veľký mág.
Kaprie žiabre, žabí sliz,
kopyto vola, prasací chvost,
zdochnutá mačka, mŕtvy hmyz,
nenaje sa cudzí host.

„Nie, slečna Jariská, nemáte problémy so sluchom,“ vysvetľuje mi ušný špecialista doktor Transký, „prezreli sme vaše uši trikrát a výsledky boli zakaždým rovnaké. Na zvukové signály ste reagovali perfektne. Nemusíte sa ničoho báť.“

„Ďakujem vám, pán doktor. Len som si chcela byť istá,“ odpoviem doktorovi a ponáhľam sa ku dverám, skôr ako ma stihne poučiť o dôležitosti preventívnej prehliadky. Neskoro.

„Ja ďakujem vám. Je mi naopak ľúto, že nemám viac takých svedomitých ľudí ako ste vy, slečna. Takmer nikto nechodí na preventívne vyšetrenia. Ľudia svoj sluch veľmi podceňujú,“ vysvetlí mi dôrazne.

„Dovidenia, pán doktor,“ pozdravím ho a vyparím sa z ordinácie, skôr ako mi tvár zaplaví červeň.

Borovica, čo tisíc rokov má,
tebe, bosorke, otvorí z ihličia náruč.
Svoj poklad na celý život ti dá,
no ty pre ňu toto sa nauč:
žiabre v slize uvar,
kopyto chvostom previaž,
mačku hmyzom vypchaj,
cudzieho hosťa vypláš.

Zrak mám v poriadku, sluch nemá žiadnu chybu, no aj tak občas vidím v krikoch pár červených očí a od jazera počujem mumlanie starých žien, ako odriekajú prapodivnú báseň. Len čo však na tie miesta zasvietim baterkou, všetko sa pomínie.

Asi som nenavštívila správneho špecialistu, pomyslím si.

K jazeru do samoty som sa presťahovala, aby som našla v rámci mož-

ností vnútorný mier. Namiesto toho teraz sedím s hlavou v dlaniach, celá zúfalá z toho, ktorého psychiatra si vybrať.

Čo som urobila zle, pýtam sa samej seba. Mám pocit, akoby na mne ležala kliatba. Vždy, keď nadobudnem pocit, že sa mi začína dariť, niečo sa okamžite pokašle. Aspoň sa mi podarilo nájsť číslo na sľubne vyzerajúceho terapeuta. Vzhľadom na neskorú hodinu sa už nikam nedovolám, no ráno sa určite do toho pustím. Lenže telom mi lomcuje nervozita, ktorá mi nedá spať. Na to pre mňa existoval len jediný liek – prechádzka.

Ako v tranze si beriem baterku, zaviažem si topánky a vyberiem sa von. Zahľbená do myšlienok kráčam a kráčam, až si odrazu uvedomím, že som prešla dlhý kus cesty. Odrazu sa ma zmocní strach, ruky sa mi trasú ako puding na tanieri a dych sa mi zrýchlil, akoby s niečím pretekal. Možno aj ja budem musieť začať utekať ako opretek, pomyslím si. Stačí sa len otočiť o stoosemdesiat stupňov a zamieriť späť. Cestou som nezabácala, takže moja trasa viedla len rovno.

Alebo zabácala?

Nie, asi nie. Snáď.

Takže stoosemdesiat je, poviem si, asi toľkoto, zamrmlm si popod nos, keď zmením smer mojich chodidiel.

Alebo ešte o kúsok? Nie som si istá.

Božemôj, o koľko som sa pootočila?

Ešte kúsok vpravo? Späť doľava?

Išla som okolo tej obrovskej borovice aj predtým?

Do riti.

Do riti, do riti, do riti!!!

Panika prebrala nado mnou kompletnú kontrolu. Mne sa len podarí vydrať zo seba zúfalý krik a plač. Zvalím sa na zem a nechám slzy vpíjať sa do hlíny. A keď už si myslím, že toto je môj koniec, že sa vzdám a počkám, kým do rána umriem na podchladenie, premôže ma nečakaný pokoj. Prišiel tak nečakane, že som sa musela obzrieť okolo seba, želala som si, aby bol niekto tejto úžasnej, náhlejšej premeny svedkom.

Túto myšlienku som oľutovala hneď, ako sa môj pohľad stretol s očami prastaro vyzerajúceho muža. S očami krvavočervenej farby.

A ty, votrelec nebosorčej krvi,
netvár sa, žes nebol varovaný,

borovica, ten strom prekliaty
tebe náruč neotvorí.
Miesto toho stretnieš Strážcu,
vtedy natrč svoje uši,
ochotný je dať druhú šancu,
keď ticho lesné táto báseň prehluší.

Tak isto, ako Mirinda nepočula báseň, ani o Mirinde odvtedy nikto nikdy nepočul.

*** Cena Litterry v kategórii 15 až 25 rokov**

Patrícia Grachová
POD VŘBAMI

Anežka Hartalová sedí na lavici, stuha jej kľíže z gaštanového vrkoča, hoci ju zavinula pevne. Mamka z kruhu matrón zazerá, či sa dcéra pohla z tieňa. Žiadny mládenec sa však do Anežkinho kúta neženie, nik sa neuchádza o jej bacuľatú ruku. Všetci predsa vedia, že nemešlo Hartalka mladšia si zakopáva o členky a prišľiapne každý palec.

Netušia, že dievčina by tancovala rada. Keď sa sama v hájiku točí a skáče medzi kmeňmi briez, vlasy rozlietané, nič ju nezastaví. Len čo však vstúpi do vysvietenej stodoly, kde sa hrčí všetko osadenstvo dediny, ktoré sa vládze hýbať, jej nohy sa zamotajú, telo zmeravie a napriek vábeniu hudby sa nedarí pohnúť.

Cíti, že ľavá pančucha sa opäť zrolúva zo spoteného stehna. Šnurovačka omína. Anežka by najradšej utiekla. Matkino oko bráni akejkolvek možnosti úniku.

Zuzana sa mihne v zornom poli, vykrúcaná prv Martinom, potom Petrom. Mamka sa pýta, nepáči sa ti? Nechceš toho? Anežka nepovie. Myslí na Zuzku, zradu danú ich miestom a časom, určenú hranicami túžby. Nečakaný bozk. Prilepil sa jej na pery a drie ju do mäsa. Zostala náhla samota. Zuzka sa už s Anežkou nevyberie na jahody, nesprevádza ju na trh, nesmeje sa s ňou. Jej opovrhlivé pohľady ponad ramená chlapcov pália Anežkinu tvár prudšie než facka. Odrpí do konca zábavy nepovšimnutá.

★

Pri potoku pod vrbami pletie mladá Hartalová vienok zo suchého bodlačia, vpletá doň všetky svoje tiaže a žiale. Prsty má z toho nepekného vinutia dorasované, no tvrdohlavo pokračuje. Úponky neskorej jesennej hmly prv oziabajú, potom hladia. Ako láskyplné dlane upokojujú, ako psie ňufáky sa k nej tisnú. Anežka si ich však nevšíma, príliš zahľadená do vlastnej strasti. „Čo sa ti porobilo? Sama si ma predsa vyzvala. Spravila som, čo si žiadala. Čo som i ja... túžila,“ zamumle si. Zajačala by, zavrešťala z plnej sily, keby sa nebála, že stromy jej tajomstvá nezachovávajú a roztrúsia na vetre po dedine. „Prečo Martin? Veď si ho nechcela, vravela si, že je osol a potom...“

A potom prešla zima a nastali fašiangy. Anežka sa vracia z jarmoku v mestečku, košík v ruke. Spln sa derie nad podvečernú horu a inovat' iskrí na cestičke pred jej krokmi. Ujúkanie z holej temnoty lesa. Dievča pobehne. V lesoch žijú rôzne bytosti. Každý to vie. Platí ale, čo je dané a nik nerozporuje literou nepísané hranice území. Na chodník vari nevystúpia. A keby aj, prečo by ju...? Strach ju objíme, stisne. Brojí proti nemu, keď masky vyletia z krovia a obstúpia ju, poskakujúc, ručiac. Strčí do najbližšieho s tvárou Tura a rozbehne sa cez lúku, košík trúsia ozdobné šarlátové stuhy ako krvavé stopy. Počuje ich bežať za sebou, dupocú a dychčia a naďalej jačia, posmievajú sa jej. „Anežkaa! Ťarbaváá lopata! Stoj, prasnica! Chytíme si ťa, zarezeme si ťa!“ Rehujú sa a ona dosadá bolestivo do vývratu, škriabe sa von. Dopadne na ňu ťažká masa tela, Anežka zavreští a driape ručiská, ktoré ju uchytili. Slzy sa vytmolili do očí a uši oddelia od zmätku jeden zvonivý zvuk. Jeden smiech.

„Zuzana?“ zachrčí.

Diablica podvihne okraj masky, ktorá natoľko splynula s človečou tvárou, že Anežka nepoznáva svoju Zuzku. Blýskajúca sa, desivá, jedovatá je jej milovaná priateľka.

„Pomodlila si sa už, Anežka? Hriešne myšlienky máš,“ zasyčí.

„Nemám!“ kvíli Anežka, no mocné ruky ju pritláčajú k zemi a ďalší pár jej násilím zvlieka bobrí kožušok.

„Ba máš!“ hovorí Tur, ktorý za svetla bol by Martinom. Pozná tie jeho plavé škuty a obrie paprče. „Tu Zuzku si balamutila, všetko nám povedala, potrestáme ťa, nehanebnica!“

Anežka nečaká na to, aký trest si pre ňu prichystali. Vytrhne sa, zanechajúc kožušok v Turových paznechtoch, strčiac do Petra, ktorý sa skrýva v Diviakovi a vystrelí k lesu. Radšej bude čeliť čomukoľvek v hore. Tam sa za ňou neodvážia. Slová modlitby jej vypadávajú sťažka pomedzi zuby, keď sa vrhá do šera.

Hmla sadá, naplnená bludnými svetielkami. Jazyky oparu dievčine pobožkajú nohy, ovinú jej postavu, pojmu ju do svojich chuchvalcov a schovajú. Odváža sa obrátiť sa, hlasy prenasledovateľov pridusila hmla ako ťažký klobúk, počuje ich hartusiť a kliať kdesi ďaleko za sebou. Anežka už vie, kade ísť. Cez hloh a prhlavu, húština ju hltá, no dotyky pár ju popchávajú k bezpečným chodníčkom, vedú a nesú ju. Vďačne sa im zverí, prekvapená, avšak obostretá pokojom, aký cíti iba pri svojom

potoku. Kráča pod krídlami sovy, nad funením jazveca, za šuchotom srncov. Okolo lúky, kde zočí víriť ženské postavy, napol priesračné, odeté iba vo franforcach svetla. Prežehná sa zo zvyku, no neukročí do príkrovu hrabov, díva sa ako uhranutá, len akosi príjemne. Na okamih sa jej zazdá, že ju zbadali a ukradomky na ňu hľadia. Ich vysoký chichot ju štekli na temene. A keď ustúpi konečne pred výjavom, mäkká, prítulná hmla už čaká, pripravená podoprieť ju.

*

Dni po potýčke sa Anežka vystriha zostať sama, Zuzana a chlapci na ňu hľadia zlým okom. V kostole sa pri prijímaní pritrafí podložená noha a dievčina prepadne priamo na pána farára. Na roli sa jej splašia kone, po dojení dobre mierený kameň spoza plota roztriešti jej džbán. Matka sa zlostí. Anežka zarýva nechty do dlaní. Úzkosť a hnev ju spoločne hryzú. Vystriehne, keď sa Zuza s nápadníkmi vytratí do sadu a uteká na opačnú stranu doliny, k potoku.

Tu je videná, vnímaná. Pozorovaná z útrov hájov, spoza jelší, z vodnej hladiny. Pátra po prítomnosti zvláštnej hmly. Cíti dotyky vánku na odhalenom lýtku. Známe, zámerné.

„Ukáž sa!“ vykrikne, hlas jej preskočí. Neverí celkom, že niekto príde. Možno sa jej len maria preludy.

A predsa. Dievčaťu podobná bytosť vystúpi spoza stromu priam akoby sa z neho vynorila.

„Moja...“ zaševelí.

„Kto si?“ nerozumie Anežka.

„Tvoja,“ odpovedá pôvodkyňa hmiel a vánku a usmeje sa ostrými zubami. Striebristé oči neodrážajú nič, vlasy sa nástojčivo trblietajú, postava sa takmer vpíja do okolitého vzduchu.

„Máš meno?“

„Sylva. A ty si Anežka.“

„Ako vieš?“

„Vidím ťa. Nie sú k tebe dobrí, tam u vás. Preto sem chodíš. Tu vládne pokoj. Nič zlé si nespravila.“

„To ty si mi pomohla vtedy večer, však?“

Neznateľné prikývnutie.

„Prečo mne?“

„Keď si tu sedávala a zúfala si, bodliaky pletla, až ti prsty krvácali,

možno si ma privolala. A možno som si ja privolala teba, aby mi nebolo otupno.“

„Si jedna... z tých?“ mykne Anežka hlavou k lesu za potokom. Bytosť vykročí k nej, Anežka ustúpi. Za ňou len buk, narazí doň a rada by sklopila zrak.

Pohľad striebritej však pohlcuje. „Nazývate nás všelijako. Moje blížne, víly, sa družia pri muchotrávkach, no ja som tu samojediná. Bludička, ak chceš.“ Jemný dotyk opaleskujúcich prstov na líci. „Neboj sa ma. Ja ti neublížim ako oni.“ A Anežka vie, že nemá na mysli pradávnych obyvateľov lesa, lež jej vlastný druh.

*

„Našli Martina od Mackov, na lúke. Tuhého.“

„Trafilo ho.“

Na pohrebe hľadá na Zuzaninu bledú tvár. Pristúpi k nej, nesmelo položí mäkkú dlaň na čiernovláskino plece. No tá ju strasie, zazrie na Anežku priam dravo, vstane a sotí do nej: „Ruky preč, mrcha! Netvár sa, že ti je ho ľúto. Bohvie, či si ho sama nezahrdúsila.“

„Zuzka...“

„Prac sa odo mňa!“

Anežka sa prace. Ďaleko od čierňavy Zuzaninej nenávisti, od dusivej dediny. K útešným pohladeniam.

Až keď ju Sylva opatrne objíme, rozplače sa a ponorí sa do bludičkinej vítajúcej náruče.

*

„Prídem ťa popýtať,“ navrhne v jedno ráno jej premenlivá spoločníčka.

„Nevysmievaj sa mi.“

„Na podvečer rovnodennosti. Buď pripravená.“

Anežka sa zasmieje, neverí. „Prečo práve na rovnodennosť?“

Sylva pohladí prstom odhalené stehno, ligotavými očami ju spúta: „Vtedy sú si predsa všetky cesty rovné.“

*

Do stodoly sa votrie vánok. Nik ho nepostrehol, iba Anežka ho zacíti na lýtku, tak ako prv. Dvere sa otvoria na pár prstov a vstúpi štíhly mladík, s ostrou tvárou a belostnými kučerami. So šumným klobúčikom ozdo-

beným havraním perom, v košeli zo zeleného hodvábu a čiernej veste kráča rozhodne. Dievky, i tie zabrané do hovorov so svojimi oblúbencami, matróny a hospodári, všetkým oko uteká k novopríchodziemu. Pohybuje sa ako voda, jemný a mocný zároveň. Zuzana sa mu podhodí do cesty, no on sa jej vyhne obratne, smerujúc priamo do kúta, kde vydesená Anežka skúma svoje ušpinené špičky.

Cez vrzúkanie kapely nepočuť mladíkov hlas, keď sa ukloní pred dcérou Hartalovcov a vystrie k nej ruku.

„Smiem prosiť?“

Nik nevidí jeho úsmev, jeden kútik pozdvihnutý o čosi viac než druhý. Nik nezaznamená jeho žmurknutie, šibalsky určené iba jedinej.

„Sylva?“ vzdychne Anežka.

„Možno. Vždy som chcel vidieť jednu z vašich zábav zblízka. Pod.“

Dievča zarazene, zahanbene prikývne, prijme ruku, ktorej dotyk pozná z vánku, z vody i z mumľania stromov. Nechá sa viesť zarazeným kordónom dedinčanov doprostred stodoly.

Tanečníkova tvár by sa dala s podobou mladého chlapca ľahko zmýliť, taká neurčitá sa javí v svetle lampášov, tiene sa premietajú na jej vysoké líčne kosti, temné oči a tenké pery zvinuté do najzmyselnejších úškrnov.

Sylva ju zovrie v páse, Anežku ovládne tras a je to príjemný tras. Havranie pierko v klobúčiku ožije. Hanba blčiaci dolu hrdlom, vzrušenie v záhyboch stehien, roztrúsené v podbrušku, očakávanie iskriace v korienkoch vlasov.

Miestnosť sa točí. Anežka zahliadne Zuzanino prekvapené obočie, mamkine stiahnuté pery. Ale pre Anežku tu o chvíľu zostane len Sylva. Bludičkina tvár, premieňaná tieňom, zdobená plameňom. Sľubujúci dotyk dlaní, kľúčicich z drieku na oblínu bokov, nenáhodný dotyk dlane na líci. Prsty v jej vlasoch, potiahnuce za rozčuľujúcu stuhu, odhodí nepriateľský kus látky. Oslobodené pramene sa rozletia, udrú do pohľadov vôkol a Sylvín úsmev spečatí čosi nepomenované, ale isté.

Točia sa, víria, rýchlejšie než si Anežka myslela, že je možné s jej neohrabanými ľudskými nohami.

A keď tanec skončí, lebo Sylva zavelí koniec, odvedie si dievča k sudom, kde krčmár vyjavene sleduje nečakané dianie.

„Načapuj mi za korbeľ, dobrý muž,“ vyriekne Sylva čistým, jasným hlasom mládenca, ktorým dnes nepredstiera byť, lež ktorým v tomto momente pre všetky zraky prítomných skutočne je.

Bludička vábiaca a ovládajúca vnemy mätie i Anežku. Tá vie, kto tu stojí, kto drží jej trasúcu sa dlaň vo svojej chladivej, a predsa vidí to, čo i ostatní.

Krčmár tresne korbeľom o drevený pult, vlúdne sa uškŕňa.

Matka Hartalová sa už hrnie k páru, neúprosne merajúc cenu mladíkovho odevu.

Sylva sa ukloní, usmeje a Anežka sleduje premenu matkinej búrkomračnej tváre.

„Pani domáca, prišiel som vašu dcéru pýtať.“

Kým plynie rozhovor medzi nápadníkom a budúcou svokrou, Anežke sa točí hlava. Vníma šepoty susedov, huhlanie podozrievavých starešinov. Zuzana prehodí: „To isto čert si prišiel po ňu, pandravu.“

★

Sylva ťahá dievča za ruku, hmlou priam letia.

„Nemôžem iba tak odísť,“ mrncí Anežka.

„Môžeš nielen odísť. Môžeš sa premeniť, oslobodiť sa od nich.“

„Nie som dosť dobrá taká, aká som?“

„Nechcela by si sa mi priblížiť? Nebyť obmedzená ľudskými nutnosťami? Ľudskou bezmocou?“ nástojí Sylva.

„Chcem. Len... Čo povie matka, čo pán farár a starejší?“

„A záležalo ti azda niekedy na tom, čo povedia?“

„Neviem. Nie. Nemalo by?“

„Pod', tam k nášmu potoku, spravím ťa mojou vo všetkých farbách. Kým slnko vyjde, budeš ako ja.“

„A láska?“

„Ľúbim ťa, Anežka. O tom nepochybuj. Láska je hlad, drahá moja. Hlad.“

Anežka rozumie. I ona je hladná. Pod vrúbami strieborná Sylva zotrie Zuzanin tieň z jej pier.

Dotykmi stiera Anežkinu ľudskosť. Niet hriechu, niet hanby. Niet viac úzkosti.

★

Dedina v to ráno po rovnodennosti mlčí. Dcéra Hartalových sa domov nevrátila. Vytratila sa z tancovačky a kým sa slávnosť zakončila v pitke a ruvačke, matka zhladúvala dievku. Nik si nepamätal, kedy tá s nezná-

mym mladíkom zmizli spod prísnych dohľadov. Akoby dedinčanom čudesná hmla zmysly pomotala.

*

Mladá bludička, nepevná v tvaroch, pableskujúca pod novým slnkom, objavuje.

„A teraz pôjdeme ďalej?“ vyzvedá.

„Nemôžeš odísť, si pripútaná k tomuto kusu zeme, k tejto doline. Ako ja.“ Anežkinu trblietavú tvár zahatá na okamih mrak. „Netráp sa tým. Kus zeme, ale náš. Celý náš!“

A že je to riadny kusisko. Nielen polia a sady, lúky a háje a mesto za kopcami. Anežka zisťuje, že hora, do ktorej sa vždy odvážila ledva na okraj, sa tiahne do diale, plná prastarých hrubizných stromísk. Bytosti, o ktorých si iba šeptávala, sú teraz jej príbuznými, vítajú ju. Sylva ju prevedie kruhom bledých sestier, víl, ktorých ostré zúbky v temnote novu žiaria. Šumia odpovede.

„Martin? Utancovaný?“

„Veru,“ uškrnie sa Sylva zlovestne. „Poprosila som ich. Ale i sama môžeš...“

Smiech jej milej víri a plaší tiene aj svetlá. „Po našom?“

*

Zuzana a Peter kráčajú k mlynu. Dievka sa chichoce, chlapčisko sa pokúša hodiť jej steblo za blúzu. Tma hltá chotár a chuchvalec hmly, ktorý býval Anežkou, sa pomaly sunie za nimi, šuchoce trávou za ich netušiacimi päťami. V temnote sa jemne rozsvecujú bludné svetielka. Lákajú dvojicu k náhonu.

*** 1. miesto v kategórii nad 25 rokov**

Katarína Cigánová
PIVNICA

Letá sú v knižnici kruté – muchy nevládsu lietat', vzduch sa lepí na kožu, vznáša sa pach neumytých tiel všetkých odporcov dezodorantov, zmiešaný s pachom presluhujúceho koberca. Všetko je akési lepkavé a ktovie odkiaľ bzučí mucha.

V detskom oddelení vrčí ventilátor a my medzi Dankami a Jankami a leporelami o macíkoch snívame.

„Ozaj, táto knižnica má aj pivnicu!... ale nedá sa tam dostať.“

Voľakedy tam zrelo víno a bola obrovská. Pivnicu už dávnejšie zasy-pali. Nebola bezpečná.

„Predstav si! Keby ju nezasypali! Teraz by sme sa tam chodili chladiť.“

„V takej vínnej pivnici je po celý rok 15 stupňov. Chodili by sme na turnusy!“ pritaká kolegyňa a odpije si z odstátej kávy. Dneska Neska! Ale keby sme mali pivnicu, možno by sme si tam mohli dať aj takú malú vín-nu poličku, však nikto nevie, čo má človek v hrnčeku.

„Ale figu! Tam by sme robili besedy. A strašili deti na Noci s Ander-sonom...“

„Ty by si len deti strašila. Minule odchádzali celé bledé, zase si im rozprávala Červenú Čiapocku!“

„Deti treba strašiť a zoceľovať! Inak ich prevalcuje realita a nezvládnu to.“

Mucha sa točí okolo ochranného plexiskla a vyzerá, že zdochne od tepla aj sama. Čitatelia pomaly obchádzajú police. Asi hľadajú nejakú knihu o zime a snehuliakoch, aby sa schladili.

Ovievam sa čerstvým číslom časopisu Hockey. V hlave mi behá fareb-ný film o pivnici, v ktorej sú navešané netopiere vystrihnuté z tvrdého kartónu a všade svietia svetelné reťaze, z reproduktorov sa ozýva zavý-janie duchov, niekde vyskočím ja alebo niektorá z kolegyň prezlečená za ježibabu. Uprostred toho celého stojí skupinka detí, ktoré sa hrozne boja a neskôr o tom všetkým rozprávajú, ako sa vôbec, ale vôbec nebáli. To by bola Noc s Andersenom!

Ale to je jedno, pretože o tom, že pod knižnicou je pivnica, sa neho-vorí, nepíše. Sú to len reči.

Preto ma premkol úžas a vzrušenie a ešte kopa emócií, ktorých názvy ani nepoznám, keď sme raz pri upratovaní skladu odtiahli pavučinami obrastenú policu a za ňou – tam to bolo! Jasný obrys v stene, ktorý vzniká iba zamurovaním dverí. Stáli sme úplne prikované.

Ticho.

„Verona, aha!“

„Volaj riaditeľku!“

Poradu sme zvolali na najbližšiu stredu. Dali sme si v čitárni stoličky do kruhu a preberali náš objav.

„Mali by sme ísť dnu!“ dožadovali sme sa, „treba vybúrať stenu!“

„Netreba!“ krotila nás riaditeľka. „To je stavebný zásah a potrebujeme povolenie.“

Táňa z akvizície nenápadne skopla pod stoličku kabelku, z ktorej trčala rúčka kladiva.

„Tam by sme ale mohli robiť besedy!“

„Figu, ja tam chcem Noc s Andersenom.“

„Potrebovali by sme chladnejšiu serverovňu...“, nesmelo sa o slovo prihlásil itečkár Mucha, ale nikto ho nepočúval.

„Sklad! Dajme tam sklad!“ kričala archivárka Marika.

„To bude zázemie. Budeme tam obedovať! A debatovať! Predstavte si, že by sme poradovali niekde, kde je chladnejšie!“

„Haló!“ riaditeľka mávala rukami v snahe upútať pozornosť, ale márne.

„No nič, tak ja sa na to búracie povolenie opýtam vyššie,“ vzdala sa.

Odpoveď z vyšších miest prišla rýchlo a bola jasná: „V rozpočte nemáme peniaze na búranie, ani na vypratanie prípadnej stavebnej sutiny.“

Naše plány boli zhatené! Nasupene sme hľadeli každá do svojej šálky zvetranej kávy a celý deň sme žundrali, ako dobre by bolo mať pivnicu a ako nenachádzame pochopenie na vyšších miestach. Zrazu sa nám všetkým zdalo, že pivnica je presne to, čo naša knižnica potrebuje, bez čoho sa nezaobíde a ako v žiadnom prípade nerozviníme potenciál inštitúcie, kým je medzi knižnicou a pivnicou múr.

A potom raz prišla Verona do oddelenia z výrazom dieťaťa, ktoré počulo, že zo zákruť sa blíži zmrzlinárske auto.

„Pod! Niečo ti ukážem!“

A futašila smerom ku skladu.

Prehodia som si sveter a vyrazila za ňou. Verona si dala k perám prst a zatvorila dvere zvnútra. Potichu ukázala na múr, ktorý nás oddeľoval od pivnice. Múr tam nebol. Zo steny na nás civela veľká čierna diera, staré tehly sa váľali po zemi a nás ovanul pach starej vínnej pivnice.

„Padlo to samo!“ tešila sa kolegyňa a vyzerala, že od radosti pukne.

Keby v ten deň nebola riaditeľka na školení, možno by to celé dopadlo inak. Bola však preč, myši mali hody.

Večer sme zatvorili knižnicu a všetci sme sa zhromaždili v sklade pred dierou. V rukách sme stískali baterky, ktoré za predchádzajúce roky pozabúdali deti na Noci s Andersenom. Itečkár Mucha svietil na steny a strop, pravdepodobne už plánoval kadiaľ povedú káble serverovne. Archivárka Marika si priniesla aj krajčírsky meter, keby bolo potrebné predbežne premerať chodby a zistiť, koľko políc tam natlačíme.

Viki z oddelenia náučnej literatúry zasvietila do temnoty pivnice. Poklepala dookola stenu, aby zistila, či sa nám to celé nezosunie na hlavu. Držalo to.

Viki prvá odvážne prekročila ruiny zosunutých tehál a my sme sa veľmi pomaly vydali za ňou.

Bola tam tma. Vlhko. Chladno.

Chodba pivnice klesala päť metrov prudko nadol a potom sa stáčala. Za zákrutou nás čakalo nemilé prekvapenie. Zátarasa. Chodba bola celá zasypaná starými tehľami, doskami a kamením. Na jednej z trčiacich dosák boli akési papiere.

NEBEZPEČENSTVO!

POZOR, HROZÍ ÚRAZ!

NEVSTUPOVAŤ!

„To tam musia napísať. Inak by tam hocikto liezol,“ odrfkla si Viki z náučnej literatúry a strhla nápisy z dosky.

„Podľa mňa, keby sme hentú dosku dali trocha nabok a tamtie tehly rozbili kladivom, celé by sa to uvoľnilo a dalo by sa prejsť,“ mudrovala archivárka Marika.

„Kde zoženieme kladivo?“

Táňa z akvizície vytiahla kladivo z kabelky.

„Ty nosíš so sebou kladivo?“ čudovala som sa.

Namiesto odpovede vzala Táňa zmienený nástroj do ruky a pustila sa do rozbíjania tehál, akoby to robila denne. Tehly ukladali kolegyne úhladne do radu popri stene. Čo vám poviem – knihovníčky. Itečkár Mucha s Viki z náučnej ako najsilnejší jedinci brali dosky a pokladali ich pozdĺž druhej steny. Postupne sa nám podarilo cez zátarasu prebiť. Pivničný smrad nás skoro zrazil k zemi, ale priplietol sa tam závan iného nám známeho pachu!

Viki z náučnej posvietila baterkou za zátarasu. Chodba pivnice pokračovala nadol. Po asi dvadsiatich metroch vyústila do obrovskej miestnosti. Ako hovorím, deti treba strašiť a zocelovať a vlastne aj dospelých. Pivnica nás všetkých určite zocelovala. Prešuchtali sme k ústiu chodby a snažili sme sa baterkami nájsť hranice obrovskej podzemnej miestnosti. Márne, steny sa ťahali ďalej ako dosiahli lúče bateriek a horko-ťažko sme svetlom dosiahli na strop. V miestnosti boli police. Staré, drevené, sčernené. Ich rady sa tiahli do čierňavy tmy. V nich ležal zdroj nám známeho pachu starých kníh.

Zväzky viazané v koži ležali poukladané, akoby ich tam iba včera niekto položil. Aj v slabom svetle bateriek nám bolo jasné, že ide o veľmi vzácne kusy. Zlaté razené písmo na obálkach bolo ako nové. Archivárka Marika to nevydržala. Z kabelky vytiahla biele rukavičky, rozhodne si ich nasadila ako chirurg pred operáciou a ráznym krokom vykročila k najbližšej polici. Nežne vzala do ruky jednu z kníh. Táto mala obálku z hnedej kože a písmená, ktoré boli na nej vyrazené mali medený nádych. Na chrbte knihy vystupovali pod kožou viazacie špagáty. Bol to krásny kúsok. Určite veľmi drahý. Takých tu však boli tisíce! Marika pohladila prednú obálku knihy a pomaly, takmer bez dychu knihu otvorila.

Kniha dopadla na zem.

Nikto si presne nepamätá, čo sa vtedy stalo. Jedni hovoria, že kniha Mariku pohltila. Iní hovoria, že to bol samotný diabol, ktorý ju stiahol k sebe. To by vysvetľovalo tie uši trhajúce zvuky, ktoré sa ozývali celým priestorom. Akoby niekto milióny duší škvaril na ohni. Ale to je celé, samozrejme, hlúposť. Veď to bola iba stará kniha a Marika určite len spadla do nejakej šachty. Načo hneď vyťahovať démonov. Predstavte si, čo by to

znamenal, ak by Mariku naozaj mala na svedomí stará kniha! Veď takých tam bolo na mraky, čo to sú za knihy?

S určitosťou si pamätám iba naše dychčanie a vzlyky, ako sme uháňali hore chodbou, padali v hrôze jeden cez druhého, ako sme preliezali sutinu a obitými rukami kládli naspäť do zátarasu tehly a dosky. Ako sme vrátili naspäť všetky varovné nápisy a Táňa z akvizície ešte pridala nový oznam:

ZA TOUTO STENOU ČÍHA SMRŤ!

A Viki z náučnej tiež pridala svoj:

POZOR, RADIÁCIA!

Itečkár Mucha na to dopísal fixkou:

ALE NAOZAJ!

V ten večer sme uzavreli dohodu. O tomto sa nikto nikdy nedozvie. Ani riaditeľka, ani vyššie miesta. Marika je navždy stratená. Táňa z akvizície so vzlykotom vyhlásila, že aspoň je Marika tam, kde to mala najradšej. V starej knihe. Nikto sa ani myšlienkou neobtrol o fakt, že sme tam Mariku jednoducho nechali.

Keď sa na druhý deň Marika objavila v práci, o nočnom incidente nehovorila.

Zhrozené pohľady ju nevyviedli z miery. Naopak, ešte nikdy sme ju nevideli takú sebavedomú. Zvyčajné sivé oblečenie vymenila sa čierne obťahnuté šaty a červené lodičky na vysokom podpätku. Haldy zväzkov v archíve prenášala akoby nič nevážili, hlas mala posadený akosi nižšie, s jemným chrapľavým podtónom, ktorý človeka nežne škrabkal v ušiach. Po troch dňoch nám riaditeľka oznámila, že Marika dala výpoveď a rovno z archívu odcupkala v obťahnutých šatách a červených lodičkách do drahého auta s tajomným tmavým mužom za volantom. A keď odišla, nejako nám všetkým odľahlo.

Každú noc sa mi vracajú sny. Všetko sa odohráva ako v spomalenom filme. Vidím čierne ruky, ako sa z otvorenej knihy ňaťahujú osvetlené oranžovou žiarou. Počujem Marikin krik, počujem aj hlasy démonov, vidím ako ju to sťahuje do knihy, ako žiara vyhasína, kniha sa sama zatvára a pomaly ako list padá na zem.

Tu sa zvyčajne spotená zobudím.

Niekedy sedíme s Veronou v detskom oddelení, pijeme hnusnú kávu a snívame.

„Predstav si, že by sme urobili niečo na povale! Prečo tam vlastne nesmieme chodiť? Sú tam staré trámy, pekný výhľad a kopa miesta! Tam by sa dali robiť besedy a Noc s Andersenom!“

*** 2. miesto v kategórii nad 25 rokov**

Dominika Sakmárová
ŠIESTY HOST

Bol neobyčajne horúci mesiac. Míňali sme sa s tatom v zatemnenom dome, spotení, v pološere, hľadali si najmenej dusné útočisko. Keď sa slnko prevalilo zo spálne do obývačky, poctivo sme otvárali okná na tienistej strane domu a naopak.

Nakoniec to bolo jedno. Vonku sa ani lístok nepohol.

Mama náš dom precízne vybavila tak, aby ním harmonicky prúdila energia *čchi*, ale prúdenie vzduchu nedomyslela. A tak sme trpeli a potili sa.

Ležala som na dlážke, lúštila poznámky v notese, krivolako opisovala znaky, keď ktosi zaklopal na okno.

Odlepila som sa zo zeme a bleskovo odtiahla záclonu.

Nebola to ona. Stál tam starý pán. Nevyzeral strašidelne, len trochu zmätene.

„Dobry deň...?“ začal váhavo.

„To je okno, dvere máme za rohom,“ naznačila som. Francúzske okno bolo zapratané vázičkami s vodou, soškami a figúrkami, nedalo sa otvoriť. „Počkajte, idem.“

„Niekoť prišiel?“ volal tato z pracovne, keď som prechádzala okolo, kľučkujúc medzi veľkým kvetináčom, odkladacím stolíkom a vázou. Mama vravela, že podľa feng šuej má energia prúdiť izbou v jemných vlnách, preto porozkladala nábytok tak, že nám znemožňoval prejsť z jednej izby do druhej rovnou trasou. Vlnili sme sa domom ako čínske draky.

„Len nejaký pán.“

Tento mesiac už piaty.

Usadili sme sa v kuchyni, naliala som nám limonády. Keď už je tu, aspoň nám prejde čas.

„Odkiaľ ste?“ pýtala som sa zvedavo, krúžiac prstom po pohári z farebného skla. Cez rolety presvitali lúče svetla, hádzali prasiatka po strope.

„Ja vlastne...“ začal. „To už je dávno. Som dlho na ceste.“

Pokrčila som plecami. „To sa stáva. Je poriadne horúco, že? Vracia, že je to najteplejšie leto za posledné roky.“

Pán v prítmí kuchyne skoro splýval so stenou. Sako neurčitej farby, zosivené vlasy – ako keď si na niekoho neviete spomenúť poriadne, len tak neurčito.

Chvíľu sme sa rozprávali. Teda ja som rozprávala: *viete, že ten obraz, na stene je z Číny? Je to netopier zavesený dolu hlavou, pre šťastie. Ani ja som nevedela, ale našla som takú knihu, tam písali...* On sedel mlčky, prikyvoval alebo si zvedavo prezeral farebný pohár. Neodpil si.

Keď sa ľad v limonáde roztopil, pripomenula som, že je čas ísť. Potriasli sme si rukou na rozlúčku a porúčal sa späť do tej pekelnéj horúčavy. Keď vychádzal cez bránku, ešte stále krútil hlavou, akoby nechápal, čo sa mu vlastne prihodilo.

To nič, ujo. Aj mňa prvý raz skoro porazilo. Sedela som v záhrade pod vysokým orechom. Sadala tma, červená mikina mi v šere zosivela. Tato nebol doma, záhradnícke nožnice ležali opreté o strom. Vtom mi niekto položil ruku na plece.

„Čo robíte v našej záhrade?“ strhla som sa napol vydesene, napol nazlostene. No bola to len nejaká drobná pani v kostýme a lodičkách. Cúvla úľakom.

„Neviem,“ priznala bezmocne. „Ja... Šla som okolo a...“ nervózne si žmolila ruky a šibala očami sem a tam ako poplašená srnka. Chvíľu mi trvalo, kým som pochopila jej dezorientovanosť. Zmäkla som.

„To nič, to nič,“ jemne som ju chytila za plece. „Mne to nevadí, len som sa zľakla. Prepáčte ten krik. Posedíte na chvíľu?“

Váhavo prikývla. Košeľe povešané po šnúrach sa kyvotali sem a tam ako príznaky v tme.

„Nepripomínajú vám duchov?“ prehodila som. „Mama vždy vravela, že mŕtvych sa netreba báť.“

Mama dokázala rozprávať celé hodiny. Namiesto rozprávok som počúvala o taiwanskej bohyni mora, maľovanom porceláne, dávnych dynastiách, o tom, že siedmy mesiac je v čínskom kalendári mesiac duchov. Kým som bola malá, len som rada počúvala jej hlas. Rokmi som zistila, že celý ten Orient ma príšerne nebaví. Ale počúvala som – bola to jediná možnosť, ako mamu aspoň na čas udržať pri sebe. Možno keď ju budem dostatočne dlho počúvať, tak neodíde.

I tak vždy odišla. Z večera do rána jej nebolo. Niekedy dva týždne, niekedy dva mesiace. Keď sa vrátila z ciest, vždy so sebou priniesla ďalšiu nádielku – zvitok s kaligrafiou, obrazy božstiev, vázu. Oči jej žiarili, keď nám vysvetľovala, odkiaľ ich má. Na chvíľu sme boli opäť rodina. Ale oča-

renie a dobrá nálada deň po dni vyprchávali, až kým nezačala nervózne blúdiť domom. Vtedy som tušila, že sa opäť poberie. Že nás opäť nechá doma, zavretých vo vitríne ako orientálne poklady, ktoré stačí raz za čas oprášiť. A tak sme s tatom ostávali samotní... Dve mandarínske kačičky z porcelánu, čakajúce, kedy na nás opäť príde rad.

Jej knihy najprv zabrali celú pracovňu, potom začali presakovať do obývačky, až sa ako povodeň preliali všade. Tenká kniha o vystrihovačkách podopierala krivú nohu stolčeka, séria kníh, ktorých názov som nevedela prečítať, slúžila ako odkladací priestor na kľúče, a v krbe, ktorý sme nikdy nepoužili, trónili encyklopédie taoizmu a konfucianizmu.

Pre nás s tatom to boli dekorácie, nikdy sme im nevenovali pozornosť. Nechceli sme knihy, chceli sme mamu, z mäsa a kostí, tu s nami. Interval jej neprítomnosti sa stále predlžovali; čo *ak sa raz už nevráti vôbec?*

Odmietala som tomu uveriť. Žiadna mama by to neurobila. Musí existovať niečo, čím ju obmäkčíme, čím ju privoláme späť. A nech je to čokoľvek, bude to v jej knihách.

Tešila by sa, keby ma videla, ako preberám jej knihy a systematicky ich triedim. Prekladala som, zapisovala, oprašovala. Možno mama skrátka chcela, aby niekto zdieľal jej nadšenie. Možno sme len s tatom neboli dosť... takí, ako chcela. Príliš málo dobrodružní?

Čítala som v autobuse cestou zo školy, namiesto barov aj diskoték, namiesto stužkovej. Viac než čítanie to bolo fanatické pátranie po čomkoľvek, čo by ju mohlo privolať. Každý deň mi pripomínal, že šanca na jej návrat je čoraz menšia.

Tata to znepokojovalo. „Ja viem, že ti je smutno. Aj mne. Ale vždy sme to zvládli vo dvojici. Zvládneme to aj teraz.“

No ja som nemala v pláne utápať sa v žiali. Žiaľ znamenal stratený čas a mne záležalo na každej minúte.

Život plynul ako vždy. Energia čchi sa hadila z izby do izby. Keď zjari pršalo, vyvesili sme do okien taiwanské bábiky pre pekné počasie. Keď sa vyčasil, tato obriadil predzáhradku plnú ibištekov, maminých oblúbených. Presne tak, ako nám kedysi vysvetľovala: *Cestička ku vchodu musí byť kľukatá*, tvrdili to čínske tradície. Všetko bolo do bodky podľa jej predstáv. Len jej stále nebolo.

Sedela som pred vchodom, na kolenách opretý *Budhizmus za dynastie*

Sung, sledovala som tata, ako polieva ibištekové kríky.

Kdesi v kúte mysle mi skrsla myšlienka. Najprv niečo nehmatateľné, drobná súvislosť, ktorú som prehliadla. Spomienky na mamu sa miesili s niečím, čo som čítala v taoistickej príručke. *Premýšľaj*, vravela som si. Hlavou mi vírili princípy jinu a jangu, lunárny kalendár. A naraz som pochopila.

Kúsok po kúsku sa mi v hlave začal rodiť plán.

Sledovala som tata, ako si oprášil ruky a pobral motyčku, krhlu aj záhradnicke nožnice. Keď ich pedantne rozvešal do šopy a zavrel dvere, zaklapla som knihu.

Začali sa prázdniny, dni začínali byť neznesiteľne horúce. Maturitné vysvedčenie som kdesi založila; po stole sa povalovali tabuľky s čínskym lunárnym kalendárom. Prepočítala som ich niekoľkokrát, aby som si bola istá, že sú správne. Nechcela som sa pomýliť ani o deň.

Chvíľu sa nedialo nič.

A potom sa začalo diať všetko naraz.

Najprv ktosi zničil tatovu udržiavanú predzáhradku. Muselo sa to stať v noci, kým bol v práci. Ten človek nedbalo rozsekal úhladné kríčky, polámal konáre, krížom našej klukatej cestičky drzo vysekal rovnú čiaru až k dverám. Našli sme len zlámané vetvičky a lístie rozmetané kade-tade.

Tato sa porazene díval na tú spúšť; nedokázal pochopiť, kto by bol toho schopný. Súcitne som ho hladkala po pleci.

Zároveň sa k nám začali trúsiť ľudia. Zvláštni ľudia vo zvláštnych hodinách. Nenápadní, neistí, zvyčajne sami rovnako prekvapení z nečakanej návštevy ako ja. Najprv tá drobná, ustráchaná pani. Potom mladík, ktorý neposedel ani chvíľu, len sa ma pýtal, kam má ísť, kam má, preboha, ísť. Sama som netušila.

Myslíte, že to bolo ľahké? Vôbec. Keď som v noci zvešilavala bielizeň zo šnúry, zrazu sa tam zjavil ďalší muž. Rozkričal sa na mňa, nech s tým niečo robím. Lomcovala ním zlosť, vyzeralo to, že ma udrie. Vtedy som sa skutočne bála. Dobré, že to nevidel tato.

Aj muž však napokon skrotol, pochopil, že ja za nič nemôžem, pobral sa ďalej.

O pár dní som zas pred dverami našla stáť maličké dievčatko. Neplakala, len opakovala „mama, mama“. Nezostalo mi nič iné, len ju odprevadiť späť na ulicu a nechať, nech si ide. Ale keď som zavrela bránu,

zložila som sa medzi rozsekané kríky ako ranené zviera, musela som si poplakať. Má to všetko zmysel?

Mesiac sa chýlil ku koncu. Keď som vyprevadila toho šedivého pána, už som neverila, že sa to podarí. Možno je príliš ďaleko. Možno to po takom čase nefunguje.

A potom mama prišla.

Začula som sotva počuteľné *klop-klop* na dvere. S nechutou som sa zdvihla, rozpustené, mesiac nečesané vlasy sa mi lepili na chrbát. Otvorila som – a tam stála ona. Hľadela do zeme.

„Mami!“ hodila som sa jej okolo krku. „Ty si sa vrátila,“ ponorila som tvár do jej vlasov, snažila som sa nasať vôňu jej svetra, chlad pokožky, nové šediny, vdýchnuť ju celú.

„Bola to... dlhá cesta,“ hlesla. Na jej pleci som cítila zaschnuté flaky od blata. V rozpustených vlasoch mala kúsky hliny.

„To nič, mami, pod,“ potiahla som ju dovnútra. Stále som jej stískala ruku, bála som sa pustiť, aby mi zas nezmizla. Horúčkovo som rozmýšľala, kde mám telefón? Musím zavolať tatovi, aby sa ponáhlal.

Mama sedela na sedačke, rozstrapatená, zasnene sa rozhliadala po zatemnenej obývačke. Pritúlila som sa k nej, nevedela som sa jej nabažiť. „Čakali sme na teba tak dlho. Už prešiel skoro rok...“

„Už toľko?“ pokrútila hlavou neveriacky. „Chcela som prísť, ale... Už som skoro zabudla... kadiaľ,“ zvrátila čelo. „Blúdila som. Cesty sú také kľukaté.“

„Ale našla si nás,“ šepla som. *Kde je ten tato? Už je na ceste?* „Nezabudla si na nás.“

Mama sa neprítomne usmiala. Stále hľadela niekam do steny. „Pravdaže som nezabudla.“

Snažila som sa zdržať čas, rapotala som, čo všetko sa udialo: zmaturovala som, kvitnú ibišteky, určite ich videla, však?

Počúvala ma len napoly. Z toho, ako sa zamrvila, som tušila, že sa chystá vstať.

„Prinesiem ti vodu,“ vyskočila som. „Nie, najprv ti... prezlečíeme šaty,“ skúšala som, no tušila som, že pokrúti hlavou, že to príde...

„Musím už ísť,“ hľadela poza mňa.

„Ešte počkaj, tato je na ceste. Ešte posed,“ žobronila som, slzy sa mi tlačili do očí, rozmazávala sa v nich na príznak.

Ale ona už smerovala neistým krokom do predsieni, niečo ju ťahalo preč.

To už som plakala. „Mami, však ešte prídeš?“

„Nemôžem. Musím ísť... ďalej.“

Vybuchla som v nárek. „Čo budeme bez teba robiť?“ Stále som jej stískala ruku, zarývala nechty do studených rúk, no nebolo sily, čo by ju zastavila. „Mala si nás vôbec rada, mami?“

Posledný raz sa otočila, usmiala a uvoľnila si ruku z môjho zovretia. „Veľmi.“

Potom vyšla rovno pomedzi rozsekané ibišteky na ulicu do podvečerného slnka. A odtiaľ rovno ďalej, stále rovno preč.

Stála som tam, kým mi tato nepotriasol plecom: „To bola mama?“

Prikývla som. Z tata sa lial pot, musel utekať, kým dobehol z práce domov. Mamina postava sa strácala na horizonte. Stáli sme mlčky, kým celkom nezmizla.

„To ja som ju privolala.“ Tých pár slov spustilo vodopád, ktorý som nevedela zastaviť. „Privolala som *všetkých*, preto k nám chodili tí ľudia. Oni boli... Z jej kníh som vypočítala, kedy začína siedmy lunárny mesiac, mesiac duchov. Ale ja som robila všetko, čo v knihe kázali *nerobiť*: ostávala som v noci von, vešala bielizeň potme, nosila červenú a čiernu. Asi to nestačilo, tak som... vysekala rovnú cestičku v predzáhradke,“ priznala som sa s plačom. „Aby trafila domov.“

Tato sa obzrel na neobratne vysekaný pokus o rovnú cestu. Až vtedy si spomenul. Mama to predsa hovorila toľkokrát. Čínske domy mali v záhradách klukaté chodníčky. Podľa nich totiž duchovia...

„... vedia chodiť len rovno,“ zašepkal tato.

Tak predsa jej na nás záležalo. Predsa za nami ešte raz prišla. Napriek tomu, že už sme to ani nečakali. Aspoň od minulého leta, keď mama zahynula pri zosuve pôdy v čínskych horách.

V čínskej tradícii je 7. mesiac (na rozhraní júla a augusta) mesiac duchov: hranica medzi svetom a podsvetím sa stiera a zosnulí prechádzajú do sveta živých. Ľudia sa riadia poverami, ktoré ich majú chrániť a odplašiť duchov – neostávať vonku po zotmení, vyhýbať sa čiernej a červenej, nezdržiavať sa pod stromami a pri múroch, nenosiť rozstrapatené vlasy atď.

Tradičné sídla v Číne mali často pred vchodom klukaté cestičkyalebo tzv. tieňové steny, ktoré mali duchov zmiast, podľa povery, že duchovia nevedia zvládnuť zákruty a prekážky.

*** 3. miesto v kategórii nad 25 rokov**

Ingrid Sekelová

BERIEŠ MAČKU?

Hlava mi už išla puknúť z rozmýšľania. Ležala som v posteli a cítila som, ako mi mozog beží na plné obrátky a pomaly sa prehrieva. Frustróvane som si vzdychla a pozrela na hodinky. *Už sú skoro tri, asi fakt dnes nezaspím.* Moje telo bolo unavené, ale moja myseľ sa odmietala utíšiť. Začali ma ovládať zúfalosť a bezmocnosť. *Dost!* Posadila som sa a nohy strčila do mäkkých papúč. Potichu som vyšla na chodbu, aby som nikoho nezobudila, schmatla z vešiaka dlhý pletený sveter a vyšla von z domu. Vonku bola príjemná letná noc, teplá, no zároveň svieža. Prešla som po vychodenej cestičke v tráve až dozadu k rozkvitnutej čerešni. Sadla som si na lavičku, zavrela som oči a zhlboka sa nadýchla. V pľúcach som pocítila príjemný nočný vzduch. *Môže vzduch voňať inak cez deň ako v noci?* Zrazu ma z myšlienok vytiahla mačka, ktorá sa mi začala obtierať okolo nôh.

„Ahoj, krásavica,“ ozvala som sa k elegantnej mačke, ktorá hlasno priadla. „Stratila si sa?“ Ešte som tu takúto mačku nevidela. Mala dlhú čiernu srst a rozhodne nevyzerala ako obyčajná dedinská mačka. Rukou som ju začala škrabkať na krku a za ušami a ona si to len nehybne užívala.

„Ty máš ale život, čo?“ vyčítala som jej, prestala ju škrabkať a pohodlne sa oprela o lavičku. „Chodíš si hore-dole a robíš si, čo sa ti zachce,“ dokončila som smutne. Mačka dlho neváhala, vyskočila mi do lona a drzo si vyžadovala ďalšie škrabkanie.

„Presne,“ povedala som so smiechom v hlase a pokračovala v škrabkaní.

Po chvíli sa mi začala labkami striedavo zapierať do stehna. Vedela som, že každú chvíľu si na mňa ľahne a keď zaspí nebudem mať to srdce ju zobudiť. Bola som odhodlaná ostať vonku na lavičke s pradúcou mačkou v lone aj do rána. *Ved' aj tak už nezaspím.*

V mysli som sa opäť vrátila k mojej dileme. Zajtra sa vraciam domov z krátkej návštevy u mojej mamy. Potrebovala som odísť z domu a premyslieť si, čo sa vlastne deje. Všetko to začalo tým, že môj manžel začal dlhšie ostávať v práci. Z čoho by som si nič nerobila, kebyže pred pár dňami nenájdem pod posteľou v spálni cudziu náušnicu. Povedala som si, že to nebudem riešiť, ale začala som byť obozretniejšia. Minule, keď

som si od neho chcela požičať mobil, tak mi ho dal až keď si na ňom niečo skontroloval, vtedy som začala podozrievať jeho „len“ kolegyňu. Pri predstave, že by naozaj bola v mojej posteli, ma striaslo. *Možno si to celé len vymýšľam a nič sa nedeje. Mala by som to riešiť? Čo ak sa dozviem to, čo nechcem?* Sťažka som si vzdychla, keď zrazu mačka prestala priasť, lebo zaspala.

V tom momente som sa zrazu ocitla doma. Rozhliadla som sa po byte a vošla do spálne. Pod našou svadobnou fotkou som uvidela môjho manžela, ako vystrašene paplónom zakrýva ženu vedľa neho v posteli. Cítila som sa, ako keby mi niekto zapichol dýku do srdca. Prudko som sa otočila, zabuchla dvere a začala si baliť veci. Keď som sa išla zohnúť po tašku, zrazu som si všimla, že mi zavadzia veľké tehotenské bruško. So slzami v očiach som preklínala, prečo sa niečo takéto deje práve mne.

Zrazu som stála v kuchyni u mojich rodičov. Na stole bola vo váze obrovská kytica, na ktorej bol papierik s odkazom. Z kuchyne som počula mamu, ako mi hovorí, že to dnes prišlo pre mňa. Keď som sa načiahla po papier, rukáv dlhého trička sa natiahol a odkryl škaredú modrinu. Starostlivo som ju schovala predtým, ako by si mama niečo mohla všimnúť. Pozrela som sa na papierik: *Už sa to nikdy nestane, vráťte sa domov, chýbate mi.* Prečo si nemôžem nájsť nejakého normálneho partnera? K človeku čo to písal som necítila nič iné ako odpor a nechúť. Spýtavo som sa pozrela na mamu, ktorá ma len pohladila po pleci a povedala: „Už nemôžeš byť taká vyberavá. Buď rada, že si ťa niekto zobral aj s deckom.“ Smutne som sklopila oči a zmohla sa len na bezmocný vzdych. „Určite, nie je taký zlý. Veď aj my sme sa s ockom niekedy nepohodli.“

Ani neviem, ako som zrazu sedela pri ihrisku a sledovala deti na preliezkach. Okamžite som našla chlapčeka v modrej bunde, o ktorom som vedela, že je môj syn. Bol krásny a pri pohľade na neho sa mi srdce naplňovalo láskou. Vedľa neho stálo menšie dievčatko, ktoré ho drglo a on spadol. V momente som sa postavila a chcela nejako zakročiť. Ku dievčatku však prišla hnedovlasá žena, v ktorej som spoznala manželovu kolegyňu. Veľmi rýchlo sa vo mne nazbierala zlosť. Obzrela som sa po ihrisku a uvidela som, ako sa dievčatko aj s mojím synom rozbehli k môjmu manželovi, ktorý práve prichádzal, s radostným výkrikom: „Ocko!“

Sedela som na koberčeku v kúpeľni a na chrbte ma chladili kachličky. Spoza zamknutých dverí som počula neznámy mužský hlas, ktorý mi vravel, aby som ho pustila dnu. Ja som však vedela, že ho za žiadnych

okolností dnu pustiť nechcem. Bála som sa ho. Muž začal udierať do dverí, ktoré sa celé otriasali. Prudko som vstala a zatočila sa mi hlava. Bolo mi hrozne. Pristúpila som k umývadlu, aby som si trochu opláchla tvár, v tom som sa ale uvidela v zrkadle. Zľakla som sa. Späť na mňa pozerali červené vyplakané oči, prepadnutá tvár a telo posiate modrinami. Búchanie na dvere neprestávalo, až zrazu dvere povolili a mne stuhla krv v žilách.

Boli Vianoce, vonku snežilo a ja som práve na stôl v jedálni pokladala obrovskú misu zemiakového šalátu. Vedela som, že v tomto obrovskom dome bývam ja, všetko mi však pripadalo cudzie. Za stolom sedel môj manžel a šepkal niečo do ucha tej svojej hnedovlasej kolegyni. Naše deti sa spolu hrali v obývačke a radostne výskali. Vtedy ma okolo pása objal muž v peknom saku. Jeho dotyk mi nebol príjemný a keď som počula jeho hlas, striasla som sa, lebo som v ňom spoznala muža, ktorý sa mi dobíjal do kúpeľne. Srdce mi divo bilo, keď sa ku mne naklonil a pošepkal mi do ucha: „Utíš si to decko, dnes na toto fakt nemám náladu.“

Zrazu som otvorila oči a zmätene sa obzrela. Bola som späť u mamy v záhrade. Na lavičke. Pod čerešňou. S mačkou na nohách. Hruď sa mi divo dvíhala a snažila som sa upokojiť. *Čo to, preboha, bolo? Bol to len sen, bol to len sen...* Opakovala som si dookola, ale nevedela som sa zbaviť pocitu, že to sen nebol. Pozrela som sa na mačku, ktorá mi uprene pozerala do očí.

„Čo si ty za mačku?“ zašomrla som si ticho so stále divo bijúcim srdcom.

Načakala som, že mi tá mačka odpovie, ale napadlo mi, že by mi mohla dať nejaké znamenie, že toto blúznenie nejako spôsobila ona. Podozrievalo som si ju premerala a pohladkala ju. Ona však len ďalej udržiavala očný kontakt, ktorý bol tak príjemne upokojujúci.

„Stalo by sa toto, ak by som s ním ostala?“ opýtala som sa mačky s trochu hlúpyim pocitom, že sa naozaj rozprávam so zvieraťom.

Mačkiné prenikavé žlté oči sa na chvíľku stratili, keď pomaly žmurkla. *Znamená to áno? Čo by bolo, ak by som odišla?* Pomyslela som si a v tom začala mačka silno priať a ja som sa znova preniesla preč od lavičky pod čerešňou.

Bola som znova doma, vyzeralo to tu inak, iný nábytok, iná vôňa. Rovno som vošla do spálne s miernymi obavami, čo tam tentoraz nájdem. Vo dverách som ostala zarazene stáť, nad posteľou nebola svadobná fotka.

Nikto tam nebol. Na ustlatej posteli spala čierna mačka a na nočnom stolíku boli poskladané knihy, ktoré som už roky chcela prečítať. Prešla som do kuchyne, ktorá bola plná rastlín v kvetináčoch, ktoré môj manžel tak nenávidí. Pri pohľade na všetku tú zeleň som sa usmiala a mala pocit, že je všetko tak, ako má byť.

Sedela som za kuchynským stolom u mojich rodičov. Pozerala som na moju mamu, ktorá si nervózne zvierala šálku a pohľadom ju hypnotizovala. „Nemyslíš, že by si sa k nemu mala radšej vrátiť?“ povedala a začala si bezdôvodne miešať kávu. „Prečo by som mala?“ pozrela som na ňu nechápavo, aj keď som tušila, čo chce naznačiť. „Nechcem, aby si ostala sama. Niekedy vo vzťahu treba prižmúriť oko. Vieš, minule mi aj volal, že ako sa máš,“ pokračovala a ja som sa snažila neprekrútiť oči. „Mami, radšej budem šťastne sama, ako s niekým, kto ma podvádza,“ povedala som jej pokojne. Zatvárila sa kyslo. „Len aby si potom neľutovala, keď si už nikoho nenájdeš.“

Prechádzala som okolo ihriska a spomalila som, pretože sa mi zazdalo, že vidím môjho manžela. Práve prichádzal k ihrisku a malé dievčatko sa mu vrhlo do náruče. Zvítal sa s hnedovlasou kolegyňou a mňa prekvapilo, ako vyrovnane sa ohľadom tejto situácie cítim. Zbadal ma a zakýval mi. Odkývala som mu späť a pristúpila bližšie k plotu ihriska. „Ako sa ti darí?“ opýtal sa ma s pohľadom zafixovaným na niečo za mnou. „Ďalší týždeň idem konečne do toho Španielska,“ odpovedala som mu radostne. Vždy som tam chcela ísť a on mi vždy omieľal, ako si to nemôžeme dovoliť.

Znova kúpeľňa, mäkký koberček a studené kachličky. Ako som tak sedela, nevedela som, akú emóciu vlastne cítim. *Teším sa? Bojím sa?* „No... ako to vyzerá?“ ozval sa spoza dverí ustarostený mužský hlas. Zaklipkala som očami a snažila sa usporiadať si myšlienky ohľadom vzniknutej situácie. Okolo nôh sa mi motala čierna elegantná mačka, pri pohľade na ňu som sa pousmiala a pohladkala ju. S obavami čo uvidím v zrkadle som pristúpila k umývadlu. Oči som mala zničené, ale šťastné. Zrazu som si uvedomila, že v ruke držím tehotenský test, ktorý bol pozitívny.

Stála som v malej izbičke a unavene sa skláňala nad postieľkou. Za oknom snežilo a práve som prežívala asi moje najkrajšie Vianoce. S nádherným pocitom na hrudi som nedokázala odtrhnúť zrak od malého bábätko, ktoré sa spokojne mrvilo. Vtom som za sebou začula kroky. Pohľad som mala stále zafixovaný na môj malinký balíček šťastia, keď

som zacítila, ako ma zozadu niekto objal. Uvoľnila som sa a oprela si hlavu o mužské plece. Začínala ma ovládať únava, on ma len pohladkal po ramene a do ucha mi pošepkal: „Pod' si ľahnúť, láska, ja na neho dám pozor, nikam nám neujde.“

Pomaly som otvorila oči a s pokojným dychom sa snažila zorientovať. Cítila som sa, ako keby ma len zrazu niekto z veľkej výšky vysypal do záhrady na lavičku pod čerešňou. Nič mi nedávalo zmysel. *Čo toto celé vlastne znamená? Znamená to niečo?* Spýtavo som sa pozrela na mačku, ktorá sa tvárila ako keby nič. *Mohla som teraz vidieť budúcnosť?* Mačka na mňa pomaly žmurkla, zoskočila na zem, natiahla sa a vybrala sa na susedovu záhradu. Najradšej by som ju privolala naspäť a možno ju aj zobrala domov, ale vedela som, že to nemá zmysel. *Mačky si vždy robia to, čo sa im zachce.*

Počas rána som sa na celý tento zvláštny výjav snažila nemyslieť. Viem, že to *nebol sen*. Ale čo to bolo? Práve keď sme s mamou raňajkovali, niekto zazvonil pri dverách. Išla som otvoriť a zbadala som tam pani z konca dediny, ktorej som sa ako malá bála a o ktorej mama nikdy nepovedala ani jedno pekné slovo. Prekvapene som striedavo pozerala na ňu a na čiernu elegantnú mačku pri jej nohách.

„Chce ísť s tebou,“ oznámila mi starenka chrapľavým hlasom.

„Ale... ako?“ povedala som so snahou zakryť, ako veľmi zmätená z tejto situácie naozaj som.

„Každý sa môže rozhodovať ako chce, nielen mačky,“ povedala starenka, akoby vedela, čo mi prednedávnom išlo po rozume. „Takže? Aké je rozhodnutie? Berieš mačku? Alebo berieš toho podareného manžela?“ povedala a pri poslednej otázke mi nabehli zimomriavky.

„Čo tu toľko rozoberáte?“ počula som spoza chrbta zvedavý mamin hlas. Ten sa však v stotine sekundy zmenil, keď zbadala, kto je pri dverách. „Vy tu čo chcete? Dajte nám pokoj! Chodte odkiaľ ste prišli aj s tými nešťastnými čiernymi mačkami. Iba smolu nosíte!“ Mamina prudká reakcia ma pohoršila a len som na ňu zazrela.

„Nie každý chce slobodu voľby prijať. To je už na tebe, srdiečko,“ povedala starenka, ktorá sa nenechala rozladiť ani jednou nepeknou vetou, čo vypustila z úst moja mama.

Bez slova som stála a snažila sa v hlave poskladať všetko, čo sa práve udialo. Starenka len bezstarostne mykla plecami a začala sa zbierať na odchod. Mama si spokojne vydýchla a zašomrla si: „Ježibaba jedna.“

Prvýkrát sa rozhodnem ako mačka, podľa toho, čo chcem ja.

„Mačku!“ skríkla som zrazu možno hlasnejšie, ako bolo potrebné. Starenka sa ku mne otočila a prižmúrila oči. „Beriem mačku... určite mačku,“ dokončila som už v normálnej hlasitosti. Mama na mňa nechápavo pozerala a mačka sa mi začala spokojne motať okolo nôh.

„Nech je, ako povieš,“ povedala súhlasne. „Nezabudni, že na rozdiel od mačky nemáš deväť životov, tak k nemu aj tak pristupuj,“ dokončila s pohľadom upreným do mojich očí, úplne ignorujúc moju mamu, ktorá sa vedľa mňa len nechápavo mračila. Prikývla som a sledovala, ako starenka poškrabkala mačku, otočila sa a pomalým krokom odišla.

„To čo malo znamenať?“ osopila sa na mňa mama.

„Že odteraz mám mačku,“ odpovedala som jej pohotovo s oslobodzujúcim pocitom, že som sa konečne vydala na cestu životom, kde sa budem rozhodovať ja.

*** Cena mesta Revúca v kategórii nad 25 rokov**

Martin Pollák
MOMI

Momiho prebudilo nezvyčajné žblnknutie. Nezlostil sa. Naopak, vo svojom veku mal radosť z čohokoľvek, čo sa v jeho jazere hýbalo, plávalo, trelo a mihalo. Rád sledoval všeličo na hladine i pod ňou. Dravce sa hrýzli navzájom, malé rybky šikovne unikali a kačky smiešne šliapali vodu. Okrem toho, Momi mal ľahký spánok, ako všetky prastaré bytosti.

Ponaťahoval svojich osem chápadiel a ich končekmi jemne pohladil celé dno a brehy. Dočiahol takmer všade. Do miest, kam pstruh plával hodinu, do dier, kde driemali tolstoloby, aj pod korene, kde vegetovali raky.

Rozoznal, že čľupnutie, ktoré prerušilo jeho driemoty, prichádza z plytkej vody pri niektorom z okrajov jazera. Sústredil sa, aby zistil presný pôvod vlniek. *Ach áno, plochá skala pri ľudskej osade!* pomyslel si natešene. *To bude mňam!*

Opatrne pootvoril oko a díval sa úzkou štrbinou pomedzi viečka. Nechcel ľudí vystrašiť, utiekli by ako mnohí pred nimi. Veď jeho zrenička bola väčšia ako celá ich dedina. Hoci im nikdy nedovolil, aby sa usadili na jeho hlave, ktorú zjavne považovali za ostrov, mal tie biele opice rád. Vďaka nim sa na brehoch vždy niečo odohrávalo. Lovili ryby, snorili po vtáčích hniezdach v trstí, splietali srandovné príbytky zo stromov a trávy. A hádzali mu chutné zvieratá.

Na bielej skale, ktorá akoby vyrastala priamo z vody, stál človek a vydával hlasné zvuky. Niesli sa nad hladinou dodaleka. Momi nerozumel slovám, ale mali svoj tón, tvar a farbu. Po všetkých tých rokoch dokázal takmer vždy uhádnuť, čo znamenajú.

„Mocný Nathair Maighistir!“ kričal muž. „Vyzývam ťa! Prijmi obeť od hrdého kmeňa Chamavi!“

Nathair Maighistir, opakoval si Momi ten zvuk. *Tak ma volajú.* Pod vodou nahmatal rohaté zviera, ktoré hodili do jazera. *Obeť.* Bolo veľké a tučné a malo kožu hrubšiu než sumce. *Preto ten podivný plesk!* hútal. Potravu omotal prísavkami, prisunul si ju k zobáku a čakal na ďalšie dobroty. Kým si pochutnával, zamával nad hladinou končekom iného chápadla, nech sa ľudia potešia.

„Júhú!“ ozvalo sa z desiatok hrdiel. „Nathair!“

Tušil, že ľudia nemajú potuchy o jeho skutočných rozmeroch, skôr ho pokladajú za obrovského úhora. Vždy im ukázal iba jedno z ramien. Pre istotu.

Chlap na skale sa líšil od ostatných, ktorí boli takmer nahí. Mal na sebe kožušinu, kostené ozdoby a v ruke držal ostrý kameň. Keď osadníci priviedli zviera, bol to on, čo koristi prerezal hrdlo a sotil ju do jazera.

Teraz vedľa neho stála spútaná ľudská samica.

„Zober živú pannu Basinu, nech máme silu v boji proti Nordiudom!“ kričal šaman. „Daj bojovníkom silu jazera!“

Ľudia od Momiho vždy niečo chceli. Napríklad verili, že keď utopia tri biele kučeravé bytosti, tak on, Momi, nejako zariadi, aby pršalo. Alebo počas končiacej zimy zapálili zmes tuku a koží, nechali ju plávať po hladine a dychtivo čakali, či ju stiahne pod vodu. Keď to urobil, vydávali radostné pokriky: „Príde jar! Hú! Há!“

Ľudskú obeť ponúkali Momimu prvýkrát. To ho zaujalo. Bol zvyknutý, že okrem zvierat mu dávajú ochutnať všeličo iné. Sypali zo skaly bochníky, ktoré voňali semenami akejsi trávy, liali do jazera bielu tekutinu, čo vyzerala ako kaprov mlieč, sladké plody... ale človeka nikdy.

Teraz cítil, že je niečo inak. Biele opice pripomínali hladnú mrenu, keď sa chystá švihnúť chvostom, boli sústredené ako volavka, čo číha na nepozorné žabky. To napätie sa prenieslo aj na neho.

Šaman uchopil ženu za vlasy a prinútil ju nakloniť sa ponad okraj skaly. Stekali z nej jemne slané kvapky. Momi tú chuť cítil iba vzdialene, ako keď čerebľa mávne plutvou. Na moment sa zdalo, že stíchol celý svet. Vzápätí, bez varovania, muž drgol dievča dolu. Tomu spomedzi pier unikol krátky vzlyk.

„Júhá!“ kričali osadníci. „Nathair! Vezmi a daj silu!“

Hladina sa nad pannou zavrela takmer nehučne. Smiešne sebou metala, lebo nemohla hýbať spútanými končatinami. Momi ju opatrne ohmatal. Obklopoval ju strach a jeho štekli bublínky, ktoré unikali z otvorov na jej hlave. Jemne ju objal chápadlom a prísavkou zakryl dutiny, aby neprišla o všetok vzduch. Vedel, že žena sa cíti ako pleskáč, ktorého vyvrhla búrka na breh. Voňala trochu ako rohaté zviera, čo zjedol pred chvíľou a trochu ako hrúz. Cítil príjemnú zvedavosť. Človeka stiahol pod vodu iba zriedka, v časoch veľkého hladu. Vtedy iba náhlivo prehtol. Teraz bol syty, mal čas poriadne skúmať.

Oči mala doširoka otvorené. *Prvý raz ma vidí v celej veľkosti!* pomyslel

si Momi. Uhládzal jej svetlé vlasy, aby sa upokojila. Špičkou ramena prechádzal po tele, z ktorého unikol život.

Zrazu vycítil v strede trupu samice niečo zvláštne. Trvalo mu iba okamih, kým rozoznal, že vnútri rastie akási žubrienka. Už predtým premýšľal, či ľudia nie sú živorodky, teraz to vedel naisto. Okamžite zahnal pokušenie ochutnať aspoň kúsok obete. *Zrod neslobodno zastaviť!* Najvyšší zákon, čo platil aj pre titanov.

Chytró, hoci mimoriadne opatrne, vytiahol ženu nad hladinu. Už nedával pozor, koľko chápadiel ľudia uvidia alebo či ich vydesí jeho oko. Starostlivo ju položil na skalu, z ktorej pred chvíľou zletela. Ostala bezvládne ležať v mláke kalnej vody, ale nebola mŕtva.

Momi zaostril pohľad na šamana a jeho družinu. Vnímal zdesenie, sálalo z ľudí ako ostrý pach žaburiny. Ani jeden z nich nepohol svalom, iba sa im rozšírili otvory, ktorými prijímali potravu.

Momi panne podopieral hlavu a voľným chápadlom kreslil do vzduchu starobylé znamenie života. Čierne rameno sa na slnku lesklo a dodávka rozstrekovalo kvapky vody, obrovské prísavky vyzerali ako ružovkasté mesiace. Potom špičkou nežne obkrúžil jej brucho.

Šamanovi sa podlomili kolená a díval sa striedavo na Momiho a ženu. Akoby bol lapený v osídľach vodného pavúka. Napokon pochopil a zvolal: „Nathair vdýchol plod panne Basine!“

Jeho slová prebrali osadníkov z tranzu. Klesli na kolená ako jeden muž.

„Kmeň dostal dar! Náčelníka zázračnej sily! Panna povedie Chamavov, podmaní si Nordiudov aj Frankov! A jej syn bude kráľ!“ Muž sa hlboko uklonil smerom k ostrovu v strede jazera. K Momiho hlave. Všetci nasledovali jeho príklad.

Vystreli sa, až keď sa dievča rozkašľalo a vyvrátilo obsah pľúc. Bojzljivo sa k nemu nahrnuli a keď Momi odtiahol chápadlo, rozrezali putá a obeť odniesli do osady. Iba šaman zotrval v pokornej polohe. Možno aj dávno po tom, ako Nathair zadriemal.

Od tej udalosti sa Momi prebudil už iba trikrát. Raz si dobre pochutnal pri nálete kormoránov. Neskôr ho prebrala južná búrka. Rozvírila vzduch a ťahala vodu smerom nahor. Pozoroval tmavomodrý lievik, v ktorom krúžili riasy a drobné rybky a rozpoznal, že ten vír ohlasuje koniec jeho čias.

Biele opice nezahliadol. *Hryzú sa s inými ľuďmi, premýšľal. Škoda!*

Tretie zobudenie bolo najkrajšie. Od zážitku s Basinou prešiel takmer rok. Po hladine jazera sa rozlieval zvuk, krásne mazľavý ako pobrežné bahno. Momi nikdy predtým nepočul nič podobné, bolo v tom počuť šomranie labute, zvädzanie potácky, radostné štebotanie rybárika.

Otvoril oko. Na bielej skale stála žena s mláďaťom v náručí. *Basina!* spoznal ju v okamihu.

Keď zbadala, že sa prebudil, prestala spievať. Nadvihla drobné mláďa nad hlavu, akoby ho ukazovala slnku. „Toto je Chlodovis!“ volala z plných pľúc. „Všetky kmene sa mu poklonili!“

Momi natiahol chápadlo ku hlavičke dieťaťa, ale netrúfal sa ho dotknúť. Pôsobilo príliš... mäkko.

Žena stála v daždi kvapiek, ktoré padali z ozrutného ramena, ale nemala strach. Usmievala sa. „Všetci veria, že toto je syn Nathaira Maighis-tira! Bude vládnuť svetu!“ povedala.

Potom sa uprene zahľadela do Momiho oka, žmurkla a dodala tichším hlasom: „Otec myslel, že ja som panna... Vďaka, Nathair, že si ma nezradil!“

*** Cena Littery v kategórii nad 25 rokov**

ĎALŠIE VYBRANÉ POVIEDKY

Frederika Háberová
MATKA

Spoza privretých, spráchnivených dverí kuchyne sa ozýval pravidelný zvuk šúchania kovu o kov. Znavená ruka už len akoby zo zotrvačnosti udržiavala rovnaký rytmus miešania malou lyžicou. Matka neprítomný pohľad upierala do sýtočervenej tekutiny, ktorú zohrievala na peci. Od tmavých očí sa jej odrážalo svetlo plamienkov pukotajúceho ohňa, hrialo ju teplo sálajúce z pece, no ona akoby ho ani necítila. Z tmavšieho kúta kuchyne sa ozvalo zašuchotanie, matkin pohľad sprítomnel, vedela o koho ide už len zo zvuku kvapkajúcej vody na dlážku, ktorý sa objavil spolu so šuchotom. Ruka znehybnela, celá matkina postava stuhla, vedela však, čo musí urobiť. S perami rozťahnutými do úsmevu sa obrátila za zvukom, no úsmev zostal len na jej popraskaných perách, neprivyknutých na tento pohyb. Matkine oči boli rovnako vodnaté a bez známky života, sťa oči mŕtvej ryby.

Bežala po poli zreľých jačmenných klasov a cítila sa voľná, užívala si pocit a jemný šuchot, ktorý sprevádzal ich hladenie. Rovnaký šuchot začula aj napravo od seba, zobudil ju z krásneho sna. Vzápätí, kým mala ešte oči zatvorené a v ústach sa jej rozplývala lahodná chuť pomaly miznúceho dokonalého sveta, niečo ju pohladilo po tvári. Konečne sa odvážila otvoriť oči. Bol to záves, ktorý bol dávno na začiatku cnostne biely, teraz však jeho konce zvierala pleseň, ktorá sa ako tichá choroba šírila a nemal ju kto zastaviť. Ten povieval kvôli dokorán otvorenému oknu, na čo sa už matka úplne prebudila a s buchnutím ho zatvorila. Bola krutá zima, začiatok januára a ona si až teraz uvedomila, aké premrznuté je jej kostnaté telo. V očiach sa jej na chvíľu blysol hnev, ktorý však zmizol rovnako rýchlo, ako sa objavil a nahradila ho prázdnota.

Hľadela na deti hrajúce sa na slnkom zaliatom dvore, lúče ju láskali, vrásky na jej tvári boli ako jazvy z minulých životov. Matka zostala pokojne na svojom mieste, aj keď jedno z detí začalo kričať od bolesti. Pozorovala, ako mu druhé dieťa vráža pod svetlú, jemnú pokožku zhrdzavený kus starej plechovky, ktorých sa povalovalo po dvore nespočetné množstvo, ukryté v kopách rozkladajúceho sa odpadu. Keď začula radostný smiech druhého dieťaťa, plný rozkoše a zadostučinenia, vrátila sa dovnútra s úsmevom na tvári.

Matka krájala mrkvu, zahĺbená do pravidelného pohybu nezačula kroky, zbadala až tieň mohutnej postavy, ktorý presvital cez presklené dvere s obrovskou prasklinou, ktorá sa tiahla cez ich stred. O okamih sa dvere rozleteli a za hlasného tresnutia sa stretli so stenou, z ktorej opadávala sivá omietka. Matka pohľad meravo upierala na nôž v ruke, keď sa z tieňa stalo telo muža, ktorý vkročil do kuchyne a s buchnutím si zasadol za stôl. Telo jeho manželky ovládla mierna triaška, čo ho však neprekvapilo, žena sa triasla od strachu v jeho prítomnosti odkedy ju poznal. Tentoraz to však bolo iné, matkino telo sa triaslo od dlho potlačovaného hnevu.

Čupela na stole a bodala nožom do bezvládneho muža sediaceho na stoličke. Teplá krv mu ešte stále striekala z preseknutého hrdla, pokrývala matkinu tvár skrivenú do úšklabu. V tme sa blýskali len jej oči plné eufórie.

Krúživými pohybmi čistila hubkou jemný chrbát dieťatka, ktoré sa čľapkalo vo vlažnej vode. Na jeho zvedavé oči a nasledujúce dobiedzavé otázky zamerané na zaschnutú hnedú tekutinu však nereagovala a naďalej pokojne čistila špinavú pokožku. Jej pohľad sa presunul ku plavým chumáčom vlasov na hlavičke a pred očami sa jej vynoril obraz mužových vlasov, ktorých čistotu poškrnila jeho teplá striekajúca krv. Matkine ruky sa mykli a spočinuli na pleciach dieťatka, na ktoré následné zatlačili, až sa drobné telo ponorilo pod vodu. Po chvíli sa na ňu upierali už len belasé oči bez známky emócie, zbavené iskierok života.

*** súťažná poviedka v kategórii 15 až 25 rokov**

Henrieta Lenčేశová

PÁN NOČNÝCH MÔR

Siobhan nebol miestom pre všetkých.

Jeho jediným vládcom bol Draciyan, neživý muž. Tieň života.

Draciyan však vedel, že nebol zámerne stvorený. Bol iba chyba, omyl, ktorý potrebovali bohovia vymazať, a preto skončil v Siobhane ako polomúž-polotieň. Na tieň príliš ľudský, na človeka príliš neživý. Draciyan však nebol nešťastný. Siobhan ho prijal a on sa rozhodol chrániť ho. Okrem neho tam žili iba motýle. Milióny červených krídel mu šušťalo nad hlavou, nech bol kdekoľvek.

Sedel na okraji veľkej guľatej nádrže s vodou, bledými prstami zahalenými v modrom plášti hladil povrch čiernej vody. Vyzeral ako antická socha, čelusť a ostro rezaný nos mu zahaľovali tieň, v očných jamkách sa skvela temnota. Draciyan bol však myslou v inom svete. Vládla tam noc, mesiac bol krvavočervený a naokolo sa rozliehali suché pláne. Stál s rukami založenými za chrbtom a čakal. V diaľke zavyl vlk a následne sa spustil kvilivý plač. Draciyan uvidel neďaleko seba malé dievčatko. Preniesol zrak z neho na dymový tieň stojaci za ním. Mesačný svit mu pohladil kožovité krídla s pazúrmí, železné rohy sa obsidiánovo zaleskli.

„Strach tohto dieťaťa tak ľahko nepremôžeš,“ zašepkala bytosť sladkým hlasom.

„Tma býva vždy strašidelná,“ ignoroval Draciyan jeho poznámku a namiesto toho sa opäť sústredil na dievčatko. „Ale tma nie je to, čoho sa bojíš, však?“

„Prosím!“ na odpoveď sa dievčatko ešte horkejšie rozplakalo. Hojdalo sa na päťkách a objímalo si nohy. „Chcem ísť domov! Prosím...“

„Prišiel si bojovať,“ ozvala sa zrazu posmešne bytosť, „ale ani zbraň so sebou nemáš. Už si si taký istý svojou výhrou?“

„Skôr ty si si až príliš istý svojou výhrou, Strach,“ na chvíľu odhalil čakru skrytú v hodvábe plášťa. Temná bytosť vrtko vyskočila a pazúrmí sekla po mieste, kde pred okamihom bola Draciyanova tvár. Ten sa snažil dostať k dieťaťu, ale Strach ho zrazil krídlom k zemi. Draciyan vytiahol čakru a s tichou presnosťou zaťal do kožovitého krídla. Strach zasyčal, jeho dymové telo sa zachvelo.

Tento scenár bol Draciyanovi dôverne známy. Hnev v bytosti vyvrcholil, stratil kontrolu nad pohybmi a tak si zavinil aj vlastnú porážku. Lenže

tento Strach vyzeral až podozrivo pokojne. Pokojne od neho odstúpil.

„Prečo...“ vykĺzlo mu spomedzi pier. Snažil sa ovládnuť nepokoj, ktorý v ňom narastal. Niečo tu bolo nesprávne.

Dieťa sa opäť rozplakalo, len čo sa k nemu dostal Strach. Rukou z tieňov mu pohladil plavé vlásky.

„Nedotýkaj sa jej,“ zasipel Draciyan. Podivnosť novej situácie mu privodila zmiešané pocity, napriek tomu však uvažoval jasne. Mal pred sebou cieľ a jediný, kto mu prekážal v jeho dosiahnutí, bola temná bytosť.

Vrazil doňho celou silou, zvalil ho na zem a čakrami prebodol každé jeho krídlo tak, že ostrie sa zarylo hlboko do zeme. Strach začal vrieskať a metať sa.

Draciyan nestrácal čas a pribehol k dievčatku, ktoré sa na zemi chúlilo ako embryo.

„Ak chceš ísť domov, musíš prekonať svoj strach,“ oslovil ho, „to ty si tá, kto má moc túto moru ukončiť.“

„Chcem ísť domov,“ pritakalo priškrtené dievčatko.

„Viem. Tak objav v sebe kľúč, ktorý uzamkne tento svet naveky.“

Dieťa zmeravelo.

Strach si po krátkom, ale namáhavom boji s výkrikom vytrhol krídla z väzní čakier a vyrútil sa na nich. Draciyan čakal a až v okamihu, keď sa ho Strach takmer dotýkal, sa k nemu otočil a do stredu jeho tienistého tela zabodol kľúč.

„Čo tento kľúč zviaže, nech žiadna iná bytosť nerozviaže,“ vravel, kým sa okolo neho začali tvoriť dymové úponky. Potom kľúčom prudko otočil doprava a v záblesku temnoty zmizli on, Strach i malé dievčatko.

Temnota z Draciyanových očí zmizla, len čo precitol. Pomaly žmurkol a z vody vytiahol zovretú dlaň. Zadržoval dych, až kým sa neuistil, že mu v nej sedí čierny motýľ.

„Zvláštne,“ zašepkal, keď motýľ vzlietol z jeho dlane a jeho krídla postupne sčerveneli. „Riadiť sa rozumom a nie vášňami, a to je u prízrakov naozaj ojedinelé.“

Zrazu začul splašené šuchotanie krídel motýľov a okamžite spozoroval. Siobhan bol vždy pokojným, dokonca až mŕtvym miestom, a preto bol taký hlasný zvuk nezvyčajný.

Vzal zo stojana čakry a rezkým krokom vyšiel na kamenný most.

„Konečne sme sa stretli, Draciyan, pán nočných mŕ,“ ozval sa nezná-

my hlas. Ihneď vedel, že jeho pokoj narušil niekto, kým zhlboka opovrhoval. Zvrtol sa a uvidel pred sebou stáť ženu oblečenú do tmných šiat.

„Ja však vašu tvár nepoznám,“ odsekol. Bohyňa sa usmiala a priblížila sa k nemu.

„Som Éalthé,“ povedala, jej hlas stemnel. „Zrejmé si o mne nikdy nepočul, pretože som rovnakým trňom v oku bohov ako aj ty.“

„Kvôli čomu?“ Draciyan jej neveril.

„Bohyňu pomsty nikto nikdy nemal rád. Nemali pre mňa pochopenie,“ odvetila bezvýrazným hlasom. Draciyan neskrýval v hlase sarkazmus: „A vy sa nazdávate, že ho nájdete u mňa?“

Éalthé nespokojne cmukla. „Pôjdem teda na to inak.“

Draciyan na okamih ostal zmätene stáť, až kým nepochopil, že ich bohyňa premiestnila do chrámu. Éalthé stála pred ním s mrazivým výrazom v očiach.

„Je to už dávno, čo ťa bohovia zavrhlí, ale ty si ten deň pamätáš veľmi dobre,“ začala, „nepamätáš si však to, čo je dôležité. Určite sa teraz pýtaš sám seba, čo tým myslím.“ Odfrkla si. „Viaže ma však prísaha, a preto sa môj jazyk vždy pred vyslovením tých slov zviaže. Môžem ti však pomôcť spomenúť si a pomôcť ti vrátiť to, čo právom patrí tebe.“

Draciyan sa s úprimnou trpkosťou pochochtol. Éalthé ho zrazu surovo schmatla za krk a strčila nad hladinu vody v nádrži. Hneď sa začal vzpierať.

„Pozri sa do vody. Nerozmýšľal si niekedy nad tým, prečo v nej nikdy nevidíš svoj odraz? Možno si sčasti človek, ale i démoni majú svoje tieň. Prečo ho teda ty nemáš?“

Draciyan zízal do vody. Videl v nej iba tvár bohyne.

„Neviem,“ sám nevedel, prečo sa uchýlil k úprimnosti. Éalthé to však viditeľne uspokojilo, pretože uvoľnila svoj stisk. „Čakala som príliš dlho, Draciyan, kým pozornosť bohov poľaví a nevšimnú si nebezpečenstvo, ktoré sa k nim blíži.“

„Aké nebezpečenstvo?“ Draciyan ju napäto sledoval.

„My dvaja sme nebezpečnejší oveľa viac, ako sa na prvý pohľad zdá,“ Éalthé sa chladne usmiala. Draciyan hľadal v jej očiach odpovede na nevyslovené otázky. Prešiel dlhý čas, kým sa jej spýtal: „Čo mám urobiť?“

Bohyňa pomsty sa sladko usmiala a skôr, než si to Draciyan stihol uvedomiť, celého ho ponorila pod tmnú vodu.

Draciyan precitol na dotyk vody. Prudko vyskočil z piesku, takmer sa potkol o vlastné nohy. Hrud' sa mu prudko dvíhala a oči zahmlievali. Bol v nočnej more.

Niečo tu však bolo iné. Po chrbte mu stekal pot a ruky sa mu chveli. Pociťoval fyzické prejavy strachu. Bol obeťou.

„To nie je možné,“ zašepkal omráčene. Začal sa prudko otáčať, pláž a more sa mu mihali pred očami. Horúčkovito začal rozmýšľať, ale dospel iba k jednému záveru – bohyňa ho oklamala.

„Bohovia sa nikdy nezmenia,“ vyplul zhnusen a vyvrátil hlavu do neba. „Aj tak ste len svorka idiotov, ktorá je závislá od ľudského obdivu!“ zvrieskol do prázdna.

Nahnevane vydychoval, keď si zrazu kútikom oka všimol čiernu postavu. Objavila sa náhle, stála na vrcholku najbližšej duny a piesok jej kĺzal spod nôh. Vyzerala ako človek, čo Draciyanu upokojilo. Bola hlúposť myslieť si, že uviazol vo vlastnej nočnej more.

Lenže hneď ako sa tá postava začala približovať, jej hlava začala nabrať zvláštne tvary. Vystrela ruky a aj tie jej začali rásť. Draciyanom náhle prešlo poznanie. *Nie hlava a ruky, ale rohy a krídla.*

Spustil ruky na čakry.

A potom celý zmeravel.

„Prišiel si,“ s úľavou vydýchol až príliš ľudsky vyzerajúci démon. Bledú tvár mal poznačenú pavučinou čiernych prasklín a oči mal skleslé, smrteľne unavené a plné temnoty.

„Kde je človek, ktorého myseľ ovládaš?“ zaútočil naňho Draciyan ešte stále v presvedčení, že je iba v ďalšej nočnej more. Všetko sedelo – neúprosné prostredie, démon, on... už iba obeť chýbala.

„Toto nie je nočná mora,“ odvetil démon vyrovnane, „ale tvoje skutočné väzenie. Skutočne ma nespoznávaš, Draciyan? Naozaj ani nespoznáš sám seba?“

„O čom to hovoríš, Strach?“ Draciyan sa znechutene uškrnul. „Je toto tvoja nová taktika? Napodobňovať ma, aby som ti neublížil?“

„Ublížoval si mi už veľmi dlho aj bez toho, aby som ťa musel napodobňovať,“ odvrkol roztrpčene démon a ukázal na svoju tvár. „Tieto ryhy sú spomienkou na naše boje.“

Draciyan zdvihol čakru a bezvýrazne riekol: „Nemám problém ti pridať ďalšiu.“

Chvíľu ostali obidvaja iba stáť.

„Predtým si nikdy nezachraňoval ľudí,“ ozval sa démon s chladným tónom v hlase, ktorý prinútil Draciyanu pozorne sledovať jeho tvár.

„Odkedy ťa bohovia stvorili, ľudí si nenávidel rovnako ako ich. Túžil si, aby všetci trpeli a veľmi rýchlo si na to našiel spôsob. Chcel si dosiahnuť nedôveru ľudí voči bohom, aby sa ich sila oslabil a ty by si ich mohol zničiť. Pomstil by si sa im, bohom i ľuďom, za ich sebeckosť. Bohovia ťa odvrhli, lebo pre nich si nebol cennejší ako kus dreva. Ty si zas odvrhol ľudí za to, že im bohovia darovali voľnosť. Využil si svoju démonickú podstatu a začal si navštevovať miesta, kde sú ľudia takmer bezmocní, a to ich sny. Kvôli tebe sa sny ľudí zmenili na nočné mory a len kvôli tebe zažívali ľudia všetky negatívne pocity, ktoré ich mysle oslabovali. Bol si dokonca taký mocný, že si sa vedel vkradnúť aj do snov bohov. Keď to však bohovia zistili, rozhodli sa ťa potrestať. Keďže však smrť bola pre nich príliš jednoduchým riešením, rozhodli sa vytvoriť tvoju vlastnú nočnú moru. Urobili ťa ochrancom ľudí, uväznili ťa v záhrade, ktorá je len ilúziou voľnosti a nechali ťa každú noc bojovať samého proti sebe. Tvoje spomienky zapečatili sem,“ ukázal na seba, „pretože vedeli, že do svojej nočnej mory nikdy dobrovoľne nevstúpiš.“

Draciyanovi pomaly klesla ruka, v ktorej pevne zvieral čakru. Cívil na démona a v hlave mu zrazu zazneli slová Éalthé.

Možno si sčasti človek, ale i démoni majú svoje tiene. Prečo ho teda ty nemáš?

„Už si spomínaš?“ spýtal sa ho túžobne démon. „Už mi veríš?“

Draciyan chcel veriť. Túžba po poznaní ho plne zasiahla, po rokoch života v nepoznaní bola ešte páľčivejšia. Ale za akú cenu?

Démon jeho vnútorný boj vycítil, ale nič nedal najavo, iba čakal. Draciyan sa opäť zahľadel do jeho tváre, na jeho rohy a krídla, a niečo, nejaká chabá spomienka sa obtrela o jeho myseľ. Opäť si spomenul na slová bohyně a obzrel sa ponad plece na mŕtvo stojacu vodu. Zrazu sa jeho nohy pohli, telo konalo skôr ako myseľ, a zastali až tesne pri vode.

A bol tam.

Draciyan neveriacky cívil na svoju tvár a až po dlhom okamihu si všimol dva páry krídel, ktoré mal roztvorené za chrbtom, a obsidiánovo čierne rohy, čo mu vyčnievali z lebky. Prudko sa otočil, ale keď uvidel, že démon sa zo svojho miesta ani nepohol, zmätene zažmurkal.

Náhle to podivné miesto ožilo, začal fúkať ostrý studený vietor a voda sa začala divo vlniť.

V Draciyanovi to taktiež začalo neúprosne vriieť.

„Vzali mi vlastnú tvár,“ sykol.

„I tvoju identitu,“ doplnil ho démon. Draciyan sa ešte viac zachmúril a zaťal päste.

„Chcem vedieť všetko,“ vyhlásil autoritatívnym hlasom a po prvýkrát sa na démona pozrel neodsudzujúcim pohľadom, „lebo už odmietam žiť v nepoznaní.“

Démon vztýčil hlavu, vyzeral ako keby Draciyanovo rozhodnutie plne prijímal.

„Éra nášho vládnutia opäť započne,“ vyhlásil s krutým úsmevom. Draciyan mu rovnako krutý úsmev vrátil. Démon k nemu natiahol ruku, pevne sa chytili za zápästia. Hurikán sa len krútil okolo nich.

„A éra bohov konečne padne,“ dodal Draciyan a telo démona sa začalo rozpadávať na temné úponky. Prenikli do jeho tela, vošli do žíl, ktoré okamžite sčerneli. Jeho myseľ zaplavila zmes stratených spomienok a celé telo mu brnelo silou. More sa začalo plaziť k nemu, objímalo ho svojimi vlnami. Nakoniec ho úplne pohltilo, vzalo si ho do svojej náruče a stiahlo pod temnú vodu.

Draciyan sa prudko vynoril spod hladiny a zhlboka sa nadýchol. Za plece ho okamžite schmatla pevná ruka a dotiahla ho k okraju nádrže. Draciyan sa cez ňu prevalil a zvalil sa na bok. Nad ním stála bohyňa Éalthé so spokojným úškrnom na tvári.

Draciyan pomaly vstal, mokré oblečenie sa mu lepilo na telo. Nevšímal si to však, pretože ho ohromila istota sily, ktorú odrazu v sebe mal. Odjakživa mal právo ničiť, a nie chrániť. So zadostučinením sa zahľadel na svoje roztvorené mohutné krídla popretkávané jazvami. Zdvihol ruku a dotkol sa drsných rohov. *Toto bola vždy jeho skutočná tvár.*

„Bohovia ťa teraz budú chcieť úplne zničiť,“ oznámila Éalthé, v jej hlase bol však posmech. „Čoskoro však zistia, akú chybu robia.“

Draciyan spokojne vydýchol. „Pred nočnou morou neutečú.“

Čo robí boha bohom? To presne nevedel. Vedel však, kde je ich slabiná. Išlo o niečo, v čom si boli podobní s ľuďmi.

Poznali *strach*.

A on bol jeho pánom.

*** súťažná poviedka v kategórii 15 až 25 rokov**

Daniela Romanová
POSLEDNÉ VIANOCE

Milý Ježiško,

donesieš mi niečo? Nie som veľmi dobrá, ale keby si poznal Viktóriu, tak by si mi rozumel. Rozhodla som sa, že jej skazím celý tábor. Predstav si, podľa nej ma stačí posadiť pred počítač a bude mať odo mňa pokoj. Určite ma chce nechať, nech hrám tieto trápne hry. Ona si zatiaľ niekde užíva s kamarátmi. Viem, o čo jej ide. Nikdy by mi svoj notebook nepožičala. Oco jej isto slúbil nový, ak sa o mňa postará. Preto tu budem naschvál sedieť, kým si nezničím oči a chrbticu. Budem hrať samé strieľacky, z ktorých sú deti agresívne. Vika sa o mňa mala starať, prečo mi to nezakáže? Vieš, čo namiesto toho robí? To neviem ani ja. Ráno odíde a potom ju skoro celý deň nevidím. Mamička by mi tieto hry nedovolila, ale oco povedal, že je zmanipulovaná. To znamená, že uverila nezmyslom v správach, a preto mi žiaden počítač nedopraje. Ona verila aj tej chore. Keby nebolo ocka, tak by do nás nasypala lieky a všetkých by nás otráвила. Oco však vie, ako nás oklamali. Žiadna choroba nebola, len nás chceli otráviť a zabiť. Viktória je hlúpa. V kuse vymýšľala, koľko ľudí na to umrelo, aby ma vystrašila. Lenže ocko ma upokojil. Tí ľudia boli hrozne starí a isto by umreli aj tak. Niektorí mali skoro tridsať rokov! Sestra tvrdí, že jej je konečne dobre a nikdy sa k nám nevráti. No nie je hnusná? Ocko nás chcel ochrániť pred jedmi a ona drží stranu mame. Veď tá sa na nás vykašľala. Na tom novom počítači, čo dostane, si bude isto tiež vypisovať s mamou. Mysli na to, keď prídeš a nič jej nenos.

Tvoja Klaudia

Klaudi,

ak náhodou nájdeš list s Tvojím menom, tak nie je od Ježiška. Je pre Tvoju staršiu verziu. Musím sa s niekým porozprávať, kým mi úplne preskočí. Neviem, kedy budeš na tieto listy dosť veľká, ale Tvoju terajšiu verziu nechám na pokoji. Je lepšie, ak toto považuješ za tábor a mňa za mrchu, ktorá ti strčila notebook do ruky a šla si užívať s partiou. Pamätáš sa, ako som kedysi kvôli týmto Tvojím hrám zúrila? Vraj mi stiahli do počítača vírusy a nefunguje mi kvôli nim Netflix. Hry za to vôbec nemohli. Dôvod bol jednoduchší – nemali sme naň peniaze. Odkedy sa rozšírilo to vírusové svinstvo, proti ktorému je aj legendárny kovid z učebníc len

slabý odvar, boli naši bez práce a my bez peňazí. Tatko na mňa kvôli Tvojim vojnovým hrám naziapal. Vraj som Ťa k nim naschvál dotiahla, aby si bola rovnako sprostá ako ja. Ty si potom bola len dosť blízko na to, aby som po Tebe mohla kričať. Ktovie, ako by to skončilo, keby nezasiahla mama. Začala Ti vysvetľovať, ako hry škodia chrbtici, zraku a ako nie sú pre malé dievčatá dobré. My s ockom sa len bojíme, aby Ti neuškodili. Pekná rozprávka, nemyslíš? Teraz sa hraj, koľko len chceš. O oči sa neboj, v tomto kryte by si aj tak nemala čo obdivovať. Čo sa týka chrbtice, niektorí ju nemajú a celkom pohodlne žijú. Lekár, ktorého som k Tebe poslala, je toho príkladom. Keď sa toto všetko skončí, skús zistiť, či sa v posledných rokoch dalo vyštudovať aj za šarlatána. Celkom by to vysvetlilo momentálny chod sveta. Ak títo ľudia liečia, tak sa nedivím, že nás nová pandémia skoro vyzubíjala.

„Presvedčiť ju, že je v detskom tábore, bolo ozaj šikovné,“ usmial sa, „ale mala si mi to povedať vopred. Skoro som pokazil hru.“

„Doprajem jej posledné Vianoce. Potom sa to aj tak dozvie,“ odvetila som.

„Udržte ju v tom pár týždňov,“ predstieral súcit, „umožní jej to pokojne odísť.“

Keby si ho videla, tak by si jeho pretvárke aj verila. Ani ja som najprv nepochopila, o čom hovorí.

„Kam by mala odísť? Von z krytu ju nepustím.“

„Nie je tu kalendár a vo svojom veku isto nemá prehľad o dátumoch. Pripravte pre ňu Vianoce o niečo skôr. Budú pre ňu naozaj posledné.“

Aj v tejto situácii sa nájdu ľudia, ktorí sa vyžívajú v podobných záker-
nostiach. Myslí si, že nevidím, aká si slabá? Čo čakal po tom výbuchu? Ani ja nie som úplne v poriadku. Potrebuješ sa len spamätať a pozbierať. Prežili sme v tej mizernej pivnici. Prečo by som sa mala báť? Teraz si až príliš živá. Ten doktor sám nedávno priznal, že nikto nevie, čo vlastne
zhodili. Ako si teda môže byť istý účinkami? Neumieraš, ale zotavuješ sa. O pár rokov mu to pekne vytmav. O to Ťa prosí

Tvoja Viktorka

Milý Ježiško,

prvý list nepošlem. Mohol by si si myslieť, že sestre naschvál robím zle, lebo som malá rozmaznaná potvora. Ja mám Viktorku rada. Bez nej by som sa do tábora nedostala. Ocko ju má tiež rád. Tvrdí, že je tínedžerka

a nadáva na veci, ktorým sama nerozumie. Je to pravda, v poslednej dobe trepe samé sprostosti. Podľa nej žiadne darčeky nenosiš. Počul si už väčší nezmysel? Pred naším odchodom na tábor mi v kuse hovorila, aký je tento list zbytočný. Ty mi nič nedonesieš, lebo darčeky majú na starosti rodičia. Ako by ich mohol ocko doniesť, keď nemáme peniaze? Ocko ma má aj tak radšej. Na darčeky síce nemá peniaze, ale ak mi ich nedonesieš, príde za Tebou a môžeš si to s ním vydiskutovať. Radšej nenos nič Viktorke. Počula som, ako sa háda s ockom. Chcela ma poslať do akéhosi chráneného stanoviska. Ju nech chránia, ak ešte raz povie takúto sprostosť. Už mama si zbalila kufre, nestačilo to? Podľa mňa žiarlila a chcela, aby mal ocko radšej ju. Vojna bola ďaleko, len občas som počula nejaké výbuchy. Možno by ma vyľakali, ale začala som hrať vojnové hry. Tam na mňa občas tiež niečo hodia a stačí zahrať celý level odznova a som v poriadku. Vika sa so mnou nehrávala. Radšej kričala na ocka, či teraz môžem vysedávať pri počítači. Potom zaliezla do kuchyne a varila. To z jej jedál mi je teraz tak zle, však?

Tvoja Klaudika

Klaudika zlatá,

raz Ti všetko vysvetlím. Zatiaľ si o nič neprišla. Oddýchni si, zahraj sa na počítači a ja Ti pripravím Vianoce. Dostaneš aj darčeky, uvidíš. Prehľadala som tunajšie zásoby. Nieкто asi poznal nášho tatka a vedel, že sa o nás nepostará. Nebol pripravený ani na Vianoce, nieto ešte na vojnu. Mohol nás poslať do bezpečia, no po matinej smrti preferoval lacné víno a obviňovanie všetkých naokolo. Vydržala som pri ňom len ja, tak hádaj, kto si to odniesol? Ty nie, Teba som od neho úspešne izolovala. Komu napadlo uložiť do krytu na konci planéty hračky? Spravila som aj adventný kalendár. Toho šarlatána nebudem počúvať. V poslednej dobe sme si zbytočnej paniky užili dosť. Nepotrebujem, aby Ťa pripravil aj o posledné cukríky civilizácie.

„Našla som lepiacu pásku. Uchytím ho na stenu, nech vyzerá lepšie,“ navrhla som.

„Mala si ma zobrať do tábora s peknými stenami,“ odsekla si.

„Ja som tu tínedžerka. Ja mám právo spať a byť podráždená,“ smiala som sa. Niežeby Tvoja opovážlivo vysoká teplota bola na smiech, ale lekár sa už prestal hrať na Nostradama. Ak uznal, že Ti je lepšie, čoho sa mám báť?

„Už nehráš na počítači? Nebaví ťa to, alebo sa pokazil?“ nedalo mi to, „komu vlastne stále vypisuješ?“

„Ježiškovi, nech vie, ako si mi skazila Vianoce. Nič ti nedonesie. Minule si ma držala zatvorenú v pivnici a odvtedy ma všetko bolí.“

„Bez teba by som sem nešla.“

Vieš, ako mi odľahlo, keď som Ťa aspoň raz neklamala?

„Urobila si to naschvál, aby sa ocko o nás bál!“ kričala si aj ďalej, „on mi hovoril, ako ho neznášaš. Kradla si peniaze, aby to vyzeralo, že všetko prepije.“

„Brala som ich, ale...“ zháčila som sa. Míňala som ich na tú trochu zásob do improvizovaného úkrytu. Moje mlčanie si si vysvetlila po svojom. Vyskočila si z postele: „Sama to hovoríš! Mama isto odišla, lebo sa nemohla pozeráť, ako nás chceš tými liekmi otráviť!“

Skoro si sa dozvedela pravdu v najmenej vhodnom čase, lenže v tej chvíli si zmĺkla, zatackala sa a omdlela. Vidiš, banda bláznov investovala ťažké prachy do bômb, ale ja som našu vojnu vyhrala, a to som sa ani nemusela snažiť.

Tvoja Viktorka

Milý Ježiško,

pri Viktórii umriem od hladu. Chce pripraviť štedrovečernú večeru, ale v poslednej dobe varí všetko hnusné. Tu v úkryte mi ani raz nechutilo. Spočiatku sa snažila, aby som do tábora vôbec nešla. Chystala sa ma zamknúť v pivnici a zdrhnúť bezo mňa. Ocko by ma našiel až o pár dní, tak do pivnice navláčila aj jedlo. Pripomínam Ti to, no Ty si to videl. Viem, že si tam prišiel. Vyzeral si ako silné svetlo. Viac si nepamätám, ale Víke jej klamstvo nevyšlo. Nakoniec ma do tábora vzali, ale vraj je už aj tak neskoro. Mohol by si mi poradiť novú hru? Tu sa už čoraz viac hráčov odpája a mňa z nej tiež bolí hlava.

Tvoja Klaudika

Milá Klaudi,

mám dosť sebaovládania, aby som zvládla naše hádky. Nevravím, že by som Ťa neprizabila. Po globálnej katastrofe nie je ťažké schovať telo. No Tvoja mdloba mi ukázala, aká krehká vlastne si. Ten šarlatán je možno ozajstný lekár. Vypočula som si váš dnešný rozhovor:

„Prišla výborná ponuka! Mohla by si ísť na výlet. Nechceš sa pozrieť do iného tábora?“

„Som chorá, nevidíte?“ spýtala si sa. Kedy Tvoju drzosť nahradil tón blízky plaču?

„Bude to až po Vianociach. Dovtedy sa dáš do poriadku,“ utešoval Ťa.

„To tvrdí aj Viktorka. Aj podľa vás mám ten vírus? Verili by ste, že z neho môže byť až tak zle?“

„To neviem, ale zapíšem ťa tam. Zistíme detaily o doprave a potom sa dohodneme.“

Táto debata pôsobí mimo kontextu desivo. Vonku zúri radiácia a ja pošlem svoju sestru na exkurziu. No keď sa dostaneš k tomuto listu, budeš vedieť, aký to bol výlet. V ďalšom kryte majú vraj lepšie zdravotnícke vybavenie. Možno Ti tam pomôžu.

„Prídu po ňu dvadsiateho tretieho. Priprav jej Vianoce skôr,“ oznámi doktor.

„Má to zmysel?“ spýtala som sa.

„Neverím, že prídu včas. Na Štedrý deň tu nebude.“

„Dva týždne bola v poriadku. To prejde,“ klamala som nás oboch.

„Približne toľko trvá latentná fáza. Po nej nastupujú príznaky choroby z ožiarenia. Neviem, čo to bolo za bombu, ale už to nebude trvať dlho,“ odvetil.

Pochopila som. Kým si spala, strhla som polovicu adventného kalendára, vyhadzovala som z neho sladkosti a dupala po nich.

„Aký to má zmysel? Načo to je? Snažila som sa ťa ochrániť! Nezaslúžiš si to! Nemáme toho dosť? V pivnici po výbuchu si bola medzi horúčkou, blúznením a bezvedomím! Nestačilo nám jedlo! Načo to bolo?“ kričala som, sama neviem na koho, „čo z toho, do riti, máš?“

Na konci som vyčerpane hľadela na kôpku sladkého prachu. Počas tých pár nocí v úkryte by pre mňa toľko jedla predstavovalo najdôležitejšiu položku na planéte. Môj krik ťa zobudil.

„Prečo sme išli do tábora? Chcem ísť domov,“ plakala si.

„Chcem si nájsť chalana. Budem sa o teba starať a ukazovať, aká som rozumná a zodpovedná,“ snažila som sa smiať.

„Celý čas klameš.“

Zle predstieraný úsmev zamrzol. Čo ak si na všetko prišla? Odjakživa si bola všímavá.

„Ako to myslíš?“

„Veď ty si nikdy nebola rozumná a zodpovedná. To ti neuveria.“

„Počkaj na moju štedrovečernú večeru. Budeš si myslieť, že som

dokonalá,“ odpovedala som. Kvôli tebe to divadlo dohrám bez ohľadu na posledné dejstvo. Pozrela si na zvyšky adventného kalendára: „Teda len päť dní a umriem od hladu?“

Nevravela som, že si veľmi všímavá? Práve si pochopila úplne všetko.

Tvoja Viktorka

Milý Ježiško,

som na Teba dosť nahnevaná. Takéto niečo by sa nemalo hovoriť, ale kto nechá deti na Štedrý deň na tábore? Viem, o čo ide. Doma ma chcú prekvapiť a pripravia mi špeciálne Vianoce. Zajtra nie je Štedrý deň. To mi Viktorka vyjedla čokolády z adventného kalendára. Lenže ja nie som malé dieťa. Viem, že Vianoceývajú jedine s mamou a ockom. Doma ma isto čaká parádna oslava. Príď sa pozrieť, keď mi ponesieš darček. Naozaj Ťa k nám pozývam. Aby som nezabudla – vybav, nech mi nie je zle.

Tvoja Klaudika

Klaudi,

nečakala som, že Ti budem písať ešte jeden list. Tri predchádzajúce máš zabalené a pripravené na cestu. Nikdy totiž nevieš, či to v nejakom paralelnom vesmíre nedopadlo dobre. Kto vie, kto by bol viac prevapený? Lekári, keď Ťa uznajú za zdravú? Ty, ak zistíš, že Ťa čaká ešte jeden Štedrý deň? Kto vie? Odišla si, ale inak, ako som Ťa presviedčala a ako som sama dúfala. Aj posledný deň si verila zázračnej bubline, v ktorej som Ťa držala.

„Napísala som pár listov. Dám ti ich do tejto priehradky. Nezabudni, že ich máš prečítať až ako dospelá, dobre?“ strčila som obálky do rukáva.

„Listy mám na neskôr a darčeky boli hrozné. Písala som aj Ježiškovi a čakám ešte jedny ozajstné Vianoce. Tieto sú len tvoj výmysel.“

„Máš pravdu, pokašľala som to. Myslela som si, že ak budeš mať dvoje Vianoc, budeš mať aj dvojítu radosť. Hneď po príchode z výletu pôjdeme domov, dobre? Tam bude ozajstný Štedrý deň,“ ubezpečovala som Ťa.

„Príde aj mamička? Chýba mi, odkedy zmizla.“

„Neboj, o chvíľu budeš pri nej,“ slúbila som Ti, „laptop nemám kam zbaliť. Mám pokračovať v hre sama?“

„Všetko je zlikvidované. Treba to postaviť nanovo.“

Čoskoro náš rozhovor skončil. Ty si nadobro odišla. Dúfam, že Ti je dobre a že si sa dostala domov. Ak si u Ježiška, uži si tam Vianoce a spýtaj sa, aký má toto zmysel.

Tvoja Viktorka

*** súťažná poviedka v kategórii 15 až 25 rokov**

Ivana Majcherová
ZATIAĽ BEZ MENA

To ráno bola obloha zakrytá pohyblivou masou mračien. Ťahala sa až po horizont a chaoticky sa v nej premiešavali rôzne odtiene sivej. Vyzeralo to akoby sa jednotlivé oblaky bili medzi sebou. Mali však aj spoločného nepriateľa. Bola to zem pod nimi. Bola zväčša suchá, a to sa im nepáčilo. Hádzali na ňu jeden po druhom škaredé pohľady. Napätie, ktoré z nich vyžarovalo sa vsakovalo do atmosféry. Samotná zem to tiež cítila a uvedomovala si, že už dlho suchá nebude. Popravde ju to ale vôbec netrápilo. Čo už proti nej zmôže trochu skondenzovanej vlhkosti? Vyhrážky oblakov preto tvrdo ignorovala a radšej si riešila svoje veci. Momentálne bola napríklad zaneprázdnená aranžovaním svetadielov.

Po zemi sa v tej chvíli veľmi rýchlo pohybovala jedna osoba. Tú agresia zo strany mračien naopak trápila. To bol možno dôvod, prečo sa pohybovala veľmi rýchlo. Tých dôvodov, samozrejme, mohlo byť viac. Podľa turistického batoha, pevnej obuvi, prenosných kyslíkových bombičiek a šatky omotanej okolo hlavy sa už na prvý pohľad dalo povedať, že niekam cestuje. A cestovanie sa často spája s potrebou sa niekde náhlieť. Napríklad na vlak, autobus, lietadlo, loď či WC. Tých príkladov môže byť, samozrejme, viac. Tak veľa, že by sa mohli vytvárať aj kategórie. Náhlenie by sa mohlo deliť napríklad podľa urgentnosti na menej urgentné, stredne urgentné a veľmi urgentné.

Cestovateľka sa náhlila stredne urgentne. Jej dôvodom bola obava z dažďa a jej cieľom bolo sa niekde dočasne skryť, aby si mohla vybrať ochranný pršiplášť. Ten si pred odchodom prezieravo uložila na úplné dno batoha s tým, že ho určite nebude potrebovať.

Úkryt sa jej podarilo nájsť v podlúbí ťahajúcom sa popri celom obvode jedného štvorcového námestia. Tu si hlboko vzdychla a zhodila ťažký batoh na zem. Kyslíková maska sa jej pritom trochu posunula. Hneď si ju napravila a utiahla si pokazený remienok. Už dva a pol roka si pravidelne sľubovala, že ho opraví a už dva a pol roka tieto sľuby pravidelne porušovala. Teraz si to sľúbila znova. Pár metrov od nej sa do kontaktu so zemou dostala prvá kvapka. Nevšimla si ju. Bola príliš malá na to, aby ju jej ľudské zmysly zaregistrovali. Čupla si k batohu a pustila sa do náročného dolovania svojho pršiplášťa. K prvej kvapke sa pridali ďalšie. Spustil sa dážď. Ten si už všimla.

Dažďe túto cestovateľku takmer vždy prekvapili nepripravenú. Ona potom končila s nepeknými poleptaniami hlavne na rukách, hlave a chrbte. Taktiež sa veľakrát stalo, že jej oblečenie skončilo s takými dierami, až sa nedalo nosiť. Niekedy sa zase kvapky dostali do prístrojov, ktoré na to reagovali tak, že už nereagovali vôbec. Nečudo, že tieto meteorologické javy naozaj nemala v láske.

Teraz ale pripravená bola. Chránená polootvorenou stĺpovou chodbou s víťazným úsmevom na tvári držala v rukách veľkú plastovú hrču.

Z plastovej hrče sa po rozmotaní stal trochu starý, ale účinný ochranný pršiplášť. Jeho majiteľka si ho rozopla a rozprestrela na zem. Po nasadení batoha a poupravovaní všetkých pásov a hadičiek sa doň začala obliekať. Najskôr si ho navliekla na nohy, potom na ruky a nakoniec cez batoh a hlavu. Priesvitnú časť na tvári si upravila tak, aby cez ňu dobre videla. Už jej zostávalo len sa zapnúť a stlačiť malé tlačidlo na rukáve. Pršiplášť, ktorý jej bol dovtedy zdanlivo priveľký sa s fučaním stiahol a celú ju tesne obopol. Takto vybavená bezstarostne vykročila do dažďa pomaly rozožierajúceho budovy okolo nej.

Počasie vo svojej nepriateľskej nálade zostalo ďalšie tri hodiny a šesť minút. Cestovateľka v pršiplášti sa dovtedy stihla presunúť o približne jedenásť a pol kilometra. V tejto chvíli už na sebe ani nemala plášť. Pár minút predtým ho celý vyutierala ešte pritom, ako ho mala na sebe. Následne si ho dala dole, znova ho vyutierala a zabalila do plastového vrečka. Takto zabezpečený šiel pršiplášť do batoha. Tentoraz pre istotu úplne navrch.

Cestovateľka momentálne kráčala po kraji iného, veľmi dlhého námestia. Obloha nad ňou bola sivá a nevlúdna, no nevyzerala, že by sa chystala robiť neplechu. Vo vzduchu okolo nej sa niesol zápach síry z predchádzajúceho dažďa. Dlaždice pod ňou sa pomaly rozpadali. V priestore pred ňou sa objavila druhá osoba.

To bolo pre ňu prekvapenie. Poslednú živú bytosť videla naposledy pred dvoma týždňami. Jej mozog automaticky reagoval strachom. Bolo to celkom oprávnené, keďže človek pred nimi mohol byť divoký. So zdivočenými ľuďmi sa už stretla. Vedela, čo má robiť. Základom bolo neprepadať panike. Divokí ľudia sú riadení výhradne inštinktmi. Ak sa cítia byť ohrození, sú agresívni: hryzú, škriabu a nadávajú. Preto je najlepšie ich opatrne obísť vo vzdialenosti minimálne troch metrov, nepozerať sa im do očí, nestáť im v ceste a hlavne sa s nimi nepokúšať komunikovať.

Tejto stratégii sa pridŕiavala. Potencionálne divoký človek kráčaľ priamo oproti nej. Zmenila svoj smer o niekoľko stupňov, aby sa ich trajektórie nestretli. Taktiež nahodila čo najneutrálnejší výraz. V nejakom časopise raz čítala, že keď sa tvárite naštvane, vzbudíte v zdivočených ľuďoch nutkanie k defenzívnemu útoku. Naopak, keď sa tvárite ustráchanane, smutne alebo veselo, vzbudíte v nich nutkanie k útoku ofenzívnemu.

Všetky tieto opatrenia však nakoniec neboli potrebné. Pri bližšom pohľade na človeka pred ňou videla, že vyzerá až veľmi civilizovane na to, aby bol divoký. Taktiež mal nasadenú kyslíkovú masku, čo je silný dôkaz o jeho pričetnosti. Divokí ľudia totiž masky spravidla nenosia. Dalo by sa povedať, že z nich majú strach. Považuje sa to za jednu z najväčších zvláštností týkajúcich sa týchto bytostí. Už niekoľko tímov ochranárov sa pokúšalo prinútiť ich masky nosiť, aby im tým predĺžili život a zlepšili jeho kvalitu. Nikto zatiaľ nebol úspešný. V ich záznamoch sa píše, že po nasadení kyslíkovej masky začali skúmané jedince prejavovať nezvyčajne vysoko agresívne správanie alebo totálnu hystériu. Momentálne sa EOWHP (Earth Organization for Wild Human Protection, v preklade Pozemská Organizácia na Ochranu Človeka Divokého) zameriava na vynájdenie prístroja, ktorý by divokým ľuďom dokázal dodávať potrebné množstvo kyslíka, ochránil ich dýchacie cesty pred nebezpečnými plynmi v atmosfére a ktorý by ich nedráždil.

Cestovateľka aj o tomto čítala v časopise. Preto sa po uistení, že potencioálne divoká osoba má masku, čiže už nie je potencioálne divoká, upokojila a prestala sa vzdávaovať od pôvodnej trajektórie. O minútu neskôr okolo nej bez ujmy prešla.

„Dobry deň,“ pozdravila sa. Hlas mala slabý a trochu chrapľavý. Pravdepodobne to bolo spôsobené tým, že ho dlho vo veľkom nepoužívala.

„Dobry,“ odzdravila už nie potencioálne divoká osoba.

Ďalej v tichu pokračovali svojou cestou. Osoba sa však zrazu zastavila. Otočila sa a sústredene pozrela na odchádzajúcu cestovateľku. „Jana?!“ zvolala prekvapene.

Cestovateľka sa zastavila a zatvárala sa udivene. Poobzerala sa okolo seba, akoby sa chcela uistiť, že bola oslovená práve ona. Celé námestie bolo vtedy, samozrejme, ľudoprázdne. Po porozbíjaných dlaždicích na zemi nikto nechodil a na stoličky v podnikoch okolo nich si sadal tak maximálne prach. Vyšlo jej z toho, že ak sa osoba nerozpráva sama so

sebou, tak s ňou. K tomuto presvedčeniu jej dopomohol aj fakt, že sa naozaj volala Jana.

Po týchto ťažkých výpočtoch jej však stále zostala jedna neznáma. Tou bola, doslova, tá, ktorá stála pred ňou.

„Prosím?“ spýtala sa nesmelo.

„Jana Ivanová?“ pokračovala neznáma a podišla k nej bližšie. „Si to ty, však?“

Janino priezvisko bolo naozaj Ivanová. To Jana dobre vedela a bola rada, že má túto vedomosť. Radšej by však mala aj vedomosť, kto je tá, ktorá k nej prehovorila. Preto opatrne položila otázku: „Prepáčte, ale kto ste?“

Neznáma sa zasmiala. Na chvíľu zadržala dych a zložila si masku, ktorá jej spadla na krk ako náhrdelník. Rukami ukázala na svoju tvár, akoby na ňu chcela upriamiť pozornosť. Po chvíli si masku znova nasadila a zvolala: „Gabika predsa! Gabika Cibulová! Si ma nepamätáš, Jani? Sme spolu... na túto... na strednú chodili!“

Hneď ako Jana počula to meno, vedela, kto pred ňou stojí. „Ježiš, prepáč!“ ospravedlnila sa. „Ja... ja som ťa aleže vôbec nespoznala!!“

„To níííč!“ mávla rukou teraz už známa Gabriela. „Poviem ti, neni si prvá, ktorej sa to stalo. Napríklad takto pred pol rokom som na vesmírnej stanici stretla Peťa Rončáka a ten ti tiež nemal ani potuchy!“

„Gabika, aleže fakt, kebyže mi nepovieš svoje meno, tak ani... tak by som v živote nepovedala, že si to ty.“ Jana pokrútila hlavou: „Ty si sa riadne zmenila.“

Gabriela sa zachichotala a vystrela sa, očividne veľmi polichotená. „Ale čosi. Som si len pár úprav dala spraviť. Vieš, že keď už idem do Domova Druhých, tak nech tam tak, ako, zapadám. Vieš? Lebo, že tam teraz je iná biomóda a tak.“

Jana akoby zrazu precitla: „A ozaj! Nešla si ty tak pred štyrmi rokmi do Domova Druhých? Ťa tam prijali na tú univerzitu. Hneď po maturite si, myslím, mala odlietať. Ty a Monika ste išli, nie? Spolu.“

Gabriela si vzdychla. „Veď šli, hej, ale loď, čo nás mala vyzdvihnúť na orbite, má meškania asi šesť rokov.“

„Jáj!“

„Nó! Tak, reku, skočím ešte rodinu pozrieť a tak,“ povedala Gabriela. Prevrátila očami a tichšie dodala: „Naši sú v kuse takí, že nech ostanem, ale... ako... nie,“ pokrútila hlavou. „To tu v kuse utekať pred teplom a sa

tu báť, že tu po mne dajaký divoch skočí? Ja...”

Nastalo krátke ticho.

„No a ty?“ spýtala sa zrazu Gabriela živo. „Ako ide život?“

„Normálne,“ mykla plecť Jana. „Idem si teraz na sever a tak.“

„Hej? Už teraz?“ zaujímala sa Gabriela.

Jana prikývla: „V máji bývajú návaly. Reku, pôjdem skôr, čo aj možno lepšie miesto na vodných staniciach chytím.“

„Múdro. Ale dobrá si, že takto sama chodíš. Sa nebojíš, že ťa dakde divosi roztrhajú? V poslednej dobe ich nejako pribúda.“

„Ako, hej. Tak raz za mesiac nejakého vidím, ale väčšinou, keď vieš ako sa pri nich správať, nič sa ti nestane.“

„Ja by sa aj tak bála.“

„No je to stres niekedy. Ale našťastie čím ideš viac na sever, tým menej ich nájdeš.“

„Ale nejakí tam sú,“ doplnila informáciu Gabriela. „Zo troch sme s Monikou videli, keď sme odlietali z pólu.“

„Sú, sú. No málo ich je a aj tých pár, čo som stretla, mi prídu takí... miernejší. Útočia ani nie tak na ľudí, ale skôr len na Druhých. Tých nemajú radi.“

„Hej? Sranda. Ale čím ti to je?“

„Netuším.“

Znova nastalo ticho.

Gabriela tleskla. „No dobre,“ zahlásila. „Ja už pôjdem. Idem teraz na juh pozrieť bratranca, kým sa ešte dá. Monika po mňa príde lietadlom tuto za mesto. Niekedy vie byť strašne nervózna, keď musí čakať. Rada som ťa stretla. Čau-čau!“

„Aj ja teba. Čau!“ rozlúčila sa Jana so známou, ktorá k nej už bola otočená chrbťom a kráčala preč.

Stála na mieste a hľadela za ňou. Keď svet okolo nej zalialo ticho, mala pocit, že znova stráca meno. Bola to taká abstraktná myšlienka, že ju sama príliš nechápala. Povedala si, že rozmýšľať sa dá aj počas chôdze. Tak sa otočila a vydala sa svojou cestou. Tá viedla preč z námesťtia a von z malého mesta. Kúsok za ním táto cesta stretla koľaje a dala sa s nimi do reči. Zistili, že toho majú veľa spoločného a skamarátili sa. Spolu sa potom verne ťahali cez mŕtve lesy, prázdne polia a dedinky obývané tichom. V jednej takejto dedinke sa museli rozdeliť. Koľaj pokračovala dolinou smerom do najbližšieho mesta. Cesta zase viedla priamo

cez horu. Na jej úplnom vrchu si cestovateľka dala krátku pauzu.

Sadla si na jeden zo sivastých pňov, čo ju obklopovali a pozrela sa na krajinu pred sebou. V diaľke videla malého, chaoticky sa pohybujúceho panáčika. Chvíľu bežal, chvíľu chodil a niekedy len tak stál. Cestovateľka predpokladala, že je divoký, no z takejto diaľky na to nedokázala získať dostatok dôkazov. Aj tak na tom nezáležalo. Vzdialenosť medzi ňou a potencionálne divokou osobou bola dosť veľká na to, aby jeden druhého mohli nejako ovplyvniť.

Cestovateľka panáčika zo záujmom sledovala. Pred chvíľou zakopol o peň. Teraz to vyzeralo, že na ten istý peň útočí. Nevedela sa rozhodnúť, či sa má smiať, či plakať, tak sa radšej smiala. Prišlo jej to ekonomickejšie. Nemusela pritom plytvať telesnými tekutinami. Do hlavy jej vleteli pochmúrne myšlienky. To teraz všetci príčetní odídu a ona tu ostane len s týmito tu? Sama?

Panáčik nechal peň na pokoji a pobral sa ďalej, mimo cestovateľkinho zorného poľa. Prestala sa smiať. Zrazu jej panáčika prišlo ľúto. Priemerná životnosť ľudí po zdivení je tri roky. Väčšinou ich zabije dážď alebo sa zadusia. Zriedkavejšie otrava z vody alebo hlad. Stáva sa tiež, že ich zavraždí iný divoký človek.

Privrela oči. Keď tu už ani oni nebudú, zostane tu úplne sama. Len ona medzi zemou a nebom.

Vzdychla si. Maska sa jej pritom jemne zahmlila. Pokarhala sa za to, že rozmyšľala nad hlúposťami namiesto toho, aby kráčala. Hneď sa aj postavila a začala kráčať.

*** súťažná poviedka v kategórii 15 až 25 rokov**

Miroslava Vaníková
HOSTINEC U ŽLTEJ CHOBOTNICE

Ležala schúlená na zemi. Spod vlasov jej smerom k obočiu pomaly vytekal pramienok krvi. Oči mala zavreté, sťažka dýchala a ľavým uchom prilepeným k zemi počúvala vzdalujúci sa dupot kopýt. Sú preč. Konečne sú preč.

S ťažkosťami sa posadila a rozhliadla sa. Na lesnej čistinke bol okolo miesta, na ktorom ležala, vydupaný kruh. Na zaprášenej zemi sa váľali kusy potrhaného oblečenia. Vo vzduchu sa ešte stále vznášal pach koní, spotených mužov a moču.

„Hajzli,“ odpľula si Venda a celá ubolená začala zbierať zvyšky svojho odevu. Sukňa bola našťastie roztrhnutá len na dvoch miestach. Košeľa a živôtik na tom boli o dosť horšie. Previazala si kus látky, ktorý kedysi býval košeľou, okolo poprsia a z ostatných zvyškov si vyrobila provizórnu šatku cez plecia.

Adrenalín a stres z nej pomaly opadávali, takže začala cítiť každú novú modrinu. Na nohu jej kvaplo niečo vlhké. Zhnusene sa pozrela dole. Po stehnách jej tiekla krv zmiešaná so semenom. Myslela si, že po toľkých rokoch si na to zvykne. Ale na niektoré veci sa jednoducho zvyknúť nedá. Dajú sa len prežiť a pri troche šťastia potlačiť do úzadia mysle.

Venda sa obzrela. Odtrhla za hrst buriny, ktorá rástla pod košatým dubom, a utrela si nohy. Keď sa dotkla čerstvých tržných rán, zasipela a skrivila tvár.

Okolie poznala naspamäť. Vedela, že neďaleko čistinky sa smerom na sever kľukatí lesný prameň. Studená voda jej pomôže zmyť zo seba posledné hodiny. A v okolí rastú bylinky, ktoré potrebuje. Nenechá si život skaziť pankhartom od tých úbožiacov. Aj keď bude musieť pár dní pretrpieť, zviájať sa v krčoch, zvracať a krváčať. Stále to bola malá cena za vykúpenie. Na rozdiel od iných žien z dediny sa aspoň vedela o seba postarať. A tak jej neviselo päť hladných detí na krku, keď sama nemala poriadne čo do úst. Nehovoriac o tom, že by o ňu potom ani ten najpodradnejší sedliak nezakopol. Niežeby stála o vydaj, ale možno raz...

Na mieste, kde sa hustý smrekový les voňajúci machom spájal so širokou prašnou cestou, po ktorej neustále tiekol prúd cestujúcich na

koňoch, vozoch a vlastných nohách, stál hostinec. Nebol ničím zvláštny. Na drevenej stavbe s dvoma poschodiami, vŕzgajúcimi schodami, malou vežičkou, smradľavou stajňou a machom obrastenou strechou, sa hom-pálala ošumelá tabuľa, na ktorej bola ledva viditeľná maľba žltej chobot-nice prebodnutej harpúnou.

Posledné lúče slnka sa odrazili od okennej tabule hostinca priamo do očí prichádzajúcich jazdcov. Už na prvý pohľad bolo vidno, že pri-chádzajú zďaleka. Kone boli naložené ťažkými koženými vakmi, unavene prekladali nohy, jazdci boli špinaví a páchli. Na spotených tvárach sa im rozmazal niekoľkodňový prach z ciest a zlepené mastné vlasy nenadvi-hol ani vietor, ktorému šli v ústrety. Z okna na prvom poschodí hostinca ich s obavami sledoval pár zelených očí, ktorý upieral pohľad na zbrane trčiace z kožených vakov. Kopije, harpúny, chladné zbrane... Ktovie, čo všetko ešte skrývajú.

Dvere hostinca sa s rachotom otvorili. Von sa vyvalil hostinský s ob-rovskou ľanovou čiapkou, ktorá mu dvojnásobne zväčšovala hlavu. Hos-tinský Derek bol statný chlap, vysoký vyše dvoch metrov a s bradou sia-hajúcou do polovice pevného brucha.

„Vitajte, páni lovci,“ povedal smerom k jazdcom, otočil sa a zahvízdal na paholka.

„Postaraj sa o kone, daj variť vodu na kúpeľ a ohlás v kuchyni, že sa bude podávať naša špecialita,“ vychrlil na mladého chlapca, ktorý vybe-hol zo starej stajne.

„Verím, že nepohrdnete. Dnes je to na náš účet. Ako bonus k ubytova-niu a vašim službám pre náš kraj,“ dodal hrubým hlasom.

Prvý jazdec, muž stredného veku, ktorý vyzeral, že prežil už nejednu potýčku, sa široko zaškeril. Chýbali mu tri zuby a tie ostatné tiež vyze-rali, že dlho už nevydržia. Oblečený mal hrubý kožený kabátec, ktorý ho odlišoval od ostatných jazdcov. Mal na ňom vypálené obrysy rôznych druhov zbraní. Spodný lem kabáta tvoril akýsi kreslený príbeh plný krvi. V obrazcoch nasledujúcich po sebe boli zobrazené legendárne bytosti v smrteľnej agónii. Drak chrliaci oheň s prestreleným krídlom, obrovský plaz vynárajúci sa zo zeme s vypichnutými očami a lietajúci tvor s kon-ským telom a useknutou hlavou orla, ktorá visela na tenkom páse kože. A za týmito výjavmi nasledoval posledný prázdny kúsok kabáta, ktorý čakal na ďalší obraz.

„Vidím, že si o nás už počul, hostinský. My sme zas počuli o tvojej

slávnej špecialite. Povedz, je pravda, že porcuješ chobotníčiakov?“ opýtal sa slizkým hlasom.

„Špecialita je to preto, že jej zloženie je tajomstvom. Nenechaj si pokaziť zážitok faktami. Ochutnáš a sám posúdiš, čo je to. Možno jahňacina, možno teľacina, možno opičina a možno chobotníčiak,“ zaškeril sa na oplátku hostinský, krátko sa uklonil a pozval hostí ďalej.

Venda potichu zbehla po schodoch, pričom ten predposledný preskočila. Vedela, že výzga a ešte chvíľu chcela byť neviditeľná. Ostala stáť skrytá za schodami vedúcimi k izbám. Nazrela do spodnej časti hostinca, ktorú od kuchyne oddeľovala tenká stena s alkoholom a popraskaný barový pult páchnuci po starom rozliatom pive. Derek ju zbadal. Na chvíľu sa pohľadom zastavil na jej rozseknutej pere a zaschnutej krvi nad obočím. Otočil hlavu a pozrel sa smerom k stolu, pri ktorom sa hlučne smiali traja podgurážení lovci s litrovými korbeľmi piva miešaného s medovinou. Pochopil, nebolo to prvýkrát.

„Chod' sa umyť a dones im jedlo,“ zasipel na ňu potichu, ale rázne. „A drž hubu, nepotrebujem problémy! Vieš, že sú pod ochranou kniežaťa.“

„Nie som sprostá. Špecialitu pre špeciálnych hostí ako vždy,“ odvrkla, ale v očiach jej zaiskrili plamienky.

Venda nenápadne vkĺzla do kuchyne a rýchlo si umyla tvár v studenej vode. Oblečenú mala starú Derekovu košeľu, ktorá na nej vyzerala ako vrece. Strčila si ju do sukne a snažila sa ju nahuľať tak, aby zakryla jej ženské krivky. Nechcela provokovať. Na dnes už stačilo. Snáď majú aj tie zvieratá pre tento raz dosť.

Šikovne chytila tri taniere s veľkými kusmi mäsa do jednej ruky a do druhej vzala drevenú misu s chlebom. Zadkom si otvorila lietacie dvere a vošla do hostinca. Zamierila k najväčšiemu stolu pri okne a rýchlo poukladala taniere pred lovcov. Nestihli sa k nej ani otočiť a už bola na ceste naspäť do kuchyne. Vtom ju za zadok schytila obrovská ruka.

„Ale, ale, koho to tu máme. Keby som bol vedel... Zviezli by sme ťa,“ zasmial sa štrbavý lovec na vlastnom vtipе a jeho kumpáni sa pridali.

„Verím, že vám bude naša špecialita chutiť,“ strojene odpovedala Venda a jemne sa uklonila.

„Už nám chutila,“ zaškeril sa lovec s najdlhšími vlasmi zviazanými do hrubého masného vrkoča, „a ešte aj bude. Neboj sa, tentoraz sa umy-

jeme. Na zajtrajší lov musíme šetriť sily, ale po ňom... To oslávime ako sa patrí.“

„Prajem vám veľa šťastia pri love,“ odpovedala strojene Venda so skleneným pohľadom a snažila sa prvému lovcovi, ktorý ju pevne držal za zadok vykĺznuť.

„Povedz mi, moja milá, videla si už niekedy naživo chobotničiaka? Vraj ich tu máte požehnané. Zajtra ti prinesieme jeho hlavu, môžeš nám ju uvariť na večeru a oči si nechať. Tie sú vraj najväčšia lahôdka,“ smial sa štrbavý lovec.

„Nie, nevidela. Ale som vďačná, že ste tu a pomôžete nám zbaviť sa ich. Určite sa bude ten obraz skvelo vynímať na vašom kabáte,“ odpovedala a pohľadom prešla po koženom kabáte visiacom na hrdzavom klinci, ktorý trčal z trámu hostinca.

„Sarkazmus? Tak ja ti poviem, moja milá... To, že vedia rozprávať, z nich nerobí ľudí ani inteligentné bytosti. Sú to obyčajné príšery. Potvory, ktoré treba vykynožiť do jednej. Urobíme z tejto zeme krajinu ľudí. Draky, hipogryfy, hadonosy ani chobotničiáci tu nemajú miesto. O to sa postarám, akože sa lovcom nazývam,“ stíšil hlas a precedil pomedzi zuby.

„Budem vám držať prsty,“ odpovedala Venda a uprene sa mu pozerala do očí bez jediného žmurknutia.

„A potom si podáme križencov. Sú to nechutné hračky prírody. Vraj majú namiesto hlavy chobotnicu. Chcela by si takého pankharta? Radšej dúfaj, že sa ti narodí poriadny lovec,“ zachechtal sa a vypil zvyšok korbeľa do dna.

„Venda, dones hosťom ďalší džbán s medovinou a pivom,“ zrúkol na ňu spoza barového pultu hostinský Derek a pohľadom ju sledoval až do kuchyne.

„Takže Venda? Zvláštne meno, také som ešte nepočul,“ ozval sa lovec s dlhým masťným vrkočom.

„Venda ako Vendetta,“ odpovedal ľahostajne hostinský.

„Aj tak mi to nič nehovorí,“ povedal podgurážený lovec a pustil sa do obrovského mäsa na tanieri.

„Dobre pre teba,“ zamrmľal Derek a napravil si obrovskú čiapku.

Venda sa skrývala v stajni. Sedela na drevenej trojnožke pri sivákovi a pomalými pohybmi mu česala srst'. Okolo nej sa vznášal jemný prach

zo zaschnutého blata. Počúvala hlasný smiech opitých lovcov, ktorí boli jedinými ubytovanými na dnešnú noc v hostinci. Chcelo sa jej zvracať. Bolelo ju celé telo a ešte stále sa chvela. Oko jej opuchlo a vždy, keď skrivila tvár od bolesti, roztrhla sa jej chrasta na čele. Derekova košeľa bola celá pokvapkaná krvou.

Mesiac už bol vysoko na oblohe, keď sa dvere hostinca rozrazili a na dvor z nich vypadol štrbavý lovec. Na tvári mal opitý úsmev a razila z neho medovina s pivom. Dopotácal sa k stajni, oprel sa o ňu rukou a začal močiť. Venda vykĺzla zo stajne a zamierila rovno k nemu.

„Krásna noc, však?“ oslovila ho. „Mesiac osvetľuje celý les.“

„Krásne by bolo ohnúť ťa o strom a pozeráť sa, ako sa ti mesiac odráža od zadku,“ odpovedal lovec.

Venda pokračovala, akoby nič nepovedal: „Hladina jazera je počas splnu ako zrkadlo. A vraj práve vtedy sa chobotníčiaci kúpu na hladine.“

„Lepšie sa loví cez deň,“ zasmial sa, „aj tak sa nemajú kam schovať. Z jazera nevedie žiadna cesta von.“

„To je pravda. Ale počas splnu sa pária. Vtedy ich choboty na hlavách dosahujú dvojnásobnú dĺžku. A to už je iný úlovok. Získať hlavu samca počas ruje a zavesiť si ju na stenu, to sa len tak nevidí. Knieža by ju vyvážilo zlatom. Ale ak sa bojíte tmy...“, odvrkla posmešne Venda.

„Ja neviem, čo je strach, ty hlúpe dievča. Zabil som draka. A keď si ťa zajtra vychutnám, možno zabijem aj teba,“ zavrčal a vyzvracal sa na svoje topánky.

Zadné dvere hostinca sa otvorili a zjavila sa v nich Derekova hlava. Rýchlo sa pozrel na scénu pred sebou, na sekundu sa zahľadel Vende do očí, odvrátil zrak a vrátil sa dovnútra. Otvoril sud svojej najlepšej medoviny a skríkol na celý hostinec: „Na úspešný lov!“ Následne si nenápadne zastrčil pod čiapku zatúlaný prameň vlasov, ktorý pripomínal dlhú žltú dážďovku.

Slnko už zapadlo, keď sa dvaja lovci vrátili od jazera. Vyzerali, že ešte stále majú v hlavách včerašiu medovinu. Z oblečenia im po koňoch stekala voda. Na tvárach im bolo vidieť znechutenie, únavu a zjavnú opicu. Venda ich sledovala opretá o stenu hostinca, pričom si čistila špinu za nechtami. Na košeli jej pribudli nové fľaky od krvi. Opuchnutá tvár ju bolela pri každom prehovorenom slove.

„Tak ako, zachránili ste nás pred strašnými chobotničiakmi?“ zakričala posmešne na lovcov, keď boli ešte v dostatočnej vzdialenosti.

„Haha, nie každý deň praje šťastie. Ten idiot sa na nás vykašľal, dvaja sme nemali šancu. Ale aj zajtra je deň,“ odvrkol jej lovec s dlhým vrkočom.

„Kapitán sa ešte neukázal?“ prehovoril prvýkrát posledný z lovcov. Bol z nich najmladší. Štíhly, vysoký, mlčanlivý a so zachmúrenou tvárou.

„Bohužiaľ, neukázal. Možno chcel skúsiť šťastie sám a získať odmenu len pre seba. Medzi miestnymi totiž kolujú legendy, že počas splnu sa chobotničiaci kúpu na hladine a vábia ľudské samice. Vraj počas ruje majú najdlhšie choboty a taká hlava by bola vrcholom každej loveckej zbierky. Ak tam však šiel sám, asi ho už nemusíte čakať,“ uškrnula sa Venda.

„Si drzá, asi sme k tebe boli až príliš zhovievaví,“ zavrčal vlasatý a premeral si Vendinu dobitú tvár, „radšej nachystaj večeru, dnes chceme to najlepšie, čo máte.“

„Ako si želáte, dnes to bude naozajstná lahôdka. Čerstvo ulovené mäso. Derekovi sa nadržanom na love mimoriadne darilo,“ usmiala sa a odišla do hostinca.

Vošla do kuchyne, prehodila si cez hlavu krvavú zásteru a šla do zadnej časti, kde skladovali potraviny. Z pultu si zobrala sekáčik a pozrela sa na veľké stehno čerstvo stiahnuté z kože, ktoré viselo na háku zo stropu. Nápadne pripomínalo ľudskú nohu.

„Hajzli,“ zanadávala Venda a celou silou zaťala do mäsa. „Hádam vám bude chutiť.“

*** súťažná poviedka v kategórii nad 25 rokov**

Eva Myjavcová
KÝM PRÍDE TRETÍ DEŇ

„Prosím, zachovajte pokoj.

Toto je koniec vašej civilizácie.

Neexistuje žiadna možnosť záchrany, nemá zmysel odporovať.

V záujme humánneho zániku máte tri dni na rozlúčku s blízkymi.“

„Svet zaniká, a jasné, že prší,“ povzdychla som si sama pre seba, keď ma vlna panikáriacich ľudí vytlačila z potravín na mokrý asfalt ulice.

Vždy som si myslela, že apokalypsa sa udeje náhle, že si ju možno ani nevšimneme. Proste v jednej chvíli prepínate program a v druhej chvíli už nemáte ovládač, ani ruku, ani život.

Tie tri dni na rozlúčenie boli podpásovka.

Napriek jasnému oznámeniu to ľudia zobrali ako príležitosť na budovanie improvizovaných bunkrov, hromadenie toaletného papiera a ďalšie aktivity, ktoré naznačovali, že nádej umiera posledná.

Mala umrieť ako prvá. Rovno v ten deň, keď sa na oblohe objavila mimozemská flotila a televízie, rádiá aj internety prestali vysielat čokoľvek, okrem toho depresívneho odkazu.

Pozemské vojenské senzory zachytili na materskej lodi neznámy zdroj energie, ktorý bol s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou označený ako zbraň. Tým sa začalo okamžité jadrové bombardovanie cudzej flotily.

Okrem fascinujúceho nebeského divadla a zvyškovej radiácie však neprinieslo nič, iba vlnu samovrážd, ktoré teraz nemal kto riešiť. Komu by sa aj chcelo stráviť posledné tri dni života kopaním hrobov?

Kostoly a krčmy praskali vo švíkoch, iba knižnice zostali ako vždy prázdne. S pobavením som sledovala všetkých tých stratencov, ktorí sa pokúšali nájsť pokoj a zmierenie v jednej alebo druhej ustanovizni, zatiaľ čo večný pokoj sa zakrádal zaprášenými uličkami beletrie, od Asimova až po Žáryho.

Panika sa prelievala ulicami ako hustá kaša. Nedalo sa jej uniknúť. Azda po prvýkrát v živote som si mohla pogratulovať k vlastnému šťastiu. Nielenže sa mi podarilo vybojovať dosť kávy a jedla na posledné tri dni, ale navyše som mierila do najpokojnejšieho útočiska na svete. Byť knihovníčkou má jednoducho svoje výhody.

Ako som kráčala ulicou, sledovala som tie strhané, náhliace sa postavy. Každý niečo niesol, niekam sa ponáhlal, s niekým telefonoval. Vyzerali, že sú skalopevne rozhodnutí stráviť svoje posledné dni presne tak, ako žili doteraz. V strese.

Uznávam, predtým sa pravdepodobne náhlili za inými vecami a telefonovali s inými ľuďmi, ale navonok sa toho až tak veľa nezmenilo.

Niežeby ma predstava blížiacej sa smrti tiež nedesila, ale bola som dôchodkyňa a takzvaná stará dievka. Nebolo komu volať, kam sa ponáhľať, ani sa o koho báť.

Najviac mi bolo ľúto psov. Veľmi som dúfala, že keď nás odtiaľto vygumujú, psy si nechajú a budú ich rozmaznávať. Ak si niekto zaslúžil lepších spoločníkov, než sú ľudia, tak sú to psy.

Zásoby som priniesla do knižnice a vyložila ich na pult s časopismi o chudnutí. Tie naozaj nikomu chýbať nebudú. Dvere som pozamykala a s námahou ich ešte zabarikádovala veľkým regálom s červenou knižnicou. Tá možno niekomu chýbať bude, ale nemala by.

Vonku to začínalo byť poriadne divoké a ja som si chcela byť naozaj istá, že budem mať svätý pokoj. Večer som si urobila kamilkový čaj, rožtek s maslom a marmeládou a začítala som sa do Božskej komédie.

Kvílenie sirén a svetlo z požiaru niekde na námestí mi však nedovolili úplne sa ponoriť do príbehu. Je ťažké čítať si o hrdinskej ceste do pekla, keď sa jedno odohráva priamo za vašimi oknami. Pritiahla som si teda kreslo až k oknu a sledovala som chaos umierajúceho mesta, až kým som nezaspala. Bolo to takmer ako pozerať do kozuba.

Ráno ma zobudilo vržganím kostí a uboleným chrptom. Oheň v noci vyhasol a sirény prestali hučať už pred niekoľkými hodinami. Napriek tomu bolo na ulici vidno mnoho vybitých výkladov a jemný závoj čierneho dymu niekde za horizontom.

Obrovské vesmírne plavidlá naďalej viseli nad všetkou tou skazou a zdalo sa, že ich šialenstvo na našej planéte nijako netrapi.

Raňajkovala som lúpačku s prepraženou kávou a básňami Emily Dickinsonovej. Poézia je najlepšia s rannými lúčmi a hnusná káva je zase lepšia s dobrou poéziou.

Ulice boli ako vymetené. Nikde ani nohy, až na osamelú postavičku na streche oproti. Nedokázala som určiť, či ide o muža alebo ženu, ale keď skočila, zaviali za ňou dlhé vlasy.

Jej stret s chodníkom som nedokázala sledovať. Rýchlo som sa od-

vrátila, ale tupý úder, aj keď stlmený vzdialenosťou medzi nami, sa mi vryl do mozgu už navždy. Našťastie, to navždy nebude trvať príliš dlho.

Spomínala som na svoj život a okamihy, ktoré aj mňa nútili vybehnúť niekam vysoko a na chvíľu skúsiť, aké je to lietať. Nebolo to tak dávno, čo som pozerala do hĺbky pod sebou a silný vietor sušil moje slzy.

Z neradostných spomienok ma vyrušilo intenzívne búchanie na dvere knižnice.

„Haló, potrebujem pomoc, pustite ma dnu!“

„No isto,“ zašomrala som si popod nos, „nájdi si svoj vlastný pokoj.“

Búchanie však neprestávalo a keď som vykukla, zdalo sa mi, že sa za mliečnym sklom vstupných dverí mihol okrem vysokej postavy aj huňatý chvost.

„Vidím vás, ako vykúkate. To mi naozaj nepomôžete?!“ hlas znel čoraz zúfalejšie.

Bolo mi trápne. Ten človek ma videl, teraz vie, že mu nechcem pomôcť. Zároveň mal ale so sebou nejaké zviera, možno psa. Čo ak potrebuje pomoc ten pes? Už som vykročila k dverám, keď som si uvedomila, že to môže byť pasca. Hlas bol mužský, znel mlado, nebude mať problém premôcť ma. Ale čo by som mnou urobil? Zabil by ma? Tá predstava ma morbidne pobavila.

Človek so psom potrebuje pomoc a ja som váhala a sama som nevedela prečo. To preto nás tí mimozemšťania prišli zničiť. Nezaslúžime si život, keď nie sme ochotní navzájom si ho zlepšovať.

S námahou som odsunula regál plný chlpatých hrudí a utiahnutých šnurovačiek a odomkla som dvere knižnice.

Stál v nich počerný, asi dvadsaťročný chlapec, ale to nebolo podstatné. Ako som dvere otvorila, vrátil sa do nich jeho čierny pes. Prešiel popri mne, akoby sme boli kamaráti a mieril neomylné k zásobám s jedlom.

„Dobrý deň. Prepáčte, že som sem takto vpadol ale ja... nemám kam ísť. Myslel som, že to tu bude prázdne. Máte niečo na jedenie?“

Jeden ako druhý, pomyslela som si, keď som poodstúpila od dverí.

„No, tak podťe ďalej,“ povedala som ironicky, keď už bol v polovici chodby.

Mala som asi tisíc otázok, ale museli počkať, kým sa noví návštevníci knižnice poriadne najedia. Pes divoko pil zo šalátovej misy, ktorú som tu ktovieprečo našla, zatiaľ čo ja som hladkala jeho jemný čierny kožuch.

Dlháň sa napchával toustovým chlebom, loveckou salámou a kyslými uhorkami.

„Volá sa Števo,“ prskal s plnými ústami na nevybavené upomienky.

„A ako sa voláš ty?“

„Julo. A vy?“

„Ja som,“ vyprskla som so smiechom, „Štefánia.“

Aj Julo vyprskol, iba Števo nechápavo zdvihol hlavu od svojej šalátovej misy a nechápal ten náhly hluk. Smiali sme sa dlhšie, než si táto náhoda zaslúžila, ale ani jeden z nás sa so smiechom nechcel rozlúčiť. Možno to bol náš posledný úprimný smiech na tejto zemi.

Keď skončil, zavládlo v knižnici ťaživé ticho.

Nakoniec som sa opýtala na to, čo panovalo týmto dňom: „Prečo nie si s rodinou?“

Julo sa ošíval, nechcel o tom hovoriť. Ale o čom inom by sme sa rozprávali? Nakoniec to nevydržal a spustil: „Žiadnu nemám. Teda, okrem Števa,“ ospravedlňujúco mrkol na psa, „a Jany, ale tá už... nie je.“

Dívala som sa na jeho mladú tvár, ktorej smútok zrazu pridala roky. Bol špinavý, otrhaný a trochu smrdel, no jeho smútok mi bol taký blízky, že som ho súcítne potľapkala po ruke.

Po lícach sa mu rozkotúľali iskrivé slzy a on sa ich snažil nešikovne pochytať ako škôlkar, ktorému sa roztrhlo vrecko so sklenkami. Števo mu smutne položil hlavu na stehno a tíško zakňučal.

„To je mi ľúto.“

„Skočila. Ona... proste skočila. Nechala nás tu, aj keď sme si slúbili, že počkáme na koniec spolu.“

V ušiach mi opäť zadunel tupý náraz tela na asfalt. Musela som sa od nich na chvíľu vzdialiť. Nevedela som mu pomôcť s jeho smútkom, ale bola som si istá, že tu v knižnici nájdem niekoho, kto mu pomôže.

Predtým, než som sa zastavila v beletrii, zahla som do oddelenia poľovníctva a rybárstva. Nech sa prepadnem, ak si tí starí chrapúni neschovali medzi police nejakú ploskačku. Veru, po pár pokusoch som ju vytiahla spoza Veľkého atlasu sladkovodných rýb.

„Prinášam pochybnú pálenku a Murakamiho. Neviem, čo ti pomôže viac, ale horšie to už nebude.“

Vzhladol ku mne, keď som pred neho postavila ploskačku a Nórske drevo.

„Ďakujem, ale ja nepijem... a ani veľmi nečítam.“

„Za prvé ťa chválím, za druhé už menej.“

Upila som si teda sama a dobiedzala doňho s knižkou tak dlho, až si ju vzal, našiel si pohodlné miesto pri výpožičnom pulte a začítal sa do nej.

Začínalo sa stmievať a ja som sa konečne mohla vrátiť k Božskej komédii. Števo sa skrútil do kľbka vedľa mňa, akoby aj on vedel, že jeho pán potrebuje byť teraz sám.

Števo bol pouličná zmeska. Chľpaté končisté uši pripomínali špica, ale robustné telo a veľké laby napovedali, že jeden z rodičov bude väčší pes. Presne takýchto trhanov som mala najradšej. Aj môj Beny bol taký.

Zrazu som pred sebou videla ťľakaté šteniatko s obrovskou mašľou a môjho Adama, ako kričí: „Prekvapenieeeee!“ Bol to najlepší deň môjho života.

Keby si Adama nevzala o pár mesiacov neskôr rakovina, nebola by som starou dievkou. A ani by som nevedela, aké je to pozeráť na ulicu pod sebou a túžiť ukončiť tú strašnú bolesť jediným skokom.

Vtedy ma zachránil Beny. Sľúbila som Adamovi, že sa oňho budem starať za nás oboch, keď mu to už hadičky a silné lieky nedovoľovali. Po rokoch ma opustil aj Beny a ja som opäť hľadala do tej istej hĺbočiny, ktorá ma lákala stále viac a viac.

Náhly dotyk ma vytrhol zo spomienok. Ani som si nevšimla, že za mnou prišiel Juló a teraz ustarostene sledoval moju tvár, na ktorej sa ako slimačie cestičky leskli moje slzy.

„Je mi to ľúto,“ povedal a sadol si vedľa mňa.

Celú noc sme strávili spomínaním.

Posledný deň začal obrovským rachotom. Bol to posledný zúfalý pokus ľudstva vzoprieť sa svojmu osudu. My s Julom sme sledovali výbuchy v nekonečnej dialke neba s vianočkou a zvyškom marmelády. Števa hluk znervózňoval, takže zaliezol do kúpeľne a sem-tam nepokojne zamrňčal.

Keď sa obloha trošku vyjasnila, bolo podľa hodín pred obedom. Tma-vočervené nebo však vyzeralo ako pri západe slnka.

„To tá apokalypsa,“ sťažoval sa Juló škúliac pri slabom svetle do Murakamiho.

„Myslím, že je to kvôli tomu bombardovaniu,“ oponovala som.

Zapli sme si lampu, naskladali na seba všetky vankúše, čo sme dokázali nájsť, a urobili sme si čítací pelech. Medzi nami spokojne odfukoval Števo a jediné, čo bolo v tej chvíli počuť, bolo šušťanie stránok.

Apokalypsa prišla v momente, keď som na ňu celkom zabudla. V jednej chvíli som otáčala stránku a v druhej som už nemala knihu, ani ruku, ani život.

Ani strach.

*** súťažná poviedka v kategórii nad 25 rokov**

Marián Grupač

TMA

Myriadba bola od narodenia, vlastne už od samotného počatia, nevšedná. Jej rodičia priviedli na svet výnimočný, a teda vzácny zjav. Aj keď je pravda, že toto poznanie Myriadbinu matku a otca dostihlo až na samom konci ich mizerných životov a splna ho mohli zvedieť až skrz vlastnú bolesť len veľmi krátko, o to však bolo potom ich osvietenie sytejšie a rigidnejšie. Narodila sa kráľovná.

Osobnosť, ktorá svojou žiarivou osobnosťou a efulguráciou okamžite už od narodenia vylúčila všetky pochybnosti o tom, že bude len ďalšie anonymné dieťa v tomto floskulovom svete. Dievčatko dostalo do tých čias neslýchané meno, ktoré sa dva dni pred jej počatím prisnilo miestnemu básnikovi, ktorého meno sa písalo iba jednou grafémou – Ÿ, vyslovovalo sa ale mnohoroako.

Jedni ho volali Vietor umlčal spánok na vlnách krutých prianí smrti, do ktorých vkráčať ako okázalý Boh a vynútil si odpustenie pre svojich druhov, iní, najmä tí, čo ho nepoznali a stretli sa s ním náhodou, ho zvykli nazývať Nepatrným brieždením v krutovláde beštií, ktoré nikdy nezhytnú úplne, pokým im neodpíliť hlavu tesne pod krkom a žeravou ihlou nebadane do kože nevypálite symbol, čo znázorňuje potupu z lásky, ktorá sa v roztopaši odopla od človeka a skončila v slaných vodách trýzne a hanby. Narodil sa bez matky.

V deň Myriadbinho počatia práve tento básnik zabúchal na dvere bedárskej chalupy jej rodičov. Vonku zúrila mrazivá plušť, do cerberovského vzduchu sa zasekávali ostré rany veterných čepelí. V tomto nevlúdnom čase z príbytku nikto nevychádzal, ak to nebolo vskutku nevyhnutné.

Myriadbin nastávajúci otec, starec, ktorému už z kože pučala smrť, prekvapený z nečakanej návštevy, no s pokojom v duchu, poodchýlil vráta a razom zbadal, že na prahu ich domova stojí snehom zaváľaný, zarastený, vyhľadovaný a zbadačený Ÿ. Krátko sa na seba mlčky pozerali, netrvalo to dlhšie, ako keď mihalnica vletí do jazierka oka a otec naskrz pochopil, že básnik ich dnes nenavštívil len z rozmaru či kratochvíle.

„Pod' ďalej a ohrej sa,“ povedal príchodzieму a poodchýlil dvere tak, aby mohol vojsť dnu, ale aby zároveň vonku nevyšlo príliš veľa tepla zvnútra. Starec dobre vedel, že miestne obyčaje už stáročia, hádam i dlhšie potvrdzovali, že ak od prahu domova odoženieš modrého vtáka

so žltými očami a krídlami v tvare polkolies, jednookú ženu, kotnú zver, bieleho netopiera, zraneného muža, dieťa či básnika, neminie ťa sverepá kliatba večného martýria, ani keby si sa pred ňou chcel uchýliť hoci do najhlbšej studne či ušiel hlboko do lesa, kde žijú už len bytosti s mäkkými hlavami, ktoré im stekajú po ramenách na hruď, tiež slepé hady a vlci s pohlaviami veľkými a ostrými ako gigantické mačety, ktorými zaživa rozpárajú samiciam brucho a doň vložia jedno mäkké pulzujúce zrno, ktoré v sebe chovajú celý život, aby v nich napokon vyhnulo a aby sa z neho, keď nastane čas, v horúcom hustom hniise, mäkkom mäse a v trasúcich sa uzloch z ciev vyživil nový potomok, a ten z nevľúdnej lepkavej hmoty, ktorá bola kedysi jeho matkou, po siedmich mesiacoch vylezie ako príznak, bude mať ohromný hlad a ak sa čo najrýchlejšie nenasytí živým teplým mäsom a horúcou krvou, zožerie sám seba tak, že napokon z neho nič nezostane. A od vlčej beštie strašnejšie, v takom priepastnom lese prežívajú už len mäsožravé stvory, ktoré vyzerajú ako horské studničky plné lákavej sviežej vody, no len čo do nej voľakto namočí pery, aby sa napil, zhltnú ho ako ráno strávi noc, rovnako ako smrť zabudne na človeka, presne tak, ako keď sa minie láska, ktorá sa sprvoti zdala byť večná, pevná a neochvejná.

V týchto lesoch býva stále tma. Je to temnosť taká priepastná ako otázka, na ktorú poznáš tri odpovede, ale ani jedna z nich nie je správna. Tá temnota je besnejšia ako matka, ktorej pred očami idú zaživa rozrezať jej jedínú dcérku, temrava v takomto lese je hustá, že dážd' sa od nej odráža ako ploský kamienok vrhnutý ponad hladinu storočného jazera s vodou slanou a mastnou ako pokožka tuláka. Existuje jediné, čo onú tmu prekoná. Kliatba. Básnik vošiel do domu, no ostal stáť v záďverí, do izby nevošiel. Starý muž mu v roztrasených rukách doniesol pohár teplej vody s kvapkou liehu a tyčinkou voňavého ihličia z divokého smreka. „Snívalo sa mi o vašej dcére,“ prehovoril básnik pevným hlasom po tom, ako si uchlipol z ponúknutého nápoja. „My ale nemáme dcéru, Bard. Nemáme žiadne deti. Už dlhé roky žijeme so ženou sami dvaja. Sme starí a čakáme na smrť. Poznáš nás. Vari si sa nám prišiel posmievať?“ vyriekol starec boľavo a vrhol utrápený pohľad na svoju ženu, ktorá bezvládne, už niekoľko týždňov sužovaná trýznami tela, ležala pri malej piecke uprostred ponurej zatuchnutej izby. Nevedno, či ich rozhovor žena počula, no odrazu sa prebudila a začala nástojčivo úpieť. Starúch s neskrývanou zlosťou pozrel na básnika, podišiel k nemu tak blízko, že

sa im takmer dotýkali nosy a ich husté brady vyzerali teraz ako dovedna zrastené.

„Bard!“ zakričal na básnika, oslovujúc ho tak, ako sa v tomto kraji zvykli nazývať ľudia, ktorí majú vzácne schopnosti, lebo vedia a vidia to, čo iní prehliadajú, v snoch a mátoženiach nachádzajú rozriešenia hádaniek o smrti a bolesti, majú tajné tretie oko, ktorým vidia a pozorujú všetko, čo iní smrteľníci za celý život nepostrehnú, neprežijú, nepocítia, lebo aj keď majú ostatní oči dvoje, zvidia zo sveta len to, čo im život prinesie pod nohy. Bardi však, hoci tiež žijú len jeden život človečí, majú v sebe dejiny celého ľudstva, zverstva, bytostí tajomných a bájných, v sebe nesú aj históriu majestátnych budov, ktoré vystavali prehistorické antropomorfné polobožstvá, je v nich pýcha a česť rytierov, no zároveň i hana zloduchov, zhýralcov, trúfalých banditov, ich duša je amorfnou hmotou zeme, na ktorej žijú a kam pochovávajú tých ostatných, bezmenných a prázdnych, lebo sú požehnaní silou, v ktorej sa triešti blesk a morská búrka a ich hlas nevychádza z hrdla. Hlas Bardov opomína hlasivky a jazyk, ústa, zuby, oponuje fonetike a vysmieva sa ortoepii, ich jazykom je blčanie žil a tepien nachovaných zurkotnou horúcou krvou, mučivým výsmechom, žiadzou po láske, kráse a ničivej explózii chvejúcich sa substancí libida a smrti, ktorá aj tak nič neukončí, akurát ešte väčšmi zmenší medzeru medzi vetrom uväzneným medzi skalami a slnečným svitom, ktorý vypáli do nechránenej zeme znamenie nihilistického predurčenia pre človeka a zároveň tajomstvá večné pre ľudstvo, ktoré bude tupo hľadiť k nebesám a vzpínať ruky k šalebným bránam, zatiaľ čo vedľa neho bude dieťa čakať na pohladenie a kryštál cukru z jazyka, ktorému chce rozumieť a milovať ho navždy. „Vydrž chvíľu,“ vyriekol pokojne, takmer stoicky básnik a pred muža na zem položil prázdny pohár, z ktorého zdvorilo vypil ponúknutý nápoj a pokojne dodal: „Prišiel som ti len vyrozprávať môj sen. Bola v ňom tvoja dcéra. Taká je pravda.“ Chlap síce mlčal, ale básnikove slová ho nijako neuspokojili. Skôr naopak. Cítil, ako ním prestupuje nepoznané bolestivé chvenie, akoby sa mu krv znezdary premenila na masu kryštálikov, ktoré ostrými hranami trhajú tenké steny ciev, kmášu membrány a svalovinu, sypú sa do dutín a mrzačia všetky orgány, na ktoré natrafia. Striasol sa od ukrutnej bolesti, ktorej vonkoncom nerozumel. Vystrel ruky k básnikovi a vyriekol: „Hovor.“ Bardovi sa rozjasnili oči, vyšľahli z nich dva jasné iskrivé pramienky drobných ohňov, vkráčal do izby a vtom sa šalanda rozsvietila jasným

svetlom, odrazu bolo v dome teplo ako uprostred najhorúcejšieho leta, v diaľke bolo počuť intenzívne cvrlikanie cikád a nárazové šumenie mora, ktoré mocnými vlnami obmývalo kamenistú pláž, voda narážala na drobné kamienky a tie do seba jemnučko udierali a vyludzovali jemnú melódiu z posvätného eposu o bolesti, skrz ktorú môže človek na okamih uzrieť vlastnú ničotnosť.

Vnútro pochmurnej chalúčky rozjasnila raná bieloba, ktorá sa rozliala po stenách ako emulzia pokoja úľavy, zaprášená karafa na stole sa razom naplnila jagotným červeným vínom, vo veľkom drevenom tanieri sa objavil peceň chleba, olivy a voňavý syr. V okne zakvitli hyacinty.

Žena sa posadila na peľasť postele a s ohromujúcim údivom v očiach pozorovala svoj príbytok. Zdalo sa, že omladla o niekoľko desaťročí, rovnako jej muž, ktorý v strnulom úžase stál pred básnikom a slová mu ostali zaseknuté niekde hlboko v hrudi. „V mojom sne som videl krv,“ prehovoril vážne básnik a hlasom zunivým ako prvá ozvena z hôr, kde zakričíš meno milovanej osoby, doriekol: „Krv. Veľa krvi. Nebola to ale krv preliata v boji, nepochádzala ani z bolesti. V jej jemnej štruktúre sa zjavovali bubliny veľké ako hrášok a tie hrkotali, keď predtým stuhli a premenili sa na nádherné perly.“ Básnik na okamih stíchol a rozhladol sa okolo seba. Mladík, pred chvíľou ešte zmrštený starec, a jeho žena – teraz plodnosťou a rozjzatrenou krásou pukajúca samica – hľadeli naňho ako na zjavenie. „Snívalo sa mi meno vašej dcéry. Zjavilo sa mi ako príbeh, staby celý život, ktorý som v tom sne prežil vedno s ňou, v nej, ani čoby som bol ňou samou od počiatku až doteraz.“ Odmlčal sa len nakrátko a o to s väčšou vervou pokračoval: „Jej meno je očistenie bolesti do rýdzeho okvetia prijatia, znamená hmlu, hustú ako horúci ovčí syr, ktorý steká do drevenej formy, aby vytvoril požíveň pre hladných a súžených, meno vašej dcéry vyslovené ráno je zvestovaním nádychu Zeme zo slnečnej miazgy, na obed je poručením oblej krásy, ktorá v nahote vábi jurných samcov, aby bojovali o drobizg jej priazne a navečer už ohľáša zmierenie, ktoré veští smrť a život z nej povznesený, jej drahomilé meno je márnivé, frivolné, roztopašné a šibeničné, ale vyslovené jazykom toho, ktorý ochutnal jej sladkosť, trpkú mannu jej opuchnutej vulvy – pre takého bude jej meno vykúpením z maštali, z oprát, jariem a katanských žalárov sveta pričupených a bojazlivých lokajov, pretože ona je KRÁĽOVNÁ!“

„Myriadba!“ zvriskol básnik meno ako zaklínadlo a dlane si silno pritlačil na uši, akoby mu z nich mal vytiecť mozog a všetky slová, ktoré ešte potrebuje.

„Nerozumiem ti. Už ťa ani nepočujem. Iba vidím, že otváraš ústa a zvestuješ nám niečo, čo je pre nás hluchotou,“ vyriekol mladík, rýchlo sa vystrel a bol naraz vysoký, až si musel hlavu prikloniť k hrudi, aby strop izbičky neprerazil svojou mocnou šíjou. Potom pozrel na Ť-a a posunkom mu naznačil, aby si sadol. Bard uposlúchol a mlčky sa schúlil v rohu izby, vedel už, čo bude nasledovať. Videl to vo svojom sne.

Mladý muž v okamihu strhal zo seba šaty, uprostred osvetlenej izby ostal stáť nahý, dúži a chvejúci sa neúprosnou žiadosťou. Jeho pohlavie rástlo rýchlo ako zlá myšlienka, dočahovalo takmer k stene príbytku. Odrazu sa nafúklo a izbou sa mihol záblesk čepele, ktorou bol jeho tubus v tom momente obdarený.

Muž urobil jeden vratký krok a pohlavím rozrezal svojej mladej žene brucho, ktoré sa s hlasným šplechnutím otvorilo ako horúce karmínové hniezdo. Do chvejúcich sa útrobov jej potom vyvrátil hlien, v ktorom bolo uchované malé tvrdé semienko. Nato padol na podlahu a už nikdy sa nenadýchol.

Presne po siedmich mesiacoch sa narodila Myriadba. Ť po celý čas čakal na jej príchod. Vedel, že sa kráľovná bude potrebovať ihneď nasýtiť teplým živým mäsom a krvou.

Potom vzbĺkla tma.

*** súťažná poviedka v kategórii nad 25 rokov**

VYHLÁSENIE

celoslovenskej literárnej súťaže CENA GUSTÁVA REUSSA 2025

1. Vyhlasovateľom, organizátorom a garantom súťaže sú Mesto Revúca, Mestské kultúrne stredisko v Revúcej a Litterra, n. o., kultúrna inštitúcia BBSK.
2. Súťaže sa môže zúčastniť každý autor s prácou, ktorá ešte nebola publikovaná ani ocenená v inej literárnej súťaži.
3. Súťaž je žánrovo zameraná na sci-fi a fantasy.
4. Cieľom súťaže je podporovať záujem o literárnu tvorbu.

Organizácia a podmienky súťaže:

VEKOVÉ KATEGÓRIE

1. kategória – od 15 do 25 rokov

2. kategória – od 25 rokov

PODMIENKY

Súťažné práce majú byť malé prozaické útvary v žánri **sci-fi** a **fantasy**, v rozsahu max. 7 normostrán (**12 600 znakov**).

Súťažné práce musia byť **v slovenskom jazyku**, jeden autor môže poslať **najviac dve práce**. Podmienkou pre zaradenie do súťaže je vyplnená **online prihláška**.

Anonymizované súťažné práce bude hodnotiť odborná porota zložená z profesionálov vo svojom odbore.

Vo všetkých kategóriách bude súťažiacim s najvyšším počtom bodov v hodnotení udelená hlavná cena – **Cena Gustáva Reussa**. Súťažiaci umiestnení na druhom a treťom mieste budú ohodnotení **vecnými cenami**. Okrem toho budú na návrh poroty udelené tiež: **Cena mesta Revúca** a **Cena Litterry**.

Všetky ocenené práce budú **publikované v Zborníku** najlepších prác, ktorý vydá Mestské kultúrne stredisko v Revúcej po vyhodnotení súťaže.

Práce spolu s prihláškou posielajte elektronicky na e-mail:
info@cenagustavareussa.sk

Uzávierka súťaže – 31. mája 2025

Vyhodnotenie súťaže plánujeme uskutočniť v **januári 2026** súčasne s vyhlásením ďalšieho ročníka súťaže.

V Revúcej 28. februára 2025

Ing. Karin Kilíková

riaditeľka MsKS Revúca

www.cenagustavareussa.sk

www.facebook.com/cenagustavareussa

msks.revuca.sk

www.facebook.com/msksrevuca

ILÚZIA MOZGU AKO REALITA

zborník vybraných prác literárnej súťaže Cena Gustáva Reussa 2024

www.cenagustavareussa.sk

Zostavil Juraj Genčanský

Obálka Miriam Rut Valentini

Fotografie archív CGR

Vydalo Mestské kultúrne stredisko v Revúcej | msks.revuca.sk

© MsKS Revúca 2025

S FINANČNOU PODPOROU
BANSKOBYSSTRICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

magazín O KNIHÁCH

„Štvrtý ročník obnovenej súťaže Cena Gustáva Reussa zaznamenal evidentný kvantitatívny a kvalitatívny posun v porovnaní s predchádzajúcim ročníkom, v ktorom poviedky hodnotila rovnaká porota... podstatnejšie pre samotnú súťaž a jej budúcnosť bolo, že prišlo oveľa viac výrazne kvalitnejších textov ako vlani a tie najlepšie by sa určite nestratili ani v renomovanejších súťažiach. Samozrejme, okrem naozaj čítavých a príťažlivých textov s premyslenou kompozíciou, zaujímavými postavami a napínavým príbehom sa súťaže zúčastnilo aj nemálo autorov s menej kvalitnými až vyslovene slabými textami, ale ani v Lige majstrov nie sú všetci na úrovni Liverpoolu či Barcelony alebo Arsenalu. V každom prípade 119 autorov so 130 poviedkami je veľmi optimistický údaj pre organizátorov tejto literárnej súťaže – a napokon, aj pre autorov samotných. Okrem troch najúspešnejších poviedok v každej kategórii podľa hodnotení porotcov boli udeľované aj Cena mesta Revúca a Cena Litterry.“

Róbert Kotian
člen hodnotiacej poroty